

Täysistunto

Torstai 21.5.2026 klo 16.00—20.07

Täysistunto alkoi klo 16.00. Täysistunto päättyi klo 20.07.

Puhetta johtivat puhemies Jussi Halla-aho (16.00—18.00) ja ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko (18.00—20.07).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Suullinen kyselytunti

Vastaamassa olivat seuraavat ministerit
pääministeri Petteri Orpo
valtiovarainministeri Riikka Purra
sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen
puolustusministeri Antti Häkkänen
maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah
oikeusministeri Leena Meri
ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Ville Tavio
opetusministeri Anders Adlercreutz
ympäristö- ja ilmastoministeri Sari Multala
liikenne- ja viestintäministeri Lulu Ranne
kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen
sisäministeri Mari Rantanen
sosiaali- ja terveysministeri Wille Rydman
eurooppa- ja omistajaohjausministeri Joakim Strand
tiede- ja kulttuuriministeri Mari-Leena Talvitie
työministeri Matias Marttinen

Puhemies Jussi Halla-aho: Päiväjärjestyksen 2. asiana on suullinen kyselytunti.

Pyydän paikalla olevia ministereitä siirtymään ministeriaitioon. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää kysymyksen paikalla olevalle ministerille, ilmoittautumaan painamalla P-painiketta ja nousemalla seisomaan.

Ministereille esitettiin seuraavat kysymykset:

Pöytäkirja PTK 53/2026 vp

2.1. Suullinen kysymys vaaratiedotejärjestelmästä (Paula Werning sd)

Suullinen kysymys SKT 81/2026 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Werning, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.01 **Paula Werning sd:** Arvoisa puhemies! Turvallisuuden suhteen kaikkien suomalaisten on oltava samassa veneessä. Maan hallituksen on pidettävä huolta, että jokainen suomalainen voi luottaa siihen, että turvajärjestelmämme toimivat ja että kriisin hetkellä maamme johto puhuu yhdellä äänellä.

Ihmisten luottamus järjestelmiimme ja viranomaisten ohjeisiin eivät saa vaarantua. Viime perjantain tapahtumat ja aamuisen droonihälytyksen sekava tiedottaminen ovat horjuttaneet yhteistä luottamusta. On välttämätöntä, että viranomaisten yhteistyö sujuu saumattomasti. Nyt hallituksen puheet ja selostukset itse tapahtumasta ja sen jälkeen hälytysjärjestelmän käyttöönotosta ovat olleet ristiriitaisia. Sisäministeri Rantanen, miksi vastuullanne olevat kansalaisten varoitusjärjestelmät ja yhteiskunnan prosessit eivät toimineet odotetulla tavalla?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Sisäministeri Rantanen, olkaa hyvä.

16.02 **Sisäministeri Mari Rantanen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun olemme tämmöisessä turvallisuustilanteessa, on erityisen tärkeätä huomata, että meidän viranomaiset toimivat, niin kuin toimivat viime perjantainakin.

Mitä tulee tähän hälytysjärjestelmään, niin Suomessa on käytössä monikanavainen vaaratiedotejärjestelmä. Meidän tiedotteemme menevät 112-sovellukseen, radioon, televisioon, teksti-tv:lle, internetsivuille. Sen lisäksi meillä on vielä käytössä väestöhälyttimet sekä kaiutinautot kiireelliseen tilanteeseen. Me vielä tämän lisäksi lisäämme tähän vaaratiedotejärjestelmään cell broadcast -häätäviestin, joka itse asiassa on ollut pakollinen vuodesta 22 lähtien, jo edellisen hallituksen aikana, jolloin tätä ei ole otettu käyttöön. [Timo Heinonen: Miksi ei? — Perussuomalaisten ryhmästä: Herranen aika!] Mutta tämä hallitus tämän rahoittaa, ja tämä hallitus tämän nyt tekee.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää tähän aiheeseen liittyvän lisäkysymyksen, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Werning, olkaa hyvä.

16.03 **Paula Werning sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Venäjän aloittaman hyökkäyssodan luonne on muuttunut hallituskauden aikana, mutta samalla on todettava, että sota on ollut käynnissä koko hallituskauden. Varautumiseen kohdistuvat tarpeet on huomioitu myös hallitusohjelmassa, jossa todettiin muun muassa, että vaaratiedotusjärjestelmä uudistetaan. Myös drooneihin liittyvä varautumiskeskustelu on ollut käynnissä jo hyvän aikaa. On hieman erikoista, ettei hallitus ole kolmessa vuodessa saanut toteutettua hallitusohjelman mukaista kansalaisten turvallisuuteen liittyvää

Pöytäkirja PTK 53/2026 vp

vaaratiedotusjärjestelmää. On hyvä, että valmisteluun on nyt saatu vauhtia lisää, mutta ihmettelen silti, miksi tämä asia on vasta nyt päässyt hallituksen työlistan kärkeen. [Eduskunnasta: Sota alkoi 22!]

Kysyn sisäministeriltä: Rahoitus saatiin vasta viime kesänä, eikä hallitus ole vielä saanut aikaiseksi järjestelmän toteutusta. Miksi?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Rantanen, olkaa hyvä.

16.04 **Sisäministeri Mari Rantanen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hieman erikoista, että tämä kyseinen järjestelmä ei ole ollut käytössä jo viime kaudella, koska tämä direktiivi tuli voimaan 2018 ja sen piti olla voimassa vuonna 22, [Perussuomalaisten ryhmästä: Ohhoh, miksi ihmeessä?] mutta silloin valittiin se, että vain 112-sovellusta kehitetään. [Juho Eerola: Ai niin, se oli se koronavirus!]

Mutta tämä hallitus: Me lisäämme tähän monikanavaiseen vaaratiedotejärjestelmään vielä nämä puuttuvat palikat. Olemme sen rahoittaneet, kuten totesitte, jo viime vuoden puolella. Tätä työtä on tehty, ja sitä tehdään. Meille vielä lisätään tähän monikanavaiseen vaaratiedotejärjestelmään, 112-sovellukseen, kohta ilmahälytysvaarasta ja sitten sen lisäksi tämmöinen pakotettu hätäviestijärjestelmä. Tätä työtä tehdään, ja nyt kun se saadaan valmiiksi, sen jälkeen meillä on vielä enemmän näitä kanavia.

Totean myös sen, että nämä kanavat, jotka meillä on käytössä, ovat varsin monipuoliset, ja itse asiassa niillä on mahdollisuus tavoittaa erilaisia ihmisiä tässä maassa.

Tässä yhteydessä vielä totean sen, [Puhemies koputtaa] että kehotan kaikkia, joilla älykännykkä on, lataamaan tämän 112-sovelluksen, [Puhemies koputtaa] jota kautta saa erilaisia tiedotteita puhelimeensa.

2.2. Suullinen kysymys drooniuhasta ja viranomaisyhteistyöstä (Antti Kaikkonen kesk)

Suullinen kysymys SKT 82/2026 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Kaikkonen, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.06 **Antti Kaikkonen kesk:** Arvoisa puhemies! Ukrainan sodan laineet lyövät Suomeen saakka, ja nyt viime kuukausina ja viikkoina näitä drooneja on todella valitettavasti alkanut päätyä Suomeen saakka. Ne ovat nopeasti yleistynyt ja vaikeasti ennakoitava turvallisuushäiriö, ja itsekin kiirehtisin sitä, että nämä asiat saadaan nyt nopeasti kuntoon.

Kansalaisilla on oikeus tunkea olonsa turvalliseksi, ja hallituksen velvollisuutena on varmistaa, että viranomaisilla on riittävät ja yhteensopivat keinot havaita, tunnistaa ja torjua drooneja ja varoittaa niistä.

Tämä kaikki koskettaa, arvoisa puhemies, samanaikaisesti poliisia, Rajavartiolaitosta, Puolustusvoimia, pelastustoimea ja Häätokeskuslaitosta, ja kaikilla näillä on oma

Pöytäkirja PTK 53/2026 vp

lainsäädäntönsä. Tällä viikolla on kuultu, että esimerkiksi hankintalaki hidastaisi uuden vaaratiedotejärjestelmän käyttöön ottamista. Aluevalvontalaki ei tunnista drooneja lainkaan, ja Puolustusvoimilla ei ole oikeutta lähettää vaaratiedotteita suoraan kansalaisille. Eli tämä kokonaisuus täytyy saada aika ripeästi kuntoon. Ehkäpä pääministeriltä siksi kysyisin: mihin konkreettisiin toimiin hallitus aikoo ryhtyä, jotta drooneihin liittyvä lainsäädäntö, [Puhemies koputtaa] viranomaisten toimivaltuudet ja kansalaisten varoittamisjärjestelmät vastaisivat tämän päivän haasteeseen?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.07 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos hyvin laajasta kysymyksestä. Yritän pääpiirteittäin vastata.

Ensinnäkin haluan kiinnittää huomion siihen, että kun oli tämä vakava epäily ja varoitus siitä, että Suomeen voi tulla näitä droneja räjähdelaistissa, niin minusta Puolustusvoimat toimi esimerkillisesti. Heillä oli kyky havainnoida, jos joku olisi lähestynyt, ja kyky torjua. Se meni hienosti. Viranomaisten välinen yhteistyö tällä kertaa pelasi. Pelastusviranomaiset saivat tiedon, ja he tekivät tämän hälytyksen kansalaisille.

Se, mikä ei mennyt niin hyvin, oli se, että me ei olla riittävästi varauduttu siellä kotien tasolla siihen, mitä tämä tarkoittaa, ja siihen me kiinnitetään nyt erityistä huomiota, kansalaisille viestimiseen ja heidän tietoisuutensa lisäämiseen siitä, mitä pitää tehdä.

Mitä tulee tähän koko muuhun kokonaisuuteen, niin me ollaan aloitettu tämä valmistautuminen toki jo aikaisemmin, mutta nyt vielä erityisesti kiihdytetään viranomaisten välistä yhteistyötä, katsotaan, mitä vielä täytyy tehdä paremmin, onko lainsäädännössä muuttamistarpeita, tarvitaanko lisää kalustoa ja vaaratiedotejärjestelmää viedään eteenpäin. Voin vakuuttaa suomalaisille, [Puhemies koputtaa] että hallitus tekee tässä nyt kaikkensa yhdessä viranomaisten kanssa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tuppurainen, olkaa hyvä.

16.08 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi on kuuluisa kriisinkestävyystään ja varautumisestaan, ja kansalaisten pitää voida siihen luottaa. Kun Suomen kriisinkestävydestä jotain lausutaan, niin sanojen täytyy pitää. Sen vuoksi, ministeri Rantanen, me puhumme nyt tärkeästä asiasta.

Pidän erikoisena sitä, että te viittasitte edelliseen hallitukseen. Jos edellinen hallitus vuonna 2020 eduskunnan yksimielisesti päättämällä, yhdessä päättämällä 112-järjestelmällä päätti tuolloin jo ennen Ukrainan sotaa lähteä liikkeelle, niin teillä olisi nyt vastuu tehdä vaaratiedotusjärjestelmä, joka todella toimii ja vastaa kansalaisten odotuksiin. [Oikealta: Olisihan sen toki voinut tehdä jo viime kaudella!]

Ministeri Rantanen, milloin te voitte taata, että kansalaisilla on pitävät, selkeät toimintaohjeet drooniuhkatilanteiden varalta, ja milloin on vaaratiedotusjärjestelmä, joka toimii aukottomasti? Teillä on nyt valta ja vastuu. [Ben Zyskowicz: Eikö teillä ollut silloin valta ja vastuu päättää?]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri indikoi nyt, että hän haluaa vastata tähän kysymykseen. — Olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 53/2026 vp

16.09 **Pääministeri Petteri Orpo** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan vielä nyt todeta sen, että siis EU-lainsäädäntö edellytti tämän vaaratiedotejärjestelmän tekemistä jo viime kaudella. Siksi ministeri Rantanen totesi aivan oikein, että viime hallitus ei tehnyt sitä rahoitusta. [Jenna Simula: Oli tärkeämpääkin tekemistä! — Perussuomalaisten ryhmästä: Kehitysapu on niin tärkeätä!] Meidän hallituksemme kirjasi tämän ohjelmaan. Viime vuonna, vuosi sitten, tämä rahoitus on myönnetty, ja nyt tämä vaaratiedotusjärjestelmä etenee yhtenä tärkeänä osana tähän kokonaisuuteen eli monikanavaisen tiedotusjärjestelmään.

Mutta mielestäni tämä ei ole nyt se paikka, missä riidellään hallitusten välisistä tekemisistä, mistä te aloititte tämän, vaan nyt pitäisi katsoa, [Hälinää — Puhemies koputtaa] arvoisa oppositio, arvoisa SDP, yhdessä sitä, mitä nyt tehdään. Ja edelleenkin vakuutan teille, että viranomaiset ovat käyneet ja vielä nyt näiden viime perjantain tapahtumien jälkeen käyvät läpi kaiken, mitä me voidaan tehdä paremmin. Tulen maanantaina kutsumaan kaikki keskeiset viranomaiset, myös kuntien edustajat, hyvinvointialueiden edustajat, työmarkkinajärjestöt, vielä keskustelemaan siitä. Me vastaamme kysymyksiin, haemme ideoita, katsomme, miten me saamme koko maan tasolla tämän toimimaan vielä paremmin. On selvää, että meille tulee [Puhemies koputtaa] näitä uusia uhkia, ja koko ajan pitää vain toimia paremmin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hanna Räsänen, olkaa hyvä.

16.11 **Hanna Räsänen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvä kuulla, että tämä pakotettu viestijärjestelmä on tulossa Suomeen, mutta meillä on kyllä tähän liittyvä ongelma. Meillähän on Suomessa, varsinkin itäisessä Suomessa, katvealueita, missä matkapuhelimet eivät kuulu. Olemme ottaneet useita kertoja esille, että esimerkiksi ambulanssin soittaminen on kovin vaikeaa, jos ei ole matkapuhelinkenttää. Kysynkin nyt hallitukselta: vaatiiko tämä teidän tuleva järjestelmä, pakotettu viesti, myös matkapuhelinkentät, ja jos se vaatii, niin kuinka se tavoittaa itäsuomalaiset ihmiset? Olemme liikenne- ja viestintäministerille useita kertoja huomauttaneet tästä asiasta, ja ministeri on todennut, että tässä asiassa ei ole ongelmaa, mutta voin kyllä kertoa Itä-Suomessa asuvana ihmisenä, että siinä kyllä on ongelma. Kysynkin pääministeriltä: kuinka hallitus aikoo nyt huolehtia siitä, että nämä viestit tavoittavat ihmiset kaikkialla Suomessa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kysymys kuuluu nyt sisältöönsä puolesta liikenne- ja viestintäministeri Ranteelle. — Olkaa hyvä.

16.12 **Liikenne- ja viestintäministeri Lulu Ranne** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Ensin täytyy todeta, että varmastikin on näin, että tätä nykyistä vaaratiedotusjärjestelmää täydennetään ja korjataan juuri sillä tavalla kuin on Suomelle parasta. Me liikenne- ja viestintäministeriössä ja nimenomaan Traficomien vastuulla olemme koko ajan jatkaneet yhteyksien parantamista yhteistyössä operaattoreiden kanssa. Valvontaa on lisätty, mittauksia on lisätty, mutta jos ollaan aivan täysin rehellisiä, niin tämä uusi järjestelmä, jota nyt ajetaan ministeri Rantasen mukaan eteenpäin ja hänen johdolla, tietenkin tulee olemaan kattavampi kuin tämä nykyinen 112. Sillä ei tule olemaan mitään esteitä.

Pöytäkirja PTK 53/2026 vp

112:n osalta täytyy myöskin todeta, että siinä yhteistyössä turvallisuusviranomaisten kanssa ja nimenomaan koskien näitä katvealueita, joita meillä löytyy näin laajassa maassa, ollaan menty parempaan suuntaan koko ajan. Mehän teemme koko ajan kaikkemme nimenomaan sen eteen, että Suomessa jokainen saa sen avun silloin, kun sen tarvitsee.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Malm, olkaa hyvä.

16.13 **Niina Malm sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun tässä vastauksissa nyt kuuluu se, että on edellisen hallituksen vika, niin kysytään nyt sellainen kysymys, mistä ei voi edellistä hallitusta syyttää.

Nimittäin viime viikolla kuulimme hämmäntävän viestin työnantajilta työntekijöille, kun EK oli sitä mieltä, että näissä tilanteissa, joissa informoidaan muun muassa droneista, täytyy jäädäkin kotiin, mutta samaan aikaan palkkaa ei makseta. Eli jos ihminen noudattaa viranomaisten ohjetta ja jää turvallisuussyistä kotiin drooniuhan aikana, palkkaa ei makseta. Onko todella niin, että kansalainen joutuu itse kantamaan taloudellisen riskin siitä, että toimii viranomaisten ohjeiden mukaisesti? Ministeri Rantanen, tällainen viesti rapauttaa uskottavuutta ja luottamusta viranomaisiin ja turvallisuusohjeisiin. Miten hallitus aikoo korjata tämän tilanteen?

Puhemies Jussi Halla-aho: Työministeri Marttinen, olkaa hyvä.

16.14 **Työministeri Matias Marttinen** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia paljon, arvoisa herra puhemies! Tämä edustaja Malmin esille nostama asia on myös hyvin tärkeä huomio tähän keskusteluun. Se oikeastaan ehkä kertoo myös siitä, miten laaja-alaisen ongelman parissa me tällä hetkellä yhdessä teemme työtä.

On varmasti näin, että lainsäätäjä ei aikoinaan, kun vastaavasti meidän työlainsäädäntöä on säädetty voimaan, ole kyennyt näkemään tulevaisuuteen sillä tavalla, että nämä kaikki ikään kuin poikkeusolot olisi huomioitu. Tällä hetkellä meillä on lainsäädännössä huomioitu vaikka tulipalot ja luonnonkatastrofit, mutta taas vastaavasti tämän muuttuneen turvallisuustilanteen myötä näyttää siltä, että kaikilta osin lainsäädäntö ei ole myöskään kovin yksiselitteistä. Tästä kertoo myös se, että tällä hetkellä työntekijöiden ja työnantajan näkemykset ovat taas vastaavasti erkaantuneet toisistaan.

Tämän vuoksi olen käynnistänyt tästä asiasta nyt tarkan virka-analyysin ja selvityksen ministeriössä ja olen myös kutsunut partit koolle käymään tätä keskustelua yhdessä. Toivon, että tässä löydetään nyt yhteinen näkemys siitä, millä tavalla näissä tilanteissa toimitaan, koska on täysin päivänselvä asia, että suomalaisen kansalaisen täytyy pystyä luottamaan viranomaisen antamaan ohjeistukseen ja [Puhemies koputtaa] hänen täytyy toimia juuri sen mukaisesti.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Ovaska, olkaa hyvä.

16.15 **Jouni Ovaska kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Moni suomalainen on huolissaan siitä, mitä ympärillä tapahtuu, ja silloin tietysti viestinnän pitää toimia aina oikea-aikaisesti. Meillä Suomessa on valitettavasti monesti vain se ongelma, että aina pallotellaan, kenen hallinnonalalle tämä kuuluu. Nytkin ollaan tällä viikolla saatu lukea, että puolustusvaliokunnan johto on huolissaan, etenevätkö sisäministeriössä asiat

Pöytäkirja PTK 53/2026 vp

niin kuin on pitänyt. Vuosi on jo kulunut, rahat on annettu, mutta mitään ei tapahdu. Operaattorit taas viestintäpuolella sanovat, että me voisimme jo tehdä töitä, jos meille annettaisiin toimeksianto. Tässä olisi nyt tärkeää, että hallituksessa joku ottaa johtajuuden koko tästä prosessista, niin että suomalaiset saavat tehokkaan, toimivan ja oikea-aikaisen järjestelmän.

Yksi huoli, mikä meillä tuolla viestintäpuolella on herännyt, on kyberturvallisuus. Meillä erityisesti Kyberturvallisuuskeskus huutaa rahapulassaan, koska nyt säästötoimien vaikutuksesta riskit kyberturvallisuuden uhkista ovat vain kasvaneet.

Miten tämä kaikki yhteensovitetaan palvelemaan suomalaisten tarpeita?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Sisäministeri Rantanen, olkaa hyvä.

16.16 Sisäministeri Mari Rantanen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt on erittäin tärkeää... Tässä ei ole sinänsä hallitus—oppositio-rajaa, me puhumme suomalaisten turvallisuudesta. [Vasemmalta: Äsken oli!] Haluan todeta sen, että meillä on jo monikanavainen hälytysjärjestelmä, vaaratiedotejärjestelmä. Meidän vaaratiedotteet tällä hetkellä menevät 112-sovellukseen, radioon, televisioon, Teksti-TV:seen, internetiin, ja sen lisäksi meillä on vielä kiiretilanteessa käytössä meidän väestöhälyttimet sekä kaiutinautot. Nyt me olemme rakentamassa vielä tätä järjestelmää täydentämään tämän pakotetun viestijärjestelmän, ja se työ on käynnissä. Sen tämä hallitus tekee, täydentää, ja samoin sinne 112-sovellukseen tuodaan tämä ilmahälytysvaara.

Nyt on äärimmäisen tärkeää se, että suomalaiset voivat luottaa siihen, että jos sellainen uhka-arvio tehdään, niin vaaratiedotteen näitä edellä mainittuja kanavia pitkin tälläkin hetkellä saa. Se, mitä me olemme tunnistaneet, on se, että suomalaiset tarvitsevat ehkä vielä enemmän ohjeistusta sen vaaratiedotteen jälkeen, mitä sitten tulee tehdä, ja tähän työhön olemme jo ryhtyneet.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ja vielä pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.17 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos. Tähän yhteensovittamiseen. Heti maanantaina aamulla seitsemän jälkeen olivat kansliapäälliköt koolla, ja heti käytiin läpi tämä tilanne ja lähdettiin hakemaan parantamisen paikkoja. Nyt me edelleen jatketaan tätä. Tosiaan viittasin edellisessä puheenvuorossani siihen, että toimijoita laajasti — viranomaiset ja alueelliset toimijat, työnantajat, työntekijät — kutsutaan koolle käymään keskustelua. Sen lisäksi ensi tiistaina kokoontuu ensimmäisen kerran uusi varautumisen ministerityöryhmä. Kaikkien näiden tarkoituksena on se, että tämä kaikki toimii saumattomasti eri ministeriöiden välillä, eri viranomaisten välillä, ja kaikella tavoitellaan a) Suomen turvallisuutta ja b) suomalaisten turvallisuudentunnetta.

Me nimenomaan halutaan, että suomalaiset voivat elää arkeaan rauhassa — Suomeen ei kohdistu suoraa sotilaallista uhkaa, mutta tämä sota roiskuu tänne — ja meidän täytyy tehdä se tavalla, että suomalaiset voivat luottaa siihen, että uhat torjutaan ja järjestelmät toimivat, ja ihmiset tietävät, mitä näissä tilanteissa pitää tehdä. Minä luulen, että se oli se suurin, että yksinkertaisesti ei tiennyt. Jos vaaratiedote tulee, ensi kerralla pitää tietää, miten minä toimin.

Pöytäkirja PTK 53/2026 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kokko, olkaa hyvä.

16.19 **Jani Kokko sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jo 12 vuoden ajan sotatanner on ollut maantieteellisesti lähempänä Helsinkiä kuin Suomen Lappi, joten on luonnollista, että jossain vaiheessa sodan laineet yltyvät Suomeen asti. Tämän kevään aikana olemme nähneet näiden droonien johdosta, että Suomikaan ei ole erillinen saareke siinä, mitä tapahtuu Ukrainassa.

Näin tietysti puolustusvaliokunnan jäsenenä täytyy olla tyytyväinen niihin selvityksiin, mitä asevoimiltamme on saatu, että asevoimat ja viranomaiset ovat olleet valppaina varsinkin tässä viimeisimmässä tapauksessa ja toimenpiteet ovat olleet oikeasuhtaisia ja -aikaisia. Varsinkin jos vielä saataisiin tämä tiedotus- ja varoitusjärjestelmä kansalaisille mahdollisimman nopeasti kuntoon, niin varmaan heidänkin mielialansa rauhoittuisi.

Mutta sehän ei ratkaise sinällään tätä juurisyötä tässä ongelmassa, että Ukraina iskee Suomen lähialueille, Venäjän energiasektoriin, koska länsi ei ole kyennyt asettamaan sellaisia pakotteita, joilla oikeasti saataisiin halvaannutettua Venäjän energiasektoria ja erityisesti öljynvientä. Siksi kysyisinkin teiltä, arvoisa pääministeri: mitä Suomi aikoo tehdä osana läntistä yhteisöä, [Puhemies koputtaa] että nämä pakotteet Venäjää vastaan olisivat entistä vahvempia ja [Puhemies koputtaa] öljynvienti saataisiin katkaistua?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.20 **Pääministeri Petteri Orpo** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Enempää en voisi olla samaa mieltä kysymyksen tästä kokonaisuudesta: juurisyihin pitää päästä kiinni. Tällä hetkellä nimenomaan edelleenkin me tuemme Ukrainaa sen taistelussa. 90 miljardin lainan vapautuminen Unkarin vaalien jälkeen oli loistava uutinen Ukrainalle. Se pystyy puolustautumaan, se pystyy varustautumaan, se pystyy kehittämään myöskin omia puolustusjärjestelmiään.

Toinen on sitten nämä pakotteet. Me saatiin niin ikään tuossa Eurooppa-neuvostossa hyväksytyä se 20. pakotepaketti Venäjää kohtaan, ja seuraava on valmistelussa. Me haemme laajempaa kansainvälistä yhteistyötä Euroopan unionin ulkopuoleltakin tämän varjolaivaston toiminnan kuriin saamiseksi — se on tapa, millä Putin pumppaa rahaa sotakassansa — ja monia, monia muita töitä tehdään sen eteen, että pystytään heikentämään Venäjää ja samaan aikaan vahvistamaan Ukrainaa. Se on se tie, millä tämä karkea sota ja tappaminen saadaan loppumaan, pakotetaan Putin ja Venäjä tätä kautta neuvottelupöytään. Ilahduttavaa on se, kun katsoo, miten Ukraina tällä hetkellä puolustautuu, [Puhemies koputtaa] että miten se kykenee puolustautumaan, ja se antaa toivoa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lohi, olkaa hyvä.

16.21 **Markus Lohi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on käyty mielestäni erittäin hyvää keskustelua tärkeästä asiasta, joka huolettaa suomalaisia ihmisiä. Tämä monikanavainen tiedotus saattaa kuitenkin hieman sekoittaa kuulijoita ja niitä, jotka seuraavat kyselytuntia. Siksi haluaisin kysyä sisäministeriltä: jos nyt suomalainen, joka seuraa tätä kyselytuntia ja on vielä hieman hämmentynyt, niin voisitteko kertoa hyvin selkeästi, että jos nyt ensi viikolla kävisi niin ikävästi, että Suomen jollekin alueelle eksyisi

Pöytäkirja PTK 53/2026 vp

tämä drooni, niin millä tavalla tämä suomalainen henkilö saa tiedon siitä, että nyt on vaaratilanne, ja kuka hänelle kertoo ja miten hänelle kerrotaan, miten pitää toimia sen jälkeen?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Rantanen, olkaa hyvä.

16.22 **Sisäministeri Mari Rantanen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos erinomaisesta kysymyksestä, tämä on hyvä kohta käydäkin tämä asia läpi.

Ensinnäkin olemme jo päivittäneet ohjeita tällaisen tilanteen varalle, ja ne löytyvät tällä hetkellä sivustoilta pelastustoimi.fi ja samoin tuolta sisäministeriön sivuilta. Sikäli mikäli uhka-arvio on sellainen, että pelastusviranomaisen antaa vaaratiedotteeseen, niin tulee toimia kuten siinä vaaratiedotteessa lukee. Mistä se vaaratiedote tällä hetkellä tulee? Ensinnäkin kehotan kaikkia, joilla on älypuhelin, lataamaan 112-sovelluksen kännykkään. Sieltä tulee vaaratiedotetta. Sitten ne tulevat radiosta, televisiosta, ne tulevat teksti-tv:seen, ne tulevat internetsivuille, ja jos on oikein todellinen vaara, kiire, hätä, niin meillä on myöskin väestöhälyttimet, jotka alkavat soimaan, ja meillä on myöskin tällaisia kaiutinautoja käytössä. Eli varsin monesta kanavasta tämän tiedon ihminen kyllä saa.

Se on hyvin tärkeää myös huomata, [Puhemies koputtaa] että on tärkeää noudattaa viranomaisen antamaa suositusta silloin, kun sellainen annetaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Joonas Räsänen, olkaa hyvä.

16.23 **Joonas Räsänen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todella viime perjantaina aika moni meistä täällä heräsi hävittäjien jylinään. Kuitenkin se oli positiivista, että ne olivat omia hävittäjiä, mistä varmasti kaikki olemme tyytyväisiä viranomaisille, siitä, että tässä on hienosti toimittu. Mutta aivan varmasti monelle on todella jäänyt epäselväksi se, miten näissä tilanteissa tieto tavoittaa kaikki suomalaiset, jotta jokainen osaa sitten sitä omaa arkeaan tällaisessa poikkeuksellisessa tilanteessa pohtia.

Tällä kyselytunnilla on nyt paljon kysely, miten näitä uusia järjestelmiä nyt kehitetään ja koska niitä ollaan ottamassa käyttöön. Hallitus on tähän rahoitusta jo varannut, kehitystyö on aloitettu, mutta ehkä se kysymys, mikä on jäänyt vielä ilmaan, on se, milloin tämä uusi vaaratiedotejärjestelmä on toiminnassa. Uskoisin, että se on se kysymys, joka suomalaisia eniten kiinnostaa. Varmaan oikea vastaus olisi se, että sen olisi pitänyt olla jo eilen, mutta kun tässä tilanteessa nyt olemme, niin kysyn, ministeri Rantanen: voitteko nyt luvata kaikille suomalaisille, minä päivänä [Puhemies koputtaa] tämä uusi vaaratiedotejärjestelmä on toiminnassa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Rantanen, olkaa hyvä.

16.25 **Sisäministeri Mari Rantanen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toistan edelleen sen, minkä äskenkin totesin. Meillä on monikanavainen vaaratiedotejärjestelmä, ja nyt sieltä saa tämän tiedon: radio, televisio, internetsivut, teksti-tv, tarvittaessa väestöhälyttimet, nettisivut ja tämä 112-sovellus. Nyt kehotan ja kannustan kaikkia, joilla älypuhelin on, lataamaan tämän 112-sovelluksen omaan kännykkään, jotta sieltä tulevat ne vaaratiedotteet siihen kännykkään. No, siihen samaan kännykkään ollaan nyt tekemässä vielä lisäksi järjestelmää, josta tulee pakotettu hätäviesti läpi, ja tätä rakennetaan nyt

Pöytäkirja PTK 53/2026 vp

hartiavoimin. En osaa luvata sitä eksaktia päivämäärää, milloin tämä on valmis. Olen ministerinä kehottanut tekemään sen niin pian kuin mahdollista. Rahoituksen tämä hallitus tähän asiaan on hoitanut jo viime vuoden puolella, ja uskon, että tämä on koko hallituksen yhteinen tahtotila. Tässä ei aikailta yhtään. Sitä tehdään mahdollisimman nopeasti, mutta siihen asti [Puhemies koputtaa] nämä edellä mainitut vaaratiedotekanavat ovat käytössä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Laine-Nousimaa, olkaa hyvä.

16.26 **Hanna Laine-Nousimaa sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kuten olemme tässä jo keskustelua käyneet, on todettu, että Ukrainan tuki täältä Suomen eduskunnasta on yhtenäinen ja yksimielinen. Kun me joudumme sivullisina kärsimään siitä, että Ukrainan droonihyökkäykset Venäjää kohtaan saattavat tänne eksyä, niin siitä meidän on yhdessä huolehdittava, että kansalaiset kokevat olevansa kuitenkin turvassa ja tiedotus meillä toimii — ja nimenomaan oikea-aikainen tiedotus.

Jäin miettimään sitä, että esimerkiksi ikäihmisille olisi helpompi nämä tiedotteet tulkita, kun olisi yksiselitteinen koteihin jaettu ohje, miten toimitaan, mistä tiedotteita voi tulla ja miten sitten tiedotteen saatuaan pitää reagoida. Etukäteen osattaisiin valmistautua siihen, jos teksti-tv:stä näen viestin taikka jos puhelimeen tulee viesti, ja olisi jo luettu kirjallisia ohjeita. Onko mahdollista toimittaa koteihin yksiselitteinen ohje, jota voidaan noudattaa, kun viesti tulee, sisäministeri Rantanen?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Rantanen, olkaa hyvä.

16.27 **Sisäministeri Mari Rantanen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä asia on meillä myöskin ministeriössä selvityksessä ja harkinnassa, tulisiko näin toimia. Olemme julkaisseet jo toissa vuonna Suomi.fi-sivustolle varautumiseen liittyviä asioita.

Nyt tietysti on hyvin tärkeätä, että meillä ensinnäkin se vaaratiedote tulee monikanavaisesti, juuri sen vuoksi, koska meillä on esimerkiksi hyvin eri-ikäisiä ihmisiä tässä maassa, he käyttävät erilaisia kanavia. Tästä syystä esimerkiksi edelleen radio, televisio ja teksti-tv ovat oikein hyviä vaaratiedotekanavia, jotta myös vanhempi väestö, joka ei älypuhelinta käytä, saa nämä tiedot.

Niin kuin todettua, olemme havainneet sen, että kansalaiset tarvitsevat enemmän tietoa siitä, miten kussakin kriisitilanteessa toimitaan. Siinä mielessä tämä asia on kyllä jo nyt työn alla ja ollaan osin jo keretty lisäämäänkin muun muassa näitä tarkempia ohjeita tuonne internetsivulle pelastustoimi.fi, mutta meillä on arvioissa [Puhemies koputtaa] myöskin tämä kirjallinen materiaali.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Siponen, olkaa hyvä.

16.29 **Markku Siponen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Todellakin saimme jälleen viime viikolla varoittavan esimerkin tästä maahamme kohdistuvasta drooniuhasta, tällä kertaa Uudellemaalle, ja vastaavia tapauksia sattui aiemmin Itä- ja Kaakkois-Suomessa. Valitettavasti tälläkään kertaa ei tämä tiedottaminen ja kansalaisten varoittaminen mennyt putkeen, ja sama toistui näissä aiemmissa tapauksissa. Tarvitaan yksinkertainen ja nopeasti ihmiset tavoitettava järjestelmä, ja ministerille kommenttina, että

Pöytäkirja PTK 53/2026 vp

kun olette nyt neljä kertaa maininnut Teksti-TV:n, niin se ei tänä päivänä korvaa tekstiviestiä, joten tarvitaan pikaisesti myöskin tämä väylä kuntoon.

Tuntuu, että tämä ei ole ollut oikein hallussa, että ministeriöiden välillä on vastuuta siirrelty, syy on ollut aina jossakin muualla. Haluan vielä kysyä hallitukselta: kuka kantaa vastuun, että järjestelmä ei ole vielä kukaan käytössä, ja mikä on arvio sen valmistumisesta? [Jenna Simula: Olipa rakentavaa!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.30 **Pääministeri Petteri Orpo** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt haluan vähän kyllä puolustaa sisäministerin erinomaisia puheenvuoroja. Hän on lukemattomia kertoja kertonut tässä, että meillä ei ole katvetta, pahaa ongelmaa, tässä viestimisessä, koska meillä on monikanavainen järjestelmä, lukuisia eri kanavia, mutta siitä tehdään vielä parempi, kun me saadaan tämä pakotettu viestijärjestelmä, [Jenna Simula: Keskusta politikoi!] ja se tulee niin nopeasti kuin mahdollista. Ei ole päivämäärää nyt antaa, mutta tänäänkin sen tiimoilta tehdään koko ajan töitä, koko ajan painetaan päälle, että se tulee niin nopeasti kuin mahdollista.

Kaikki nämä ministeri Rantasen useaan otteeseen kertomat eri kanavat takaavat sen, että se tieto kyllä saadaan todella laajasti suomalaisille. Nyt oleellisempaa on se, että suomalaiset tietävät seuraavalla kerralla, miten pitää toimia. Siinä oli selkeästi ongelma, ja sen me erityisesti nyt haluamme korjata. Tulemme tekemään kaikkemme, että kun se vaaratiedote tulee, niin ei tarvitse miettiä, voiko viedä lapsen kouluun, lähettää lapsen kouluun, voiko lähteä töihin, kulkeeko joukkoliikenne, vaan tässä yhteiskunnassa on selvät sävelet. Tämä laitetaan kuntoon.

2.3. Suullinen kysymys drooniuhasta ja viranomaisyhteistyöstä (Otto Andersson r)

Suullinen kysymys SKT 83/2026 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Ledamot Andersson, varsågod.

Keskustelu

16.31 **Otto Andersson r:** Arvoisa puhemies, årade talman! On tärkeää, että voimme täällä kyselytunnilla avoimesti kysyä ja saada vastauksia. Koska RKP juuri tänään täyttää 120 vuotta [Oikealta: Grattis, grattis!] — kiitos, tack — en voi olla mainitsematta, että aikanaan aloitteen tämän kyselytunti-instituution käyttöönotosta teki juuri RKP.

Mutta tänään kysymykseni koskee drooneja. On täysin välttämätöntä, että saamme mahdollisimman nopeasti käyttöön uuden järjestelmän, jonka avulla vaaratiedotteet saadaan jokaisen suomalaisen puhelimeen.

Nödmeddelandena måste komma snabbt till alla finländares telefoner på finska, svenska och engelska.

Pöytäkirja PTK 53/2026 vp

Kansalaisilla on oikeus saada selkeä tieto, miten toimia vaaratilanteessa: pitääkö pysyä kotona, voiko mennä töihin, onko päiväkotia auki.

Kiitos pääministerille, että olette kutsunut pyöreän pöydän koolle. Onko sen tarkoitus siis katsoa, että viranomaisilla, kunnilla, hyvinvointialueilla, työmarkkinaosapuolilla, siviiliyhdistyksillä on yhteiset askelmerkit, miten jatkossa toimia mahdollisessa droonitilanteessa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.32 **Pääministeri Petteri Orpo** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Jag vill gratulera det 120-åriga Svenska folkpartiet.

Oikeastaan olisi ollut oikein, että opetusministeri olisi vastannut tänään kaikkiin kysymyksiin, koska tämä oli teiltä lähtöisin. [Naurua]

Mutta tähän varsinaiseen kysymykseen: Juuri tämä on tarkoitus, että me saadaan koko kansalaisyhteiskunta, yhteiskunnassa työntekijät, työnantajat, kunnat, hyvinvointialueet ja ennen kaikkea ne tavalliset ihmiset tietämään, miten toimia. Siksi me ollaan kutsuttu juuri heitä edustavat toimijat koolle. Sen lisäksi, että vain esitelmöimme — missä olemme muuten hyviä — kysymme ja kuuntelemme niitä käytännön murheita, mitkä ehkä siellä kuntatasolla tai työpaikkatasolla tai työntekijän näkökulmasta on siitä, millaisia kysymyksiä tämä herättää. Sen jälkeen me olemme vielä parempia tekemään ohjeistuksia ja ratkaisemaan mahdollisia arjen ongelmia. Tämä on todellakin tarkoitus.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Viimeinen lisäkysymys tähän aiheeseen liittyen. — Edustaja Piritta Rantanen, olkaa hyvä.

16.33 **Piritta Rantanen sd** (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Tämä kyselytunti alkoi sillä, että hallituspuolueista sieltä etenkin pääministeri taas aloitti, kuinka on edellisen vika, ja vähän on semmoinen tunne, että seuraava hoitaa. Mutta erinomaisen hienoa, että olemme päässeet sille tasolle, että tässähän on tarkoitus saada parempia ohjeita meidän kansalaisillemme siitä, mitenkä missäkin tilanteessa tulee toimia. Me voidaan väitellä siitä, kenenkä on pitänyt saada mikäkin järjestelmä aikaiseksi missäkin vaiheessa, mutta itse asiassa erittäin paljon oleellisempi on tämä kysymys siitä, onko meillä tieto siitä ja kenen vastuulla on informoida, kuuluuko sairaanhoitajan lähteä töihin, kuuluuko päivystävän kirurgin lähteä töihin. Kuka päättää siitä, koska vaikka se kirurgi tai vaikka eläinlääkäri menee? En ole vielä kuullut sitä, koska meillä on ohjeet siitä, kenenkä pitää missäkin tilanteessa, vaikka tämmöisessä droonitilanteessa, antaa ne ohjeet. Ja saako palkan, jos jää kotiin, tässäkin tilanteessa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Sisäministeri Rantanen, olkaa hyvä.

16.34 **Sisäministeri Mari Rantanen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten olen tässä jo useampaan otteeseen sanonutkin, niin havaitsimme myös itse viime perjantain jälkeen, että esimerkiksi kansalaiset tarvitsevat huomattavasti enemmän ohjeistusta siitä, miten tällaisissa droonivaaratilanteissa toimitaan. Tämä työ sen korjaamiseksi on jo aloitettu.

Pöytäkirja PTK 53/2026 vp

Kuten totesin, me olemme antaneet droonitapaukseen ohjeita. [Krista Kiurun välihuuto] Ne löytyvät pelastustoimi.fi-sivuilta sekä sisäministeriön nettisivuilta tällä hetkellä. Mutta kuten tässä on pääministerinkin suulla todettu, muukin työ meidän julkisten organisaatioiden, yritysten, työmarkkinajärjestöjen kanssa on aloitettu, jotta pääsemme yhtäläisesti eteenpäin siitä, minkälaisia ohjeita pitää antaa, koska toki lähtökohta on se, että silloin, kun puhutaan vaaratiedottamisesta, ihmiset noudattavat viranomaisen ohjeita, jotka annetaan.

Me jatkamme tätä työtä. Selvennämme nyt sitä myös julkisen ja yksityisen puolella, ja tätä työtä jatketaan muun muassa ensi maanantaina pääministerin vetämässä pyöreässä pöydässä, [Puhemies koputtaa] mutta myös jo ennen sitä näitä keskusteluja käydään.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.4. Suullinen kysymys Suomen ja Israelin välisestä puolustusyhteistyöstä (Saara Hyrkkö vihr)

Suullinen kysymys SKT 84/2026 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Seuraava kysymys. Edustaja Hyrkkö, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.36 **Saara Hyrkkö vihr:** Arvoisa puhemies! Israelin toiminta käy päivä päivältä röyhkeämmäksi. Se kaappaa ja nöyryyttää ihmisiä kansainvälisillä vesillä, myös suomalaisia, pommittaa siviilikohteita Libanonissa, säättää kuolemanrangaistuslain palestiinalaisille, ja Gazassa kuolee edelleen keskimäärin yksi lapsi joka päivä.

Oli käsittämätöntä lukea Suomen ja Israelin yhteisestä puolustuskonferenssista viime viikolla. Tilanne herättää vakavia kysymyksiä Suomen linjasta ja turvallisuuspoliittisesta harkintakyvystä. Riippuvuuteen kansanmurhasta syytetyn ja kansainvälistä oikeutta toistuvasti rikkovan valtion kanssa liittyä ilmeisten moraalisten ongelmien lisäksi myös turvallisuuspoliittisia riskejä.

Hallituksen hiljaisuus on korvia huumaavaa. Yksikään ministeri ei ole ottanut kantaa rauhanomaisten aktivistien kiinniottoihin. Puolustusministeri on vältellyt median kysymyksiä puolustusyhteistyöstä. Tämä ei ole hyväksyttävää. Olen jättänyt asiasta myös kirjallisen kysymyksen, mutta kysyn hallitukselta ja pääministeriltä: pidättekö tavoitetta entisestään syventää puolustusriippuvuutta [Puhemies koputtaa] kansainvälistä oikeutta toistuvasti ja räikeästi rikkovasta valtiosta Suomen ulko- ja turvallisuuspoliittisen linjan mukaisena?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.37 **Pääministeri Petteri Orpo** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ei hallituksella ole tavoitetta entisestään syventää puolustusyhteistyötä. Meillä on käynnissä tietyt hankinnat, jotka on tehty — anteeksi, että sanon tämän — jo edellisen hallituksen kaudella.

Pöytäkirja PTK 53/2026 vp

Mitä tulee Lähi-idän tilanteeseen, niin me teemme koko ajan töitä yhdessä Euroopan unionin maiden kanssa ja muilla tahoilla, jotta tämä Lähi-idän tilanne saadaan ratkeamaan. Viikko sitten ulkoasiainneuvostossa hyväksyttiin pakotteita väkivaltaisille siirtolaisille. Samaan aikaan me mietitään sitä, onko tämä assosiaatiosopimus avattava, ja hyvin voimakkaasti tuodaan esille se, että Israelin toiminta ei ole hyväksyttävää silloin, kun se ei ole puolustusta. Se tilanne on siellä todella vaikea, niin kuin se on ollut koko ajan. Me pyrimme kaikin keinoin olemaan mukana siinä kehityksessä, että ratkaisut löytyvät.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää tähän aiheeseen liittyvän lisäkysymyksen, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan.

2.5. Suullinen kysymys Suomen ja Israelin välisestä puolustusyhteistyöstä (Jessi Jokelainen vas)

Suullinen kysymys SKT 85/2026 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Jokelainen, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.38 **Jessi Jokelainen vas:** Arvoisa puhemies! Israel on lainvastaisesti miehittänyt palestiinalaisalueita ja polkenut palestiinalaisten demokraattisia oikeuksia vuosikymmeniä. Sorto on ollut systemaattista, ja Iranin sodan varjossa se on vain syventynyt. Israelin laajamittaisen väkivallan seurauksena Gazassa on kuollut yli 75 000 palestiinalaista, joista suurin osa on siviilejä ja huomattava osa naisia ja lapsia. Oikealla ei kovin mielellään puhuta ääneen kansanmurhasta, mutta sitä se on. [Perussuomalaisten ryhmästä: Ei ole todisteita!] On kiistatonta, että Israel rikkoo vakavasti kansainvälistä oikeutta ja syyllistyy sotarikoksiin. Humanitäärisen avun vieminen Gazaan on toistuvasti estetty, ja eilen Israelin äärioikeistolainen ministeri julkaisi järkyttävää videomateriaalia Flotilla-aktivisteihin kohdistetusta väkivallasta. Aktivistien joukossa on kolme suomalaista. Useat valtiot ovat jyrkästi tuominneet Israelin toiminnan ja jopa katkaisseet kauppasuhteita sen kanssa, ja mitä tekee oikeusvaltio Suomi? Tiivistää puolustusyhteistyötä ja järjesti viime viikolla Helsingissä puolustuskonferenssin Israelin puolustusministeriön kanssa. Pääministeri Orpo, miksi Suomi valitsee näin?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ehkä puolustusministeri Häkkänen, olkaa hyvä.

16.40 **Puolustusministeri Antti Häkkänen** (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Mitä tulee tähän konferenssiin, niin se on suomalaisten yritysten ihan laillisesti järjestämä yhteistyö-, puolustusteollisuustilaisuus. Puolustusministeriön virkamies on pyydetty pitämään puheenvuoro seminaariin, joita on tietysti kymmenittäin ja joissa on vuosien varrella

Pöytäkirja PTK 53/2026 vp

lukuisia, aina eri maista olevia firmoja. Se ei ole siis Suomen puolustusministeriön järjestämä.

Mitä varsinaisesti tulee tähän puolustusyhteistyöhön Israelin kanssa, niin se perustuu hyvin voimakkaasti viime vaalikaudella ja sitä edellisellä vaalikaudella tehtyihin merkittäviin strategisiin suorituskykyhankkeisiin, joilla meidän puolustusta on vahvistettu. Ennen kaikkea nimenomaan israelilaiset yritykset ovat maailman johtavia ilmatorjunnassa ja muissa järjestelmissä, ja sen takia edelleen pidän hyvänä niitä Marinin hallituksen päätöksiä, joilla nämä järjestelmät hankittiin. Ne ovat Suomen turvallisuudelle äärimmäisen hyviä ja myös veronmaksajille kustannustehokkaita. [Jenna Simula: Välillä täytyy kiittää, kiitos keskusta!] Sellaisia järjestelmiä ei löydy Euroopasta eikä USA:sta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tynkkynen, olkaa hyvä.

16.41 **Oras Tynkkynen vihr** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, puhemies! Kansanmurhaa suorittavat Israelin edustajat [Perussuomalaisten ryhmästä: Ei ole todisteita!] eivät kuulu puolustuskonferenssiin Helsingissä, he eivät kuulu Euroviisuihin Wienissä, he kuuluvat kansainväliseen tuomioistuimeen Haagissa. Pääministeri Orpo, te mainitsitte pakotteet laittomista siirtokunnista ja assosiaatiosopimuksen uudelleenarvioinnin. Ne ovat tarpeellisia ja tervetulleita toimenpiteitä, mutta ne eivät alkuunkaan riitä, kun Israel on vuosia harjoittanut kansanmurhaa ja käynyt oikeudetonta sotaa Palestiinassa. [Hälinää — Puhemies koputtaa] Pääministeri, voisiko hallitus vihdoin alkaa ajaa tiukkoja, kattavia taloudellisia pakotteita Israelia vastaan?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.41 **Pääministeri Petteri Orpo** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me toimimme EU-rintamassa. Ja nyt EU:ssa, kun Unkarissa kansa äänesti ja siellä valta vaihtui, nämä pakotteet väkivaltaisista siirtokuntia kohtaan pystyttiin viemään eteenpäin. Tämä kuvaa hyvin sitä, että Euroopan unionissa on vaikea löytää yhteistä linjaa, koska me emme voi tehdä määränemistöpäätöksiä keskeisissä ulkopoliittikkaan, turvallisuuspolitiikkaan liittyvissä kysymyksissä, ja mielestäni se olisi tarpeellista.

Mutta me emme hyväksy väkivaltaa. Emme hyväksy niitä Israelin toimia, jotka ylittävät puolustuksen ja jotka rikkovat kansainvälistä oikeutta. Me olemme tämän tuoneet kaikissa käänteissä selväksi, ja me toimimme osana kansainvälistä yhteisöä näiden väkivaltaisuuksien ja kansainvälisen oikeuden rikkomisen lopettamiseksi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Honkasalo, olkaa hyvä.

16.42 **Veronika Honkasalo vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Italia, Ranska ja Kanada ovat pääministeritasolla tuominneet flotilla-aktivistien järkyttävän väkivaltaisen kohtelun, ja muun muassa Israelin lähettiläät on kutsuttu puhutteluun. Suomi on ulkoministeritasolla lähettänyt Israelille lähinnä selvittelypyynnön. Missä ovat poliittisen johdon ulostulot näin vakavassa asiassa, kun Suomen kansalaisiakin kohdellaan tällä tavalla? Edelleen odotamme.

Mitä muuta Suomen ulkopoliittinen johto ja hallitus aikovat tehdä, kun Israelin väkivalta vain syvenee koko ajan? Pääministeri, te ette ole vielä antanut selkeää vastausta

Pöytäkirja PTK 53/2026 vp

siihen, ajaako Suomi sitä, että Israelin ja EU:n välinen assosiaatiosopimus jäädytetään? Te olette sanoneet, että sitä lähinnä arvioidaan. Missä ovat muut toimet Israelin painostamiseksi, [Puhemies koputtaa] jotta se lopettaa siviilien tappamisen?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.44 **Pääministeri Petteri Orpo** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensin totean sen, että Suomi ei mitenkään voi hyväksyä sitä kohtelua, joka on Suomen kansalaisiin kohdistunut. Tämä on aivan selvä. Tästä on käyty keskustelu myös Israelin suurlähettilään kanssa, ja viesti hallitukselta on ollut siis aivan selvä.

Mitä assosiaatiosopimukseen tulee, niin me tuemme sen avaamista ja sen keskustelun liikkeelle lähtemistä. Se olisi jo sinänsä erittäin vahva toimi, ja sitä kautta saataisiin prosessi käyntiin ja voitaisiin tarkastella silloin tätä suhdetta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Heinonen, olkaa hyvä.

16.44 **Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä en syytä edellistä, Marinin hallitusta vaan haluan kiittää.

Kiitän siitä, että Marinin hallitus muun muassa vasemmistoliiton tuella päätti viedä meidät Natoon. Meidän kokoomuksenkin pitkäaikainen tavoite toteutui näin. [Juho Eerola: Ja hävittäjiä hankittiin!]

Kiitos myös siitä Marinin hallitukselle, että se päätti hankkia Daavidin lingon Israelista, maailman parhaan suojan maallemme. Sen takia se päätettiin hankkia, ja kiitos siitä Marinin hallitukselle.

Ostamme myös maailman parhaat hävittäjät. Ne löytyvät Yhdysvalloista. Sen takia F-kolmevitokset hankitaan sieltä.

Meillä on myös paljon maailman parasta osaamista puolustusteollisuudessa Suomessa, korkeaa osaamista avaruusteknologiassa, perinteistä Patriaa, Sakoa ja muita. Kysyn teiltä, puolustusministeri Häkkänen: millaisia toimia hallituksella on kotimaisen puolustusteollisuuden vahvistamiseksi ja tukemiseksi?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Häkkänen, olkaa hyvä.

16.46 **Puolustusministeri Antti Häkkänen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tällä hetkellä Orpon hallitus panostaa voimakkaasti kotimaan puolustusteollisuuden vahvistamiseen. Suunnataan hankintoja kotimaahan ja tiivistetään erityisesti tätä teknologia- ja tutkimusmaailman kehitystyötä. Siinä nähdään jo nyt selvästi merkkejä voimakkaasta kasvusta, niin tuolla perinteisessä teollisuudessa kuin sitten ihan näissä korkean teknologian uusissa tuotteissa, sanotaan satelliittiyhtiöissä ja muissa.

Sitten tehdään tietysti viennin edistämistä aika voimakkaasti. Siihen osallistuvat tietysti kaikki ministerit pääministerin johdolla. Ollaan hyvin menestyksekkäästi autettu muun muassa Patriaa, Iceyeta, Sakoa, monia muita suomalaisia yrityksiä, ja tätä kautta sitten saadaan Suomeen sitä kauan kaivattua talouskasvua ja alueille työllisyyttä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hopsu, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 53/2026 vp

16.47 **Inka Hopsu vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Gazan sodassa on raportoitu kuolleen 18 000—21 000 lasta. Gazan humanitäärinen tilanne on yhä kriittinen. Puhdasta vettä ja ruokaa puuttuu, ja huomattava osa väestöstä kärsii aliravitsemuksesta. Niin sairaalat kuin asunnot ovat laajasti tuhoutuneet, ja jälleenrakennus ei ole päässyt millään tavalla liikkeelle. Lääkkeistä on pulaa, sairaanhoitokapasiteetti toimii aivan äärimmillään. Jätehuolto ei onnistu, hygieniaolosuhteet ovat erittäin huonot, ja myös rottaongelma laajenee. Gazan alueen rajalle on tuotu paljon apua, se odottaa siellä, mutta Israel ei päästä sitä läpi. Voisimmeko me painostaa Israelia päästämään avun alueelle läpi, toimia EU:ssa aktiivisesti tämän puolesta, ja voisimmeko me, ministeri Tavio, vahvistaa myös omaa apuamme, humanitääristä apua, alueelle?

Puhemies Jussi Halla-aho: Ministeri Tavio, olkaa hyvä.

16.48 **Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Ville Tavio** (vastauspuheenvuoro):

Arvoisa puhemies! Kiitos hyvästä kysymyksestä. Suomi on tuon Gazan sodan alkamisen jälkeen antanut tukea Palestiinalaisalueelle 32 miljoonaa euroa, ja tälle vuodelle on 5 miljoonaa euroa lisää, jota ei ole vielä kohdennettu. Olemme huomioineet alueen humanitäärisen tuen ensisijaisesti, ja siis tukea on kanavoitu WFP:n ja SPR:n kautta. Ja hätämekanismia hyödyntäen olemme muun muassa tukeneet alueelle Punaisen Ristin kenttäsaaralan, joka on tukenut siellä hoitoa vaativia. Olen viimeksi eilen itse asiassa täällä vierailleen yhden Unicefin johtajan kanssa keskustellut tästä tilanteesta. Hän toi esiin esimerkiksi sen, että lapsilla on paljon siellä tietenkin sairaanhoitotarpeita ja antibiooteistakin on pulaa ja puhtaasta vedestä on pulaa. Olen tarjonnut apuani, ja kerroin hänelle myös, että voin omalta osaltani [Puhemies koputtaa] koittaa olla Israelin hallitukseen yhteydessä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ja viimeinen lisäkysymys tähän aiheeseen liittyen, edustaja Kivelä, olkaa hyvä.

16.49 **Mai Kivelä vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Israel on toteuttanut Gazassa kansanmurhan. Se toteuttaa etnistä puhdistusta Etelä-Libanonissa. Länsirannan tilanne on pahempi kuin koskaan. Iskut ja pommitukset jatkuvat, ja Israelin johto on etsintäkuulutettuna sotarikoksista ja ennen kaikkea edelleen pitää yllä tätä apartheidpolitiikkaa, miehitystä ja saartoa. Ja nyt viimeisimpänä israelilaiset joukot ovat jälleen laittomasti pysäyttäneet ja ottaneet kiinni humanitääristä apua kuljettaneen laivueen.

Itse olen hieman kyllästynyt siihen, että kun me täällä peräänkuulutamme Suomelta vastuun kantamista, peräänkuulutamme niitä konkreettisia toimia, niin emme niitä vastauksia saa, ja todellisuudessa ette pysty edes antamaan meille vastausta siihen, miksi puolustusministeriö on mukana asekonferenssissa Israelin kanssa.

Kysyn, pääministeri: mitä konkreettista Suomi omalla aktiivisuudellaan aikoo tehdä, jotta voidaan painostaa Israelia tässä järkyttävässä tilanteessa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 53/2026 vp

16.50 **Pääministeri Petteri Orpo** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olisi vielä hyvä, että ulkoministerillä olisi ollut mahdollisuus paikalla tämä keskustelu käydä, koska hän tekee joka päivä tämänkin asian parissa töitä.

Toistan osin, mitä sanoin, mutta siis nyt esimerkiksi konkretiaa oli se, että näitä pakotteita väkivaltaisia siirtokuntia kohtaan saatiin eteenpäin. Sen lisäksi jatkuvasti sekä ulkoasiainneuvostossa että EU-huippukokouksessa Lähi-idän tilannetta, Gazan tilannetta, Etelä-Libanonin tilannetta käydään koko ajan läpi, haetaan keinoja yhdessä, miten pystytään vaikuttamaan. Meillä oli viime Eurooppa-neuvoston yhteydessä kokous tuon alueen maiden johtajien kanssa, ja nimenomaan Gazan-kysymys ja Libanonin-kysymys olivat keskeisesti esillä. Haettiin yhdessä Syyrian, Egyptin ja monien muiden maiden johtajien kanssa ratkaisua tähän tilanteeseen. Siis ei pidä myöskään antaa sellaista kuvaa, että Suomi ei tee mitään. Suomi tekee ja paljon — sen, mihin meidän painoarvolla pystytään, [Puhemies koputtaa] ja aivan varmasti haluamme saada sen kriisin ratkeamaan.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.6. Suullinen kysymys Fortumin Irlantiin perustamasta rahoitusyhtiöstä (Harry Harkimo liik)

Suullinen kysymys SKT 86/2026 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Harkimo, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.51 **Harry Harkimo liik:** Kiitos, arvoisa puhemies! Fortum perusti Fortum Financen Irlantiin vuonna 2012. Samoihin aikoihin se myi sähköverkon Carunalle ja siirsi rahat Irlantiin välttyäkseen veroilta. Nyt heillä on yhtiössä kuusi miljardia rahaa tällä hetkellä. Yhtiö teki viime vuonna 333 miljoonaa voittoa, ja heillä on viisi työntekijää paikalla, eli aika tuottava yhtiö. He ovat menneet Irlantiin kiertääkseen yhteisöveroa, joka Suomessa on 20 ja Irlannissa 12,5 prosenttia.

Miksi suomalaisten, valtion, omistama enemmistöyhtiö saa tehdä tätä veronkiertoa Irlannissa? Sitä voi tietysti aina puolustella sillä, että siellä on muitakin osakkeenomistajia, mutta se on huono selitys, koska ainakin kaikissa niissä yhtiöissä, joissa minä olen ollut, enemmistöosakas päättää.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Omistajaohjausministeri Strand, olkaa hyvä.

16.53 **Eurooppa- ja omistajaohjausministeri Joakim Strand** (vastauspuheenvuoro):

Arvoisa puhemies! Fortumin Irlantiin perustama rahoitusyhtiö ei tosiaan ole mikään uusi järjestely, ja se on ollut tiedossa jo vuosia. Omistajaohjaus on käynyt asiaa läpi ja todennut, että järjestelyyn ei liity veronkiertotarkoitusta tai muuta sellaista vaan tarkoitus on ollut suojata emoyhtiön omaa pääomaa. Valtio-omistaja on käynyt Fortumin kanssa läpi Irlannin yhtiön toiminnan, tarkoituksen ja perusteet ja tosiaan todennut, että Fortumin

Pöytäkirja PTK 53/2026 vp

menettely on täysin laillista eikä siihen liity veronkiertoa. Valtio-omistaja edellyttää, totta kai, yhtiöiltä läpinäkyvää verojen raportointia, ja Fortum on omalta osaltaan sitoutunut läpinäkyvään ja vastuulliseen veropolitiikkaan ja veroraportointiin.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.7. Suullinen kysymys korjausrakentamista koskevasta avustuksesta (Jorma Piisinen ps)

Suullinen kysymys SKT 87/2026 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Piisinen, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.53 **Jorma Piisinen ps:** Arvoisa herra puhemies! Taloudesta on nyt kuulunut erityisen hyviä uutisia. Investointeja virtaa Suomeen. Eurostatin kasvutilastoissa Suomi on tällä hetkellä kärkipaikalla. Maksukorttitietojen perusteella näyttää siltä, että yksityinen kulutus on viimein lähtenyt käyntiin. Teollisuustuotantomme on noussut korkeimmilleen sitten vuoden 2008, ja pitkäaikaistyöttömyydenkin ennustetaan kääntyvän laskuun kesän jälkeen.

Nämä uutiset tietysti ovat myrkyä kurjuutta haikailevalle oppositiolle. Perussuomalaiset pitävät hyvänä, että hallitus on kyennyt tekemään valtavan määrän kasvutoimia opposition äänekkästä vastustuksesta huolimatta.

Hyvää kehitystä tukee myös kehysriihessä päätetty korjausrakentamisen paketti. Arvoisa pääministeri, millaisia työllisyys- ja kasvuvaikutuksia arvioitte tällä taloyhtiöiden remonttien käynnistämisellä olevan?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Multala, olkaa hyvä.

16.55 **Ympäristö- ja ilmastoministeri Sari Multala** (vastauspuheenvuoro): Kiitos kysymyksestä. Tämä on erittäin tärkeä toimi sen eteen, että saamme nyt myös asuntorakentamisen ja korjausrakentamisen puolella kasvua aikaiseksi, uusia remontteja käyntiin. Tämän rinnalla, kun nyt kohdennetaan siis taloyhtiöille tämä avustus, tulee myös tietysti tämä korotettu kotitalousvähennys, joten kaikki pääsevät hyötymään tästä paremmasta mahdollisuudesta korjata omia asuntojaan, ja sillä on arvioitu olevan moninkertainen vaikutus siihen käynnistyvien remonttien määrään ja jopa tuhansien, monien tuhansien — koko tällä paketilla, minkä päätimme kehysriihessä, jopa 10 000 työllisen, henkilötyövuoden verran — työllisyyttä parantava vaikutus, joten uskon kyllä, että tästä saadaan vauhtia myös sinne asuntorakentamisen puolelle, ja olen erittäin tyytyväinen, että teimme tämän päätöksen. [Pia Viitanen: Mehän kolme vuotta sitten esitettiin sitä, ja hallitus tyrmäsi tämän!]

Pöytäkirja PTK 53/2026 vp

2.8. Suullinen kysymys talouden myönteisistä näkymistä (Tere Sammallahti kok)

Suullinen kysymys SKT 88/2026 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Sammallahti, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.55 Tere Sammallahti kok: Arvon puhemies! Piisisen pannahinen meinasi viedä jalat suusta, mutta kysyn nyt kuitenkin. Julkista keskustelua pitkään hallinnut taantumapuhe on jättänyt lukuisat talouden valonpilkahdukset varjoonsa, ja tässä onkin muutama kiintoisa tilastotieto viime viikolta. Erityisesti naisten ostovoima on kasvanut viimeiset kolme vuotta. Eurostatin arvion mukaan Suomen talouskasvu oli alkuvuonna EU:n kärkikastia. Teollisuuden ja rakentamisen liikevaihto kasvoi vuoden takaiseen verrattuna lähes kuusi prosenttia ja palvelut yli viisi prosenttia. Vuosien ajan mörnninyt vähittäiskauppa on vihdoin kääntynyt kasvuun, ja ulkomaiset teollisuusinvestoinnit ovat korkeimmalla tasolla kymmeneen vuoteen. Tietyillä aloilla työn puute on muuttunut tai muuttumassa työvoiman puutteeksi. Siksi kysynkin valtiovarainministeri Purralta: Eikö näiden tietojen valossa ole käymässä just se, mihin oikeistohallitus alusta lähtien tähtäsi, että kun viimein rohjetaan tehdä niitä kauan välteltyjä uudistuksia, alkaa myös se kauan kaivattu talouskasvu?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Valtiovarainministeri Purra, olkaa hyvä.

16.57 Valtiovarainministeri Riikka Purra (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Aivan kuten kysyjä kuvasi, nyt tulee kyllä eri suunnista erittäin myönteisiä uutisia. Tässä paikassa ja tällä hallituskaudella esimerkiksi niitä Eurostatin kasvutilastoja olen tottunut katsomaan sieltä toisesta päästä. Suomi on ollut pitkään pahnanhajimmainen tai ainakin siellä lopussa, mutta nyt todellakin Suomi oli ykkösenä näissä ensimmäisen vuosineljänneksen tuloksissa. [Perussuomalaisten ryhmästä: Ykkösenä! — Juho Eerola: Ihan kärjessä!]

Toisaalta samaan aikaan maahan virtaa investointeja. Teollisuustuotanto on uudessa huipussaan sitten finanssikriisin, mikä on käytännössä käsittämätön suoritus. Toisaalta myös kotitalouksien ja kuluttajien luottamus näkyy selvästi vahvistuvan. Tätä voidaan arvioida maksukorttidatan perusteella erilaisilta palvelualoilta, vähittäiskaupasta. Samaan aikaan se on jopa havaittu ministeriössä, koska arvonlisäverokertymä kasvaa nyt ja joudumme jopa tarkistamaan sitä hieman ylöspäin, mikä on täysin poikkeuksellista tällä kaudella, kuten tiedetään.

Mutta tässä on juuri tämä, että tässä tilanteessa me olemme joutuneet tekemään voimakkaita sopeutustoimia, ja niitä ei saa pelätä jatkossakaan, [Puhemies koputtaa] mutta me olemme tehneet johdonmukaisia, jatkuvia kasvutoimia, [Puhemies koputtaa] niin että toivottavasti se kantaa nyt hedelmää, vaikka erilaisia haasteita maailmalla edelleenkin kovasti on.

Kysymyksen käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 53/2026 vp

2.9. Suullinen kysymys talouden myönteisistä näkymistä (Sari Tanus kd)

Suullinen kysymys SKT 89/2026 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Tanus, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.58 **Sari Tanus kd:** Arvoisa puhemies! Viime vuodet ovat olleet Suomen taloudessa melkoisen synkkyuden aikaa. Suomi on velkaantunut pahoin, työttömyys kasvanut ja usko tulevaisuuteen horjunut. Nyt kuitenkin, niin kuin tässä jo todettiin, monet mittarit näyttävät, että talous on vihdoin kääntynyt kasvuun ja usko tulevaisuuteen on palamassa. Tämä näkyy niin yksityisessä kulutuksessa, teollisuustuotannossa kuin investoinneissakin. Myös vientisektorin tilaukset ovat nousussa, ja vähittäiskauppakin on elpynyt.

Arvoisa ministeri, minäkin olisin halunnut kysyä teiltä: miltä Suomen talouden kehitys näyttää sieltä ministeriainiosta käsin [Juho Eerola: Kysykää uudestaan, se oli hyvä!] — siihen osin jo vastasittekin — ja voisimmeko vihdoin katsoa tulevaisuuteen positiivisesti? Mietin myös, kun Sveitsissä pelataan parhaillaan jääkiekon maailmanmestaruudesta, voisimmeko toistaa 90-luvun alun laman jälkeisen, vuoden 95, ihmeen. Eli voisiko uusi kasvu ja usko tulevaisuuteen saada vauhtia myös Suomen jääkiekon maailmanmestaruuden siivittämänä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Valtiovarainministeri Purra, olkaa hyvä.

16.59 **Valtiovarainministeri Riikka Purra** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Valitettavasti ei sen paremmin Euroviisut kuin jääkiekon maailmanmestaruuskaan ole täällä ministereiden käsissä, mutta toivotaan näin. Ja samaan aikaan haluan onnitella kiekkoaitia poikanne saavutuksesta eli Tapparan suomenmestaruudesta.

Mutta aivan kuten tässä totesin, hyvältä näyttää eri suunnista, ja totta kai se helpottaa meidän kaikkien työskentelyä täällä. Erityisesti kun viime aikoina on näistä suurista sopeutustoimista paljon puhuttu, on hyvä huomioida, että samaan aikaan, kun on tehty hyvää politiikkaa kasvun suuntaan, niin sitä kohti mennään, ja meillä on lukuisia syitä olla hyvin optimistisia ja valoisia suomalaisen tulevaisuuden suhteen.

Samaan aikaan haluan korostaa sitä, että nämä itse prosentit korkeintaan lämmittävät siellä ministeriön Excelissä, mutta se, mitä tällä tavoitellaan, on tietenkin kasvava hyvinvointi, se, että kansalainen havaitsee omassa arjessaan, että esimerkiksi ostovoima on parantunut, se, että talouskasvu tuottaa hyvinvointia tähän maahan. Sitähän tällä tavoitellaan. Suomella on valtavasti vahvuuksia eri elinkeinoelämän sektoreilla, osaamisessa ja niin edelleen, joita [Puhemies koputtaa] me haluamme vahvistaa.

Kysymyksen käsittely päättyi.

Kyselytunti päättyi.

Pöytäkirja PTK 53/2026 vp

3. Valtioneuvoston oikeuskanslerin kertomus vuodelta 2025

Kertomus K 8/2026 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Asia lähetetään perustuslakivaliokuntaan, jolle muut erikoisvaliokunnat voivat antaa lausunnon viimeistään 16.10.2026.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Oikeuskansleri Salminen, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.01 Valtioneuvoston oikeuskansleri Janne Salminen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies, arvoiset kansanedustajat! Minulla on kunnia esitellä eduskunnalle valtioneuvoston oikeuskanslerin kertomus vuodelta 2025. Suomen perustuslain 108 §:n 3 momentin mukaan oikeuskansleri antaa vuosittain eduskunnalle ja valtioneuvostolle kertomuksen virkatoimistaan ja lain noudattamista koskevista havainnoista.

Oikeuskanslerin kertomus vuodelta 25 noudattaa edellisvuosien rakennetta. Kertomuksen pitkäaikaisen uudistustyön tuloksena pystymme mielestämme tuottamaan informatiivisen ja helposti lähestyttävän kokonaisuuden eduskunnankin tarpeisiin. Kertomus palvelee myös kaikkia julkisissa tehtävissä toimivia, kansalaisyhteiskuntaa ja esimerkiksi viestimiä. Pitkäaikaisen uudistustyön tuloksena kertomus on jo suhteellisen tiivis, ja pyrimme edelleen sivumääräisesti pienempään kertomukseen.

Oikeuskanslerin tehtävänä on valvoa valtioneuvoston ja tasavallan presidentin virkatoimien lainmukaisuutta. Samoin oikeuskanslerin tulee myös valvoa, että tuomioistuimet ja viranomaiset sekä virkamiehet ja julkisyhteisöjen työntekijät ja muutkin julkista tehtävää hoitaessaan noudattavat lakia ja täyttävät velvollisuutensa. Tehtäväänsä hoitaessaan oikeuskansleri valvoo perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutumista. Kertomus antaa kokonaiskuvan näiden tehtävien toteutumisesta vuonna 2025 sekä keskeisistä havainnoista.

Kertomuksen alussa on vakiintuneeseen tapaan oikeuskanslerin ja apulaisoikeuskanslerin puheenvuorot. Puheenvuoroissa ratkaisijat esittävät havaintojaan ja omia näkemyksiään laillisuusvalvontaan liittyvistä kysymyksistä.

Omassa puheenvuorossani esitän muutamia näkökohtia lainsäädäntötyön laatuun ja lainvalmistelun oikeudellisiin puitteisiin liittyen. Lainsäädäntötyön johtaminen ja lainvalmistelu ovat parlamentarismien kannalta yksi valtioneuvoston keskeisimmistä tehtävistä. Laadukas lainvalmistelu edellyttää riittävää ajallista liikkumavaraa, huolellisia vaikutusarvioita sekä toimivaa sisäistä laadunvarmistusta ministeriöissä. Näiden merkitys korostuu tilanteessa, jossa valmistelun tempo on nopea ja samanaikaisia hankkeita on runsaasti. Oikeudellisen laadun varmistaminen ei ole pelkästään tekninen kysymys, vaan se on keskeinen osa oikeusvaltion toimivuutta ja eduskunnan lainsäädäntövallan asianmukaista toteutumista.

Arvoisa puhemies! Oikeuskanslerin laillisuusvalvonnassa on sekä ennakkollinen että jälkikäteen osa. Yhdessä ne muodostavat laillisuusvalvontamme kokonaisuuden.

Pöytäkirja PTK 53/2026 vp

Kantelut tuottavat meille tärkeää näkymää arkeen ympärillämme. Sitä näkymää täydentävät erilaiset omat aloitteet ja laillisuusvalvontakäynnit.

Kertomusvuonna oikeuskanslerin laillisuusvalvonnassa kohdennettiin toimintaa edelleen niin sanottuun rakenteelliseen laillisuusvalvontaan. Omia aloitteita oli vireillä ja ratkaistiin selvästi enemmän kuin aikaisempina vuosina. Keskeisenä rakenteellisessa valvonnassa on myös lainvalmistelun laillisuusvalvonta, joka kohdistuu erityisesti perustuslain ja kansainvälisten ihmisoikeusvelvoitteiden noudattamiseen, osallistumisoikeuksien toteutumiseen, lainsäädännön johdonmukaisuuteen ja EU-oikeuden asianmukaiseen huomioon ottamiseen.

Ennakollinen laillisuusvalvonta, joka kohdistuu valtioneuvoston yleisistuntoihin ja tasavallan presidentin esittelyihin, on keino varmistaa päätöksenteon lainmukaisuus jo ennen ratkaisujen tekemistä. Tämä ennakollinen näkökulma tukee sekä päätöksenteon laatua että hallinnon luotettavuutta. Samanaikaisesti jälkikäteinen laillisuusvalvonta, erityisesti kanteluasioiden käsittely, tarjoaa näkymän esimerkiksi siihen, miten oikeus ja hyvä hallinto toteutuvat käytännössä myös yksittäisten ihmisten arjessa.

Arvoisa puhemies! Apulaisoikeuskanslerin puheenvuorossa tarkastellaan lähisuhdeväkivaltaa ja erityisesti sitä, miksi kehitys tilanteen parantamiseksi on osoittautunut hitaaksi. Puheenvuoro kokoaa yhteen pitkäjänteistä laillisuusvalvontatyötä tämän teeman parissa ja tuo esiin sekä oikeudellisia että rakenteellisia ongelmia väkivallan ehkäisyssä ja tunnistamisessa ja uhrien suojelussa. Puheenvuorossa korostuu, että sääntelyn kehittämisestä huolimatta käytännön toimeenpanossa ja viranomaisten välisessä yhteistyössä on edelleen puutteita. Uhrien oikeuksien toteutuminen edellyttää paitsi toimivaa lainsäädäntöä myös johdonmukaista ja tehokasta viranomaistoimintaa. Kysymys on keskeisesti perus- ja ihmisoikeuksien turvaamisesta yksilölle erityisen vaikeassa tilanteessa.

Kertomukseen sisältyy lisäksi teema-artikkeli tuomioistuimiin kohdistuvasta laillisuusvalvonnasta. Teemasta käydään paljon ajankohtaista keskustelua, johon haluamme teema-artikkelilla osallistua. Painotamme, että tässä valvonnassa korostuu tuomioistuinten riippumattomuuden kunnioittaminen. Laillisuusvalvonta kohdistuu ennen kaikkea menettelyllisiin oikeusturvatakeisiin, kuten käsittelyn asianmukaisuuteen ja viivytyksettömyyteen. Artikkelissa näkyy myös eräitä uusia linjanvetoja tähän valvontaan liittyen.

Laajemmin tarkasteltuna kertomus osoittaa, kuinka oikeusvaltion toimivuus rakentuu monialaisista elementeistä: siitä, miten viranomaiset noudattavat lakia, miten hyvin hallinnon menettelyt turvaavat yksilön oikeudet ja miten perusoikeudet toteutuvat eri hallinnonaloilla. Oikeuskanslerin toiminnan tavoitteena ei ole ainoastaan havaita ja yksilöidä epäkohtia vaan myös edistää valtioneuvoston, tasavallan presidentin ja kaikkien julkisia tehtäviä hoitavien toiminnan kehittämistä laillisuuden näkökulmasta. Tämä tapahtuu monella tavalla, ja siihen kuuluu myös jatkuva vuoropuhelu. Siihenkin nähden pidän erityisen arvokkaana mahdollisuutta käydä virkatoimistani ja laillisuushavainnoista keskustelua eduskunnan kanssa.

Kertomus vuodelta 2025 piirtää kokonaiskuvan suomalaisesta hallitusvallasta ja hallinnosta, joka pääosin toimii lainmukaisesti mutta jossa on myös selviä kehittämistarpeita esimerkiksi lainsäädäntötyön laadussa sekä perus- ja ihmisoikeuksien käytännön toteuttamisessa. Laillisuusvalvontamme on alaltaan laajaa, mikä on ehdottomasti suomalaisen laillisuusvalvonnan vahvuus.

Pöytäkirja PTK 53/2026 vp

En aio rasittaa kuulijoita enemmällä yksityiskohdilla enkä etenkin numeroilla. Kertomuksessamme on tarkat tiedot toiminnastamme myös tilastumuodossa. Sen haluan kuitenkin sanoa, että lainvalmistelun valvonnassa asiamäärät kasvoivat, kun lausuntoasioita ratkaistiin ja hallituksen esitysluonnosten ennakkotarkastuksia tehtiin edellistä vuotta enemmän. Myös tarkempaan laillisuusvalvonnalliseen arviointiin otettujen kantelujen määrä nousi aikaisemmasta vuodesta. Oikeuskanslerinviraston työtilanne oli vuoden 2025 lopussa jonkin verran huonompi kuin edellisenä vuonna johtuen asiamäärien kasvusta. Kanteluasioita myös ratkaistiin vähemmän kuin niitä tuli vireille. Kanteluiden käsittelyajat ovat myös hieman venyneet. Vuoden lopussa oli vireillä laillisuusvalvonta-asioita selvästi enemmän kuin muutamana edellisenä vuonna.

Arvoisa puhemies! Saatan kunnioittavasti eduskunnan käsiteltäväksi valtioneuvoston oikeuskanslerin kertomuksen vuodelta 2025.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, oikeuskansleri. — Edustaja Hiltunen, olkaa hyvä.

17.09 Pia Hiltunen sd: Arvoisa puhemies! Suomen häpeäpilkku on pitkään ollut lähisuhdeväkivalta. Myös oikeuskanslerin kertomuksen ehkä kaikkein pysäyttävien osa koskee lähisuhdeväkivaltaa ja erityisesti naisiin kohdistuvaa väkivaltaa. Kertomuksessa kuvataan tilanteita, joissa rikosilmoituksia ei ole kirjattu asianmukaisesti, riskiarvioinnit ovat jääneet puutteellisiksi ja uhrien suojelussa on ollut vakavia ongelmia. Nämä havainnot ovat erittäin huolestuttavia. Lähisuhdeväkivalta ei ole tavanomainen rikosasia. Siihen liittyy usein jatkuvaa kontrollia, pelkoa, häpeää ja väkivallan uusiutumisen riskiä. Juuri siksi viranomaisten osaamisen ja riskiarvioinnin ja yhteistyön pitäisi toimia näissä tilanteissa erityisen hyvin. Apulaisoikeuskansleri nostaa kertomuksessaan aivan oikein esiin sen, että lähisuhdeväkivallan erityispiirteitä ei aina tunnisteta riittävästi. Tämä voi johtaa tilanteisiin, joissa uhri jää ilman tarvitsemaansa suojaa.

Arvoisa puhemies! Uhrin oikeusturva ei missään tilanteessa saa riippua siitä, mille poliisilaitokselle asia sattuu osumaan tai kuinka hyvin yksittäinen viranomainen tunnistaa väkivallan riskit. Kertomuksessa viitataan myös Suomen kansainvälisiin velvoitteisiin, kuten Istanbulin sopimukseen ja EU:n väkivaltadirektiiviin. Ne eivät ole vain muodollisia velvoitteita, vaan ne edellyttävät Suomelta konkreettisia toimia: uhrien suojelemista, toimivia palveluita, viranomaisten koulutusta sekä tehokasta puuttumista väkivaltaan. Kertomuksen havainnot osoittavat, että tässä työssä on edelleen paljon tehtävää.

Arvoisa puhemies! Lähisuhdeväkivaltaan puuttuminen ei ole vain kriminaalipolitiikkaa. Kyse on ihmisten turvallisuudesta, oikeudesta elää ilman väkivaltaa ja siitä, kuinka vakavasti yhteiskunta suojelee väkivallan uhreja. Tarvitsemme parempaa koulutusta viranomaisille, toimivampaa viranomaisyhteistyötä, riittäviä resursseja sekä matalan kynnyksen tukipalveluita. Väkivallan torjunta ei voi jäädä yksittäisten hankkeiden tai projektien varaan. Tarvitaan pitkäjänteistä politiikkaa ja aitoa sitoutumista siihen, että jokainen ihminen saa elää turvassa, ilman pelkoa väkivallasta.

Arvoisa puhemies! Kyse on lopulta siitä, millaisessa yhteiskunnallisessa asenneilmapiirissä elämme, miten suhtaudumme lähisuhdeväkivaltaan ja miten arjen tukipalvelut ja apu toimivat. Kenenkään tässä yhteiskunnassa ei pidä sietää eikä hyväksyä minkäänlaista väkivaltaa eikä pelätä arjessaan. Lähisuhdeväkivalta ei koskaan ole uhrin vika.

Pöytäkirja PTK 53/2026 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Anna-Kristiina Mikkonen, olkaa hyvä.

17.12 Anna-Kristiina Mikkonen sd: Arvoisa puhemies! Oikeuskanslerin kertomus korostaa erityisesti oikeusvaltioperiaatteen merkitystä, perustuslain huomioon ottamista sekä tärkeimpänä sitä, että laadukas lainvalmistelu on osa oikeusvaltion ydintä. Kertomuksessa nousee hyvin vahvasti esiin huoli lainvalmistelun laadusta, vaikutusarviointien puutteesta sekä siitä, että kiireinen ja puutteellinen valmistelu heikentää lainsäädännön laatua ja eduskunnan tiedonsaantioikeutta.

Oikeusvaltio rakentuu laadukkaalle lainvalmistelulle. Laadukas lainvalmistelu ei ole vain hallinnollinen kysymys vaan osa oikeusvaltion toimivuutta ja parlamentaarista päätöksentekoa. Lakien valmistelua ei voida tehdä kiireessä tai puutteellisin vaikutusarvioinnein, jos samalla vaarannetaan sääntelyn laatu, oikeusvarmuus tai eduskunnan mahdollisuus arvioida esityksiä kunnolla. Oikeuskansleri korostaa perusoikeuksien huomioimista, vaikutusarviointien laatua, säädösten selkeyttä sekä sitä, että lakien tulee olla ymmärrettäviä ja yhteensopivia muun oikeusjärjestyksen kanssa.

Eduskunnan tiedonsaantioikeus ja mahdollisuus arvioida lakien yhteisvaikutuksia ovat keskeinen osa parlamentaarista päätöksentekoa. Laajoja uudistuksia ei pitäisi pilkkoa tavalla, joka vaikeuttaa kokonaisvaikutusten arviointia. On tärkeää, että perus- ja ihmisoikeusvaikutukset arvioidaan huolellisesti jo lainvalmisteluvaiheessa eikä vasta eduskuntakäsittelyssä.

Orpon hallituksen lainvalmistelusta on tullut toistuvasti esiin samoja ongelmia: kiire, puutteelliset vaikutusarvioinnit ja keskeneräiset esitykset. Oikeuskanslerin kertomus vahvistaa huolen siitä, että lainvalmistelun laatuun on kiinnitettävä nykyistä enemmän huomiota.

Arvoisa puhemies! Kertomuksen havainnot lähisuhdeväkivallasta ja naisiin kohdistuvasta väkivallasta ovat erittäin vakavia ja huolestuttavia. Uhrien suojelussa, riskien arvioinnissa ja viranomaisten osaamisessa on edelleen merkittäviä puutteita. Erityisen huolestuttavaa on se, että poliisin toiminnasta on havaittu jopa lainvastaisia käytäntöjä lähisuhdeväkivaltatapauksissa. Uhrien oikeusturva ei voi riippua siitä, mille poliisilaitokselle asia sattuu käsittelemään tulemaan.

SDP korostaa sitä, että lähisuhdeväkivallan torjunta vaatii riittäviä resursseja, koulutusta, toimivaa viranomaisyhteistyötä sekä matalan kynnyksen tukipalveluja uhreille. Myös järjestöjen ja kolmannen sektorin työ on keskeinen osa väkivallan ehkäisyä ja uhrien tukemista. Järjestöjen toimintaedellytykset on turvattava myös jatkossa. Suomen lainsäädäntö ja viranomaiskäytännöt eivät vielä kaikilta osin vastaa kansainvälisiä velvoitteita, kuten Istanbulin sopimusta, EU:n naisiin kohdistuvan väkivallan torjuntaa koskevaa direktiiviä sekä kansainvälisiä velvoitteita uhrien suojelemiseksi. Muutoksia siis tarvitaan sekä lainsäädäntöön että viranomaisten toimintakulttuuriin.

Arvoisa puhemies! Henkilökohtaisesti kiinnitin kertomuksessa erityisesti huomiota myös oikeuskanslerin ilmoittajansuojelua koskevaan osioon, sillä valmistelen itse Euroopan neuvoston raporttia ilmoittajansuojelun parantamisesta. Ilmoittajansuojelu antaa suojaa eräistä väärinkäytöksistä ilmoittavalle ja kieltää vastatoimet ilmoittajaa kohtaan. Viranomaisten toimintaa ilmoittajansuojelulain velvoitteiden toimeenpanossa ja työntekijöiden tietoisuutta mahdollisuudesta ilmoittaa tulee entisestään parantaa. Väärinkäytöksistä ilmoittaminen on tärkeää yleiseen etuun kohdistuvien uhkien ja vakavien haittojen ennaltaehkäisemiseksi.

Pöytäkirja PTK 53/2026 vp

Arvoisa puhemies! Oikeuskanslerin kertomus osoittaa, että oikeusvaltion toimivuus ei ole itsestäänselvyys vaan se vaatii jatkuvaa huomiota, resursseja ja poliittista vastuunkantoa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Laine-Nousimaa, olkaa hyvä.

17.16 Hanna Laine-Nousimaa sd: Arvoisa herra puhemies! Oikeuskanslerin kertomus nostaa vahvasti esiin sen, että naisiin kohdistuva väkivalta ja lähisuhdeväkivalta ovat Suomessa edelleen liian usein tilanteita, joissa apu tulee liian myöhään tai ei tule lainkaan. Tärkein viesti ei kuitenkaan ole syyllisten etsiminen tilanteeseen. Se viesti on, että meidän on rakennettava järjestelmä, joka tunnistaa vaaran aikaisemmin, toimii nopeammin ja suojaa uhreja tehokkaammin.

Oikeuskansleri toteaa aivan oikein, että poliisilla on lähisuhdeväkivallan torjunnassa korvaamaton rooli. Poliisi on usein ensimmäinen viranomainen, jolla on kokonaiskuva tilanteesta ja mahdollisuus tehdä riskiarviointi, mutta samalla on selvää, ettei poliisi voi kantaa tätä vastuuta yksin. Tarvitsemme aidosti toimivan yhteistyöketjun sosiaali- ja terveydenhuollon, koulujen, varhaiskasvatuksen, järjestöjen ja poliisin välille. Erityisen tärkeää on, että tieto kulkee, riskit tunnistetaan ja uhri saa tukea pitkäjänteisesti eikä vain yhden viranomaiskontaktin ajaksi.

Arvoisa puhemies! Kertomuksessa kuvataan vakavia puutteita riskinarvioinnissa, lähestymiskieltojen käytössä ja rikosilmoitusten käsittelyssä. Näihin on suhtauduttava vakavasti, mutta samalla on tunnistettava myös toimintaympäristön todellisuus. Poliisissa on kuormitusta, vaihtuvuutta ja resurssipaineita. Siksi ratkaisu ei synny vain yksittäisiä työntekijöitä syyllistämällä vaan vahvistamalla osaamista, ohjeistusta ja toimivia käytäntöjä. Tarvitsemme lisää koulutusta lähisuhdeväkivallan erityispiirteistä. Tarvitsemme järjestelmällistä riskinarviointia. Tarvitsemme enemmän matalan kynnyksen tukipalveluja ja turvakotien jälkeistä tukea. Ja tarvitsemme myös väkivallantekijöille suunnattuja palveluja, jotta väkivallan kierre voidaan katkaista ajoissa. Erityisen tärkeää on huolehtia siitä, etteivät järjestöt ja moniammatillinen riskinarviointiyhteistyö jää säästöjen kohteiksi. Oikeuskansleri muistuttaa aivan oikein, että viranomaiset eivät pärjää yksin. Moni uhri saa ensimmäisen turvallisen kontaktin juuri järjestöjen kautta.

Arvoisa puhemies! Oikeuskanslerin kertomuksessa on myös toivoa. Siinä todetaan, että muutos on mahdollinen. EU:n uusi direktiivi, poliisin uudet ohjeet ja riskinarvioinnin kehittäminen tarjoavat mahdollisuuden rakentaa parempaa suojaa väkivallan uhreille. Nyt tärkeintä on, että hyvät ohjeet eivät jää paperille. Ne on vietävä käytännön työhön asti — jokaiselle poliisilaitokselle, jokaiselle hyvinvointialueelle ja jokaiseen palveluketjuun. Yhtään uhria ei saa tulla siksi, että järjestelmä ei tunnistanut vaaraa ajoissa. Parasta olisi, että uhreja ei tule ja väkivallan käyttö lähisuhteissa loppuu. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

17.20 Aki Lindén sd: Arvoisa puhemies! Meillä on Suomessa nykyisin selkeä työnjako oikeuskanslerin ja eduskunnan oikeusasiamiehen välillä, näiden kahden ylimmän lainvalvojan välillä. Mainitsen nyt vain yhden esimerkin eduskunnan oikeusasiamiehen alueelta, joka ei ole tänään käsittelyssä, mutta se johtuu siitä, että palaan samaan tematiikkaan hetken kuluttua tässä oikeuskanslerin lainvalvonnassa.

Pöytäkirja PTK 53/2026 vp

Vuonna 2002 eduskunnassa tehtiin kantelu siitä, että Etelä-Suomessa näytti olevan kuntakohtaiset hoitojonot erikoissairaanhoidossa. Silloinen eduskunnan oikeusasiamies Riitta-Leena Paunio otti tämän asian tutkittavakseen, ja hyvin perusteellisen selvityksen jälkeen se johti velvoitteeseen säätää hoitotakuu Suomeen. Mainitsen tämän sen takia, että siitä hoitotakuusta ja sen erilaisista sovelluksista keskustellaan edelleen tänä päivänä ja se on ajankohtainen kysymys, mutta se juontaa juurensa jopa sieltä lähtien.

Nyt tällä kertaa tässä oikeuskanslerin kertomuksessa käsitellään täällä liitteessä annettuja lausuntoja. Laskin, että sivulla 128 oli lueteltu 15 sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan luonnosta laiksi, joista Oikeuskanslerinvirasto on antanut lausunnon. Tässä on joukossa erittäin merkittäviä lakeja, joita me olemme nyt tänä keväänäkin täällä eduskunnassa käsitelleet, vaikkapa lastensuojelulaki, asiakastietolaki, asiakasmaksulaki ja niin edelleen. Löysin tästä kolme neljä, jotka edelleen juuri tällä hetkellä ovat sosiaali- ja terveysvaliokunnassa käsiteltävänä. En mene niitten sisältöön. Tärkeää on minusta se, että oikeuskansleri on näitä huolella tutkinut.

Mehän olemme havainneet, että meille on annettu liikaa lakiesityksiä, mikä johti esimerkiksi syksyllä sellaiseen tilanteeseen, että meillä ei kerta kaikkiaan työtilanteen johdosta, vaikka sunnuntaipäiväkin otettiin käyttöön valiokunnan työskentelyssä, ollut mahdollisuutta esimerkiksi antaa lausuntoa sisäisen turvallisuuden selonteosta, joka oli eilen täällä käsittelyssä. Tänäpäin erään muun lain yhteydessä — joka tässäkin muuten mainitaan, eli tämä hyvinvointialueiden järjestämistä ja rahoituslaki — kuulumme poliisiylijohtajan lausunnon, ja se oli erittäin painavaa tekstiä, ja jouduin siinä yhteydessä sitten antamaan myönteistä palautetta poliisiylijohtajalle siitä, että voi kunpa olisimme nuo näkemykset voineet sisällyttää siihen lausuntoon, jonka StV:n, siis sosiaali- ja terveysvaliokunnan, olisi pitänyt, jos työtilanne olisi ollut parempi, antaa hallintovaliokunnalle tähän sisäisen turvallisuuden selontekoon, mutta se ei siis käytännössä toteutunut.

Nyt otan täältä esille minun mielestäni yhden tärkeimpiin kuuluvista vuoden aikana annetuista kannanotoista, ja se on tämä sivulla 102 mainittu hyvinvointialueiden velvoite alijäämän kattamiseen. Silloin aikanaan, kun tämä oikeuskansleri Tuomas Pöystin ratkaisema asia ja kannanotto annettiin, huolella tietenkin siihen perehdyin. Se oli erittäin merkittävä koko sosiaali- ja terveydenhuollon kentälle. Täytyy nyt tässä yhteydessä muistuttaa, että se vajaa 30 miljardia valtion budjetissa on noin kolmasosa koko meidän valtion budjetista, eli valtiovarainministeriön pääluokkaan kuuluva hyvinvointialueiden valtionosuus.

Tässä punnittiin vastakkain tätä rahoitusperiaatetta, eli onko alueilla oikeus poiketa siitä vuodelle 26 asetetusta tavoiteaikataulusta taloutensa tasapainottamiseksi, jos toisessa vaakakupissa painaa se, että perusoikeuksia ei voida toteuttaa eli järjestää palveluita sellaisella tasolla kuin perustuslaki edellyttää, että ne pitäisi järjestää. Tämä jännite, joka tässä syntyi, oli seurausta siitä, että hyvinvointialueiden ensimmäisenä vuonna, vuonna 23, repesi valtava kuilu eli alijäämä sinne valtion ennakkoon antaman rahoituksen ja toteutuneen kustannuskehityksen välille. Tämän syyt on analysoitu muun muassa valtiovarainvaliokunnassa, ja ne ovat itse tästä soteuudistuksesta riippumattomia. Ennen kaikkea kyseisenä vuonna 2023 toteutui 40 vuoteen korkein inflaatio Suomessa. Vuoden 22 pitkien työtaisteluiden seurauksena hoitoalalle ja ylipäätään julkiselle sektorille saavutettiin kohtuullisen hyvät palkankorotukset, mikä oli tietenkin myönteinen asia sen työvoiman saatavuuden ja pitämisen kannalta, ja sitten ostopalvelujen hinnat nousivat

Pöytäkirja PTK 53/2026 vp

merkittävästi. Etukäteen ei tätä kaikkea oltu voitu huomioida siellä hyvinvointialueiden rahoitusindekseissä, ja niinpä sinne tuli viiden prosentin alijäämä, joka vastasi rahassa 1,4:ää miljardia. Tämä toistui vähän lievempänä vielä vuonna 24, ja vastaavasti sitten se kompensatio hyvinvointialueille saatiin vuonna 25, eli viime vuonna, jolloin alueet saivat jälkikäteistarkistuksena tuon vuoden 23 alijäämän, ja se aiheutti sitten 700 miljoonan euron ylijäämän viime vuonna hyvinvointialueille.

Nyt kun oli asetettu siellä rahoituslaissa vuoteen 26 se takaraja, tämä johti tilanteeseen, jossa alueilla oli tietyllä tavalla sanottuna neljälle vuodelle todelliset menot mutta vain kahdelta vuodelta todelliset tulot. Silloin hallituksen olisi pitänyt reagoida välittömästi syksyllä 23 samalla tavalla kuin se reagoi kuntatalouteen niin sanottuna kuntatalouden mustana perjantaina 17. marraskuuta 23 eli nopealla tavalla lähteä muuttamaan tätä lainsäädäntöä näiltä osin. Nyt vasta tänä keväänä parhaillaan me käsittelemme tätä tasapainotusajan pidentämistä.

Minun tulkintani tälle oikeuskanslerin kannanotolle näiltä osin on hyvin, hyvin selkeä, ja mielestäni siinä se kaikkein keskeisin kannanotto on se, että tämä perustuslain mukainen oikeus palveluihin pitää taata, niin kuin täällä sanotaan, ja silloin voidaan harkita myös hyvinvointialueen alijäämän kattamista koskevan hyvinvointialuelainsäädännön sisältöä ja määräaikoja. Tämän mukaisesti sitten hallitus joutui valmistelemaan — ja pitikin valmistella — esityksen, jossa tätä alijäämän kattamisaikaa pidennettiin. Eli tässäkin suhteessa erittäin merkittävään palvelukokonaisuuteen oikeuskanslerin kannanotolla oli aivan ratkaiseva merkitys, niin kuin aikanaan sillä, mistä aloitin, eduskunnan oikeusasiamiehen kannanotolla tähän hoitotakuuseen. — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Keskustelulle tässä vaiheessa varattu aika alkaa lähestyä loppuaan. Tiedustelen edustaja Lehtiseltä, onko tarkoituksenne pitää pidempi puhe täältä vai lyhyempi puhe sieltä. [Rami Lehtinen: Paikalta.] — Olkaa hyvä.

17.27 Rami Lehtinen ps: Arvoisa herra puhemies! Olen erityisen ilahtunut siitä, että tässä oikeuskanslerin kertomuksessa on keskitytty lähisuhdeväkivaltaan varsin laajasti. Nimittäin se on sellainen asia, että kun se tulee viranomaisten tietoisuuteen, niin siellä on hyvin monesti jo pitkä ketju taustalla ennen kuin se ilmiö tulee pinnalle, ja se on valitettavasti siinä kohtaa jo mahdollisesti tuhonnut sen uhrin elämän. Siksi tämä on erittäin tärkeä asia, johon yhteiskunnan pitää pystyä puuttumaan. Se hankaluus on siinä, että kun se tapahtuu kotirauhan suojaamassa piirissä, niin sinne viranomaisten on hyvin vaikea päästä kiinni. Se, että me yhteiskunnassa pohditaan ja pyritään vaikuttamaan niin, että ei ajatella ensisijaisesti aina sitä epäillyn oikeusturvaa vaan myöskin uhrin oikeusturvaa ja pyritään parantamaan sitä erityisesti näissä tapauksissa, on todella tärkeää.

Mutta kaikkein vaikuttavinta olisi päästä kiinni siihen heti, kun se tapahtuu. Nimittäin se ei ole ratkaisu, että poliisi tutkii kaikki jutut loppuun asti ja tuomio tulee kahden vuoden päästä, jolloin uusia väkivallantekoja välissä on jo useita. Se ei ikään kuin ratkaise tätä ongelmaa, vaan pitäisi päästä kiinni heti siihen ongelmaan. Siihen auttaisi se, jos me pystyttäisiin merkittävästi parantamaan lähestymiskiellon periaatteita esimerkiksi pantavalvonnalla, jolloin pystyttäisiin estämään laajemmin se, että se tekijä pääsisi lähelle sitä uhria. Se on vaikuttava keino, suht kustannustehokas keino. Toinen tärkeä keino olisi se, että näissä ilmiselvissä tapauksissa, joissa perheväkivaltaa on tapahtunut, poliisi voisi ottaa kiinni vaikka kahdeksi tai kolmeksi päiväksi sen epäillyn, jolloin uhrille jäisi aikaa

Pöytäkirja PTK 53/2026 vp

järjestää omia asioitaan ja omaa elämäänsä. Nyt sitä mahdollisuutta ei ole, koska epäilty pääsee aamulla vapaaksi ja kontrolloi heti sen jälkeen uhrin elämää.

Mutta on tässä jo tehtykin tällä hallituskaudella — pitää myöskin niitä nostaa esiin —, muun muassa kunniaväkivaltaan on puututtu, sukuelinten silpomista ja pakkoavioliittoja on pyritty kitkemään pois, uhrimaksuja on lisätty. Eli suunta on oikea, mutta huomattavasti lisää meidän vielä pitäisi pystyä tekemään.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Oikeuskansleri Salminen, kaksi minuuttia, olkaa hyvä.

17.29 Valtioneuvoston oikeuskansleri Janne Salminen: Arvoisa puhemies! Kiitän edustajia näistä huomioista. Erityisen ilahduttavaa on se, että apulaisoikeuskanslerin lähisuhdeväkivaltaa koskeva kirjoitus saa näin paljon huomiota ja myös herättää ajatuksia mahdollisesta lainsäädäntötyöstä ja kimppoa ikään kuin sinne.

Otan kantaa myös siihen, mitä edustaja Lindén mainitsi hyvinvointialueista, vain siltä kannalta, että mielestäni se ratkaisu ja sen seuraukset ovat hyvä esimerkki siitä, mitä me kutsumme rakenteelliseksi laillisuusvalvonaksi. Se tarkastelee asioita yleisemmällä tasolla ja saattaa johtaa myös lainsäädäntötoimiin.

Siltä osin kuin tässä käytiin myös keskustelua laadukkaasta lainvalmistelusta osana oikeusvaltiollisuutta, niin tarkoitukseni ei ole yhtään osoitella kirjoituksellani hallitusta. Laadukasta lainvalmistelua on peräänkuulutettu varmaan niin kauan kuin oikeuskansleri on tällaisia kertomuksia esittänyt, ja siitä on aina käyty keskustelua. Toki voi olla, että eri aikoina laadukkaalle lainvalmistelulle asetettavat vaatimukset ovat myöskin vaihdelleet, ja nykyinen lainsäätely-ympäristö on ylipäätään vaativa, mikä edelleen tietysti myös haastaa lainvalmistelua. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, oikeuskansleri. — Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa muiden asiakohtien jälkeen.

Asian käsittely keskeytettiin kello 17.31.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 20.06.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 3 käsittelyä, mutta sieltä ovat puheenvuorot poistuneet.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin perustuslakivaliokuntaan, jolle muut erikoisvaliokunnat voivat antaa lausunnon viimeistään 16.10.2026.

4. Eläinten oikeudet perustuslakiin

Kansalaisaloite KAA 8/2023 vp

Valiokunnan mietintö PeVM 3/2026 vp

Pöytäkirja PTK 53/2026 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Käsittelyn pohjana on perustuslakivaliokunnan mietintö PeVM 3/2026 vp. Valiokunta ehdottaa, että lakiehdotus hylätään. — Perustuslakivaliokunnan puheenjohtaja, edustaja Vestman, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.32 **Heikki Vestman kok** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Käsiteltävänä on siis perustuslakivaliokunnan mietintö kansalaisaloitteesta Eläinten oikeudet perustuslakiin. Perustuslakivaliokunta esittää, että eduskunta hylkäisi aloitteeseen sisältyvän lakiehdotuksen. Mietintöön sisältyy kahden valiokunnan jäsenen vastalause.

Kansalaisaloitteessa ehdotetaan perustuslain muuttamista siten, että perustuslakiin lisättäisiin uusi 2 a luku eläinten perusoikeuksien turvaamiseksi. Aloite sisältää ehdotuksen viideksi uudeksi pykäläksi perustuslakiin ja niitä koskevat perustelut.

Valiokunta kiinnittää mietinnössään huomiota siihen, että kansalaisaloite voi sinänsä kohdistua myös perustuslain muuttamiseen. Valiokunta käsittelee mietinnössään aiempia kannanottojaan perustuslain täydellisyysperiaatteesta, perustuslain suhteellisesta pysyvyydestä sekä muista perustuslain muutosten valmistelun lähtökohdista, joita se luonnehtii valtiosääntöpoliittisiksi. Valiokunta toteaa selvyuden vuoksi, että eduskunnan toimivaltaa perustuslain muutoksia koskevassa päätöksenteossa rajoittaa oikeudellisesti vain perustuslain 73 §:ään sisältyvä päätöksentekojärjestystä koskeva sääntely.

Puhemies! Ajatus eläinten oikeuksien huomioon ottamisesta perustuslain tasolla ei ole täysin uusi, vaikkakin kansalaisaloitteessa tämä ajatus esiintyy aivan toisessa mittaluokassa kuin aikaisemmin. Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että eläinten oikeuksille on jo nykyisin valtiosääntöinen kiinnekohta perustuslain 20 §:n 1 momentissa siltä osin kuin on kysymys luonnonvaraisista eläimistä. Valiokunta on arvioidessaan eläinten hyvinvoinnista annettua lakia pitänyt selvänä, että eduskunta voi päättää säätää tavallisena lakina eläimille oikeuksia taikka säätää eläinten itseisarvosta.

Kansalaisaloitteessa ehdotettu uusi sääntely tarkoittaisi Suomen oikeusjärjestyksen taustalähtökohtien perustavaa laatua olevaa muutosta. Perustuslakimme on modernin länsimaisen demokratian perustuslaki, jossa on kattavasti säädetty valtiollisista perusratkaisuista sekä ihmisyksilön ja julkisen vallan välisistä suhteista. Perustuslakivaliokunta pitää suomalaisen valtiosääntötradition huonosti soveltuvana kansalaisaloitteesta ilmenevää ihmisten ja eläinten perusoikeuksien rinnasteisuutta.

Kansalaisaloitteessa ehdotetut perusoikeussäännökset on lisäksi kirjoitettu niin konkreettiseksi, että ne antavat eläimille subjektiivistyypisiä oikeuksia suhteessa ihmisiin, yrityksiin ja julkisiin toimijoihin. Valiokunnan mielestä vaikuttaa jäävän epäselväksi, onko uuden sääntelyn tarkoitettu muodostavan oikeuksia eläimille myös suhteessa toisiinsa. Avoimeksi jää niin ikään kysymys eläinten velvollisuuksista suhteessa toisiinsa ja muihin tahoihin.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan sääntelyn vaikutukset Suomen oikeusjärjestykseen olisivat vaikeasti ennakoitavissa, koska esityksellä pyritään muuttamaan hyvin uudelleenlaiseksi sitä ajattelutapaa, jonka varaan merkittävä osa valtiosääntöoikeudellisesta, ympäristöoikeudellisesta ja yksityisoikeudellisesta

Pöytäkirja PTK 53/2026 vp

sääntelystä rakentuu. Perustuslakivaliokunnan saaman selvityksen mukaan ehdotettu sääntely edellyttäisi muuttamaan nykyistä eläimiin ja näiden elinympäristöön kytkeytyvää laintasoista sääntelyä ja yksityisoikeudellisen järjestelmän perusteita. Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että ehdotettu uusi sääntely olisi myös poikkeuksellisen yksityiskohtaista ja laajaa suhteessa siihen, miten perustuslain 2 luvussa säädetään perusoikeuksista.

Perustuslain esitöissä on todettu, että perustuslain tulee turvata poliittisen järjestelmän riittävä vakaus ja yksilön oikeuksien perusteet. Normaalille, kansanvaltaisesti järjestetylle poliittiselle päätöksenteolle tulee kuitenkin olla näissä puitteissa riittävästi liikkumatilaa. Suomalaisen valtiosääntökehityksen yleisenä suuntauksena onkin ollut eduskunnan enemmistön luottamuksen varassa toimivan valtioneuvoston toimintamahdollisuuksien parantaminen.

Valiokunnan mielestä demokratiaperiaatteen mukaista on, että ensisijainen keino yhteiskunnan kehittämiseksi lainsäädäntötyössä on säätää lakeja tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä. Varsin tuore perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella säädetty laki eläinten hyvinvoinnista osoittaa selvästi, että sellaiselle eläinten hyvinvointiin tähtäävän lain säätämiseksi, joka asettaa ihmisille ja heidän toiminnalleen hyvinkin pitkälle meneviä, eläimiä kunnioittavaa ja hyvää kohtelua koskevia velvoitteita ja rajoituksia, ei ole nykyisinkään valtiosääntöistä estettä. Valiokunnan mielestä kansalaisaloitteen tavoitteita voidaan pitää tärkeinä ja monia niistä voitaisiin sinänsä edistää tavallisella lainsäädännöllä.

Arvoisa puhemies! Perustuslakivaliokunnan mielestä ylipäättään kansalaisaloitteen sisältämä perustuslain muutosehdotus jää oikeudelliselta merkitykseltään ja oikeusvaikutuksiltaan epäselväksi. Ehdotetut eläinten perusoikeuksien määritelmät ovat merkittävän epämääräisiä. Ehdotetun sääntelyn toteutuessa oikeustila muodostuisi tältä osin valiokunnan käsityksen mukaan ennalta arvaamattomaksi, kun otetaan vielä huomioon ehdotus eläinten asianosaiskelpoisuudesta.

Edellä esitetyn perusteella valiokunta ei pidä lakiehdotuksen hyväksymistä tarpeellisenä eikä tarkoituksenmukaisena. Tästä syystä valiokunta ehdottaa kansalaisaloitteeseen sisältyvän lakiehdotuksen hylkäämistä.

Mietintöön tosiaan sisältyy kahden valiokunnan jäsenen vastalause. Vastalauseessa ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi lausuman, jossa edellytetään valtioneuvostoa arvioimaan perustuslain muutostarpeita eläinten oikeuksien vahvistamiseksi perustuslain tasolla.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, edustaja Vestman. — Edustaja Kontula, olkaa hyvä.

17.38 **Anna Kontula vas:** Arvoisa puhemies, hyvät kollegat! Olen valiokunnan mietinnön kanssa yhtä mieltä siitä, että käsillä oleva kansalaisaloite ei sellaisenaan ole toteuttamiskelpoinen. Se poikkeaa siinä määrin perustuslain nykyisestä kirjoitustavasta, että lisäys johtaisi merkittäviin ongelmiin. Näihin ongelmiin en nyt käy yksityiskohtaisemmin. Olen käsitellyt niitä kansalaisaloitteen lähetekeskustelussa, ja niitä käydään läpi myös mietinnössä varsin perusteellisesti.

Mutta käsittelemme nyt kysymystä, joka on paljon suurempi kuin yksittäinen kansalaisaloite tai sen oikeudellinen muotoilu. Puhumme oikeusjärjestyksen tehtävästä

Pöytäkirja PTK 53/2026 vp

heijastaa yhteiskunnan maailmankuvallisia perusratkaisuja, joissa keskustelu eläinten paikasta oikeusjärjestyksessämme on samalla keskustelua siitä, miten arvotamme muita lajeja ja omaa vastuutamme. Muodollisesti kansalaisaloite pyrkii vastaamaan epätasapainoon, joka syntyy, kun perustuslaillinen oikeus, esimerkiksi elinkeinovapaus tai omaisuudensuoja, on vastakkain tavallisessa laissa säädetyn eläinsuojelunormin kanssa. Tiedämme kaikki, että näissä tilanteissa raha yleensä voittaa. Juuri siksi suomalainen yhteiskunta sallii edelleen eläinten massamittaisen kaltoinkohtelun ja miljoonien eläinlajien kuolemanleirit. Järjestelmä on rakennettu niin, että taloudelliset oikeudet painavat enemmän. Tästä syystä perustuslakivaliokunnan mietintö on pettymys. Se tunnistaa kysymyksen vakavuuden mutta päätyy väitteeseen, että tavallinen lainsäädäntö riittää. Samalla se on taas uusi osoitus siitä, miten heikosti Suomi hahmottaa kansainvälisen kehityksen suuntaa ja jää siksi vähitellen jälkeen, kun sen perinteiset verrokkiamat vahvistavat eläinsuojelunäkökulmaa lainsäädännössään myös perustuslakitasoisesti.

Näistä syistä kiitän vastalauseen jättäneitä edustajia. Eläinten asemaa on tarpeen vahvistaa perustuslainkin tasolla. Samalla huomautan, että myös useat valiokunnan kuulemista asiantuntijoista olivat tätä mieltä ja jopa valiokunta itse aikaisemmassa lausunnossaan.

Arvoisa puhemies! Olen seurannut keskustelua eläinten asemasta tässä talossa nyt vuosien ajan. Olen kuullut tuntikaupalla puhetta eläinten itseisarvosta ja paremmasta kohtelusta ja kuinka tuo puhe sitten hiljenee, kun siirrytään varsinaiseen säädöstekstiin. Muutaman euron lisäkustannus tuotantoeläintä kohden riittää perusteeksi kaikkein brutaaleimmallekin kärsimykselle. Tiedämme, että ainakaan nisäkkäiden kyky tuntee kipua ja kärsimystä ei eroa olennaisesti ihmisen kokemuksesta. Tutkimuksen karttuessa erot myös muihin eläinluokkiin pienenevät koko ajan. Siitä huolimatta Suomessa tapetaan vuosittain satoja miljoonia eläimiä — tuossa on kyllä virhe — kymmeniä miljoonia, joista useimpia on sitä ennen pidetty oloissa, joita emme hyväksyisi missään muussa yhteydessä.

Arvoisa puhemies! Useat valiokunnassa kuullut professorit vertasivat käynnissä olevaa kehitystä historiallisiin yhteiskunnallisiin murroksiin, sellaisiin kuin orjuuden lakkauttaminen ja sukupuolten tasa-arvo. Käsitös oikeuksien piiriin kuuluvista on laajentunut ennenkin, hitaasti vastustuksen kautta mutta kuitenkin. Jokainen muutos on vaatinut ensin ontologisen siirtymän. On täytynyt kysyä, ketkä kuuluvat moraalisen huolenpidon piiriin. Jokainen laajentuminen on aikanaan näyttänyt mahdottomalta tai ennenaikaiselta. Jokainen on edellyttänyt, että joku on ollut valmis sanomaan ääneen sen, mitä ei vielä yleisesti hyväksytä. Kysymys eläinten perustuslaillisesta asemasta on sama kysymys uudessa muodossa. Kansalaisaloitteen 57 000 allekirjoittajaa vaativat, että se on vihdoinkin aika ottaa vakavasti. Aloitteen muotoilu ei ole kaikilta osin onnistunut, mutta sen sanoma on selvä.

Arvoisa puhemies! Tämän päivän politiikassa eläinten asema on vain yksi asia muiden joukossa. Montaa ei täällä salissa ole tänäänkään. Oma käsitykseni kuitenkin on, että kun aika meistä jättää ja jotkut toiset mittaavat valintojamme, arvion ytimessä on vastuumme muita lajeja kohtaan. Kun Hornetit, velkajarrut ja jätevesiasetukset ovat jo aikaa sitten unohtuneet, broileritehtaat ja porsimishäkit muistetaan ja meidän painoarvoamme päätöksentekijöinä punnitaan suhteessa niihin. Siinä arviossa tämä mietintö ei ole meille kunniaksi.

Pöytäkirja PTK 53/2026 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Elo, olkaa hyvä.

17.44 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Eläimiä kohdellaan yhteiskunnassamme ennen kaikkea hyödykkeinä ja tuotantovälineinä. Broilerit, siat, naudat ja turkiseläimet ovat osa tuotantojärjestelmää, jossa eläimen arvo ja jopa hyvinvointi määrittyvät liian usein sen kautta, kuinka tehokkaasti se tuottaa ihmiselle hyötyä. Lehmä on jalostettu lypsämään jopa 80 litraa maitoa päivässä, broileri 55-kertaistamaan painonsa reilussa kuukaudessa. Monet lemmikkieläimet on jalostettu sairaiksi. Yhdeksän kymmenestä lyhytkuonoisesta koirasta ei pysty hengittämään kunnolla. Vaikka viime hallituskaudella saatiin viimein säädettyä uusi eläinten hyvinvointilaki, monilla tuotantoeläimillä ei edelleenkään ole käytännössä todellista mahdollisuutta lajityypilliseen elämään. Ne eivät pääse liikkumaan vapaasti, rakentamaan pesää, tonkimaan, laiduntamaan tai toteuttamaan muita niille ominaisia käyttäytymismalleja. Seurauksena on stressiä, sairauksia, kipua ja kärsimystä ja usein hyvin lyhyt elämä. Ruokavirasto tekee vuosittain eläinsuojelutarkastuksia eläintiloille, ja säännönmukaisesti useammalla kuin joka kolmannella tilalla havaitaan laiminlyöntejä. Merkittävä osa eläintiloista ei siis täytä lainsäädännön minimivaatimuksia eläinten hyvinvoinnin osalta. Nyt hallitus on jopa heikentämässä eläinten hyvinvointilakia. Eduskunnassa on käsittelyssä hallituksen esitys porsaiden kirurgisen kastration kiellon poistamiseksi, vaikka toimenpide aiheuttaa tutkitusti porsaille kipua ja kärsimystä.

Arvoisa puhemies! Tutkimustiedon valossa on selvää, että nykyinen tapamme kohdella eläimiä ei kestä eettistä tarkastelua. Myös kansalaisten näkemys tukee eläinten olojen parantamista. Vuoden 2023 eurobarometrin mukaan 85 prosenttia suomalaisista katsoo, että tuotannossa käytettävien eläinten hyvinvoinnista tulisi huolehtia nykyistä paremmin. Se, että kansalaisaloite eläinten oikeuksien kirjaamiseksi perustuslakiin keräsi yli 50 000 allekirjoitusta ja saatiin eduskunnan käsittelyyn, osoittaa, että eläinten oikeudet on asia, joka liikuttaa kansalaisia. Kiitos aloitteen tekijöille ja allekirjoittajille tärkeästä työstä eläinten oikeuksien puolesta.

Arvoisa puhemies! Perustuslakivaliokunnan kuulemien asiantuntijoiden lausunnoissa korostetaan, että perustuslaissa ei riittävällä tavalla linjata tuntevien eläinten hyvinvoinnin turvaamisesta. Asiantuntijoiden mukaan ei ole myöskään mitään estettä linjata eläinten oikeuksista vahvemmin nimenomaan perustuslain tasolla. Niin on tehty jo monessa muussakin Euroopan maassa, kuten Saksassa, Itävallassa, Belgiassa, Sveitsissä ja Luxemburgissa. Nykyisen perustuslain tarjoama suoja eläimille on parhaimmillaankin välillistä, satunnaista, toissijaista sekä välinearvoista, eikä se riitä turvaamaan eläinten hyvinvointia tavallisen lain ja perustuslailla suojattujen perusoikeuksien välisissä punnintatilanteissa. Vihreiden ja vasemmistoliiton vastalauseessa kritisoidaan perustellusti valiokunnan mietintöä siitä, että se sivuuttaa tämän ongelman liian kevyesti. Mietinnössä todetaan, ettei nykyinen perustuslaki estä eläinten hyvinvointia edistävän lainsäädännön säätämistä. Tämä pitää muodollisesti paikkansa mutta ei poista rakenteellista ongelmaa. Eläinten hyvinvointi on edelleen alisteinen ihmisten perusoikeuksille, kuten omaisuudensuojalle ja elinkeinovapaudelle. Juuri tästä syystä pelkkä tavallisen lain tasoinen sääntely ei riitä.

Arvoisa puhemies! Eläimet ovat tuntevia olentoja. Ne kykenevät kokemaan kipua, pelkoa ja kärsimystä, kiintymystä ja mielihyvää. Siksi niiden itseisarvo ja hyvinvointi tulee tunnistaa nykyistä vahvemmin myös oikeusjärjestelmämme perustassa. Hallituksen tulee ryhtyä valmistelemaan perustuslain muutosta, jolla eläinten asemaa ja suojelua

Pöytäkirja PTK 53/2026 vp

vahvistetaan perustuslain tasolla. Kyse ei ole ihmisten ja eläinten oikeuksien asettamisesta vastakkain vaan siitä, että tunnistamme yhteiskunnassa paremmin vastuumme muita tuntevia olentoja kohtaan. Tieto eläinten hyvinvoinnista, käyttäytymisestä ja tarpeista kasvaa jatkuvasti. Lainsäädännön on muututtava lisääntyvän tiedon mukana. Suomen tulee olla mukana siinä kehityksessä, jossa eläinten oikeudet ja hyvinvointi tunnustetaan nykyistä vahvemmin myös perustuslain tasolla.

Siteeraan lopuksi eläinlääketieteen tohtoria, eläinlääkäriä ja kliinistä opettajaa Kirsi Swania, joka lausui perustuslakivaliokunnalle seuraavaa: ”Perustuslailliset oikeudet eläimille viestivät koko yhteiskunnalle, että eläinten hyvinvointi on perusarvo ja osa yhteiskunnan moraalista perustaa. Oikeudet luovat vahvemman ja selkeämmän pohjan eläinten pidon ja hyvinvoinnin kehittämiseksi tulevaisuudessa ja lisäävät yhteiskunnan sitoutumista eläinten suojeluun.”

Me tarvitsemme lainsäädäntöä, joka tunnistaa paremmin eläinten hyvinvoinnin ja oikeudet. Tulen äänestämään vastalauseen puolesta, jossa edellytetään, että valtioneuvosto ryhtyy valmistelemaan perustuslain muutosta eläinten aseman ja suojelun vahvistamiseksi perustuslaissa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mehtälä, olkaa hyvä.

17.49 Timo Mehtälä kesk: Arvoisa puhemies! Aina toisinaan eduskunnassa käsitellään aloitteita, jotka todella näyttävät toteen puolueitten erilaiset arvot ja tavoitteet. Tämän aloitteen tavoitteena on tuoda eläinten oikeudet perustuslakiin — siis korottaa eläin ihmisen rinnalle perustuslaissa. Hyvät edustajat, en hyvällä tahdollakaan voi ymmärtää, miten tällaista voidaan vakavissaan esittää. Jos tämä ehdotus toteutuisi, aivan kaikki mullistuisi. Jos kansalaisaloitteen kirjaukset kirjattaisiin perustuslakiin, nyt täysin tavalliset asiat muuttuisivat perustuslain vastaisiksi: kotieläintuotanto, metsästys, kalastus, myös lemmikkieläinten pito. Tämä kaikki olisi vain pieni osa siitä sekasorrosta, mikä seuraisi tästä.

Onneksi perustuslakivaliokunta otti aiheeseen ainoan oikean, täysin arkijärkisen kannan. Valiokunnan mukaan ehdotus on lievästi ilmaisten ongelmallinen ja lisäksi tarpeeton. Perustuslaki ei nimittäin estä eläinten hyvinvoinnin edistämistä — siis perustuslaki ei estä eläinten hyvinvoinnin edistämistä. On hyvä muistuttaa, mitä Lainkirjoittajan oppaassa todetaan: ”Perustuslain muuttamiseen suhtaudutaan pidättyvästi. Muutoshankkeisiin ei pidä ryhtyä päivänpoliittisten tilannenäkymien perusteella.” Tämä jos jokin on hyvä esimerkki hankkeesta, johon ei pidä ryhtyä.

Arvoisa puhemies! Täällä moni edustaja kantaa huolta eläinten hyvinvoinnista, ja siinä ei sinänsä ole mitään vikaa. Minä kannatan ehdottomasti eläinten hyvää hoitoa, hyvää kohtelua. Olen aivan pienestä lapsesta saakka ollut eläinten kanssa tekemisissä. Meidän tilalla olemme sitoutuneet eläinten hyvinvointikorvauksen asettamiin ehtoihin, jotka ovat tiukemmat kuin uusi eläinten hyvinvointilaki edellyttää. En tiedä, kuinka moni edustaja tietää tai ymmärtää sitä, miten tarkkaan tuotantoeläimiä tänä päivänä valvotaan. Pienikin rikkomus johtaa välittömästi sanktioihin ja tulonmenetyksiin, ja on luonnollisesti tuottajan etu, että eläimet voivat hyvin, nimittäin hyvin voivat eläimet tuottavat. Säännöllinen tarkastus tapahtuu meidän tilalla siten, että terveydenhuoltoeläinlääkäri käy kahden kuukauden välein. Valvontaeläinlääkäri käy säännöllisesti tarkastamassa jokaisen eläimen.

Pöytäkirja PTK 53/2026 vp

Jokaisen kuorman, joka viikoittain lähtee Atrian teurastamoon Kauhajoelle, tarkastaa eläinlääkäri, joka on valtion virkamies.

Kysyn: oletteko huolissanne niitten eläinten hyvinvoinnista, jotka asuvat kaupunkikiinteistöissä? Ajattelen tässä niitä tuhansia, tuhansia lemmikkejä, jotka eivät missään olosuhteissa pääse toteuttamaan lajityypillistä käyttäytymistä pienissä kerrostaloasunnoissa. [Anna Kontulan välihuuto] Yhtäkään lemmikkieläintä ei valvota niin tarkasti tänä päivänä kuin tuotantoeläintä.

Arvoisa puhemies! Tässä 15-sivuisessa aloitteessa kaikkein heikoin esitys oli se, että aloitteen mukaan jokaisella eläimellä pitäisi olla edustaja. Arkijärki on pahasti kadoksissa, jos meidän tilalla yksistään tarvitaan 1 300 edustajaa eläimille. Lisäksi kuka maksaisi kustannukset — siis kuka maksaisi kustannukset?

Arvoisa puhemies! Voin yhtyä perustuslakivaliokunnan loppulausemaan: ”Edellä esitetyn perusteella valiokunta ei pidä lakiehdotuksen hyväksymistä tarpeellisenä eikä tarkoituksenmukaisena.” — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kallio, olkaa hyvä.

17.54 Vesa Kallio kesk: Arvoisa herra puhemies! Eilen keskusteltiin valtion velkakaton nostamisesta 270 miljardiin. Meitä oli suurin piirtein sama määrä puhujia siitä aiheesta kuin tästä. Tämä on oikeastaan vain esimerkkinä siitä, miten laaja-alaisesti täällä asioita käsitellään.

Tosiaan tämän käsittelyssä olevan lakialoitteen taustallahan on pitkä ja varsin systemaattinen työ vaikuttaa suomalaiseen kotieläintuotantoon, ja sen takia keskityn nyt tässä siihen. Tästä johtuen nyt tässä käsittelyssä olevassa lakialoitteessa ei ole kyse pelkästään eläinten hyvinvoinnin parantamisesta, vaikka varmasti en yhtään epäile, etteikö valtaosa aloitteen allekirjoittajista siihen aidosti ja vilpittömästi pyrkisi.

Tämän lakialoitteen yhteydessä käytävässä keskustelussa nostetaan esille ajatus eläimen itseisarvosta. Lähtökohtaisesti ja ensi kuulemalta tämä voi tuntua perustellulta ja aivan täysin loogiselta lähestymistavalta. Käytännössä tällä lakimuutoksella haetaan mahdollisuutta viedä oikeuslaitoksen ratkaistavaksi sitä, millä tavoin Suomessa voi kotieläintuotantoa harjoittaa vai saako harjoittaa lainkaan.

Arvoisa puhemies! Otan käytännön esimerkin: Lypsykarjatilalla on lehmä, joka ei syystä tai toisesta enää tuota maitoa. Normaalisti tällainen lehmä menee alan termiä käyttäen poistoon, suomeksi sanottuna teuraaksi, ja tämä lehmä hyödynnetään erittäin tarkkaan ravinnoksi ja lukuisiin muihin käyttökohteisiin, lääkkeitä jalkineisiin. Se on uskomaton määrä, mitä kaikkea hyödyllistä tästä naudasta voidaan tehdä. Mikäli lainsäädäntöä muutetaan eläimen itseisarvon suuntaan, laukaisee se jossain kohtaa tilanteen, jossa oikeuslaitos joutuu ratkaisemaan, saako eläimen poistaa vai ei. Kuinka käy, mikäli oikeuslaitos päättäisi, että tuottamatonta eläintä ei saa poistaa? Tilanne tulisi kotieläintuotannon harjoittajan kannalta käytännössä täysin mahdottomaksi. Voidaan kysyä, onko tämä itse asiassa tämän aloitteen taustalla olevien toimijoiden todellinen tavoite, ja moni asia siihen viittaa.

Täällä tuotiin aivan oikein esille, kuinka suuri joukko suomalaisista haluaa, että eläinten olosuhteita parannetaan, ja se on äärimmäisen hyvä asia. On vaikea keksiä ketään, joka olisi sitä mieltä, että niitä pitäisi huonontaa, mutta samaan aikaan täytyy kysyä, kuinka

Pöytäkirja PTK 53/2026 vp

moni suomalainen tietää ja tuntee, minkälaisissa olosuhteissa tänä päivänä kotieläintuotantoa Suomessa harjoitetaan. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Diarra, olkaa hyvä.

17.57 Fatim Diarra vihr: Arvoisa puhemies! Suomessa eläimet ovat edelleen ennen kaikkea omaisuutta. Niitä voidaan omistaa, ostaa ja myydä, ja niiden suojeleminen perustuu tavallisiin lakeihin, jotka asettavat vain mitättömiä rajoja ihmisten toiminnalle. Vaikka eläinten hyvinvointia koskevaa sääntelyä on viime vuosina uudistettu, niin nykyinen järjestelmä ei riitä turvaamaan eläinten perustarpeita eikä niiden asemaa tilanteessa, jossa vastakkain ovat usein eläinten hyvinvointi ja taloudelliset intressit. Tämä on perustuslaillinen ongelma.

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 13 artikla tunnustaa eläimet tunteviksi olennoiksi ja velvoittaa jäsenvaltiot ottamaan niiden hyvinvoinnin täysimääräisesti huomioon. Myös perustuslakivaliokunnan kuulemat asiantuntijat totesivat, että Suomen perustuslaissa on sääntelyaukko eläinten aseman osalta. Nykyinen suoja on välillinen, toissijainen ja käytännössä alisteinen ihmisten perusoikeuksille, kuten omaisuudensuojalle ja elinkeinovapaudelle. Monissa Euroopan maissa eläinten itseisarvo ja hyvinvointi on jo nyt tunnustettu perustuslain tasolla. Suomessakaan sille ei ole valtiosäännöllistä estettä. Päinvastoin, asiantuntijalausunnoissa on katsottu, että eläinten asiaa voisi vahvistaa esimerkiksi perustuslain 80 §:llä lisäämällä siihen eläinten hyvinvoinnin, tuntoisuuden ja itseisarvon huomioinnin.

Tarve muutokseen näkyy myös käytännössä. Eduskunnan käsittelyssä oleva esitys porsaiden kirurgisen kastration kiellon poistamisesta taloudellisiin perusteisiin osoittaa, että eläinten hyvinvointi väistyy edelleen aivan liian helposti tuotannollisten ja taloudellisten tavoitteiden tieltä. Samalla hyvinvointilaki sallii edelleen eläinten liikkumista rajoittavat parsinavetat, porsitushäkit sekä kivuliaita toimenpiteitä ilman riittäviä suojakeinoja. Kyse ei ole pelkästään eläinsuojelusta. Kyse on siitä, millaisena yhteiskuntana Suomi haluaa nähdä itsensä. Tieto eläinten kivusta, tuntee kipua, stressiä ja hyvinvointia on kasvanut valtavasti. Lainsäädännön on kehityttävä tämän tiedon mukana.

Arvoisa puhemies! Kansalaisaloite eläinten oikeuksien vahvistamisesta osoittaa, että aiheella on laajaa yhteiskunnallista merkitystä. Haluan kiittää kaikkia aloitteen tehneitä ja sen allekirjoittaneita. Kansalaisaloitejärjestelmän tarkoituksena on vahvistaa demokratiaa ja antaa ihmisille mahdollisuus vaikuttaa yhteiskunnan kehittämiseen. Siksi tätä keskustelua ei tule vain sivuuttaa sillä perusteella, että aloite ei ole täydellinen. Olennaista on tunnustaa ongelma ja käynnistää huolellinen jatkovalmistelu.

Katson, että eläinten asemaa ei voida enää jättää pelkästään tavallisen lainsäädännön varaan. Eläinten hyvinvointi ja suojeleminen tulee turvata vahvemmin myös perustuslain tasolla. Se olisi luonnollinen askel oikeusvaltion, tutkimustiedon ja yhteiskunnan moraalisen kehityksen näkökulmasta. Esitän, että eduskunta hyväksyy vastalauseen mukaisen lausumaesityksen. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Elomaa.

Pöytäkirja PTK 53/2026 vp

18.01 **Ritva Elomaa ps:** Arvoisa puhemies! Ensin kiitos kansalaisaloitteen tekijöille. Kansalaisaloitteessa on vajavuuksia, mutta on erittäin tärkeää, että me puhumme tänään täällä salissa eläinten hyvinvoinnista ja tähän liittyvistä tekijöistä.

Käsittelyssä on kansalaisaloite, jossa ehdotetaan perustuslakiin lisättäväksi uusi 2 a luku, joka koskee eläinten perusoikeuksien turvaamista. Perustuslaki eroaa muista laeista siinä, että se on oikeusjärjestelmän kehys. Toisin sanoen sanotaan, että perustuslakia ei joka päivä muuteta. Perustuslakivaliokunnan mielestä tämän kansalaisaloitteen sisältämä muutosehdotus lakiin jää epäselväksi oikeudelliselta merkitykseltään sekä oikeusvaikutuksiltaan.

Uusi eläinten hyvinvointilaki tuli voimaan viime kaudella, ja perustuslakivaliokunta on mietinnössään sitä mieltä, että eläinten kunnioittaminen ja hyvä kohtelu on uuden eläinten hyvinvointilain myötä mahdollista. Siihen ei ole nykyisen valtiosäännön mukaan esteitä, joten perustuslakivaliokunta hylkäsi kansalaisaloitteen.

Perustuslakivaliokunta toteaa edelleen, että unionin jäsenvaltiot ovat sitoutuneet siihen, että eläinten hyvinvoinnin asettamat vaatimukset huomioidaan täysimääräisesti. Mutta jos me olemme rehellisiä, niin tähän ei aina toteudu. Asiantuntijakuulemisessa ilmeni, että perustuslaissa on aukko, joka koskee EU:n toiminnasta tehtyä artiklaa tuntevien eläimien hyvinvoinnin turvaamisesta. Valiokunnassa esitettiin lausuma, jossa edellytetään, että valtioneuvosto ryhtyy valmistelemaan perustuslain muutosta, jossa eläinten asema ja suojele vahvistuisivat. Minä kiitän tässä lausunnon esittäjiä. On tärkeää, yhtä lailla kuin kansalaisaloite, että näistä asioista keskustellaan.

Mitä on eläimen itseisarvo? Mitä se oikeastaan tarkoittaa? Minä tein viime kaudella, 22, tästä lakialoitteen. Eläimen itseisarvo kertoo eläimen moraalisesta asemasta tuntevana olentona. Siis eläin ei ole esine. Lain tasolla tunnistetulla itseisarvolla olisi kieltämättä symbolista merkitystä. Muun muassa Alankomaat, Norja, Sveitsi ovat kirjanneet itseisarvon lakiin. Itseisarvon merkitseminen lakiin ei estä eläinten käyttöä esimerkiksi tuotantoeläiminä, seura-, harrastus- ja koe-eläiminä. Mielestäni nykyihmisen pitäisi olla kehittyneempi ja sivistyneempi myös suhteessa siihen, miten kohtelemme eläimiä. Eihän se ole ihmisiltä pois, jos välitämme myös eläimistä. Vaikka Suomessa tilanne eläinten kohtelun osalta on melko hyvä, se täytyy todeta, aika ajoin tulee ilmi myös karuja tapauksia, joissa eläinten kärsimykset ovat jatkuneet ihmisten toimesta vuosia. Pelkät lait eivät yksin varmista eläinten hyvää kohtelua. Siksi on ehdottoman tärkeää, että asennekasvatus kohdella eläviä olentoja ja myös luontoa hyvin, alkaa jo vauvasta.

Meidän pitäisi miettiä toimia, joissa esimerkiksi eläinsuojelurikoksiin suhtaudutaan vakavammin. Jos eläinsuojelurikoksesta jo tuomittu syyllistyy edelleen rikokseen, seuraukset tekijälle ovat lievät ja laimeat. Tämä asia, hallituksen esitys, onkin nyt lausunnoilla, ja toivoisin, että siihen suhtaudutaan vakavasti ja se hyväksytään.

Sitten muutama sana vielä: Meillä edustajilla, ei nyt ihan kaikilla mutta melkein kaikilla, on lemmikkieläin, on koira, kissa, hevonen, on tuotantoeläimiä. Totta kai me halutaan, että eläimiä kohdellaan hyvin, mutta toivoisin, että me myös tekisimme joitain valtiopäivätoimia, jotta se olisi tosiasia ja ihmiset uskoisivat, että näin on, näin me ajattelemme eläimistä.

Pari sanaa vielä tuotantoeläimistä. Suomessa tuotantoeläinten hyvinvointikorvaus on tärkeä, ja sitä pitäisi korottaa entisestään. Tämä on hyvin tärkeä asia, ja silloin pitää tuottajia tukea siinä, kun he ajattelevat eläinten hyvinvointia tuotannossaan. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 53/2026 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Holopainen, Mari.

18.06 Mari Holopainen vihr: Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin kannatan edustaja Diarran tekemää esitystä.

Täällä on tuotu esiin, että puolueiden arvoissa ja tavoitteissa on eroja, ja näin todellakin on tämänkin keskustelun perusteella. On mielestäni arvokasta, että kansalaisaloite nostaa selvästi monille puolueille vaikean kysymyksen esiin. Kiitän kaikkia allekirjoittaneita ja niitä ihmisiä, jotka ovat tehneet erittäin kovaa työtä tämän kansalaisaloitteen eteen.

Vaikka nyt täällä kuullaan puheenvuoroja, joiden mukaan tämä aloite on täysin käsittämätön ja vääränlainen, niin kaikki uudet asiat usein kohtaavat tällaista kritiikkiä. Olen vakuuttunut siitä, että tämän aloitteen tekeminen ja käsittely myös vievät eteenpäin eläinten hyvinvointia ja tämän aihealueen ymmärrystä tavalla tai toisella, vaikka valitettavasti näyttää siltä, että tämä vastalause ei saa eduskunnan enemmistön kannatusta.

Täällä on tuotu esiin, että eläimiä kohdellaan jo hyvin ja että kaikki puolueet kannattavat eläinten hyvinvointia, mutta kyllähän nämä lausumat sitten punnitaan silloin, kun on eläinten hyvinvointia käsittelevää lainsäädäntöä käsittelyssä. Tiedämme oikein hyvin, että kaikilla puolueilla ei ole ollut samanlaisia tavoitteita ja että eläinten hyvinvointi joutuu aivan liian usein väistymään muun muassa taloudellisen tehokkuuden edellä ja vieläpä varmasti sen tyyppisen taloudellisen toiminnan, joka nyt ei tätä Suomen taloutta ja tuottavuutta kyllä tule pelastamaan, vaan valitettavasti kyse on aivan toisenlaisen toiminnasta. Se, että meillä on yhä enemmän tutkimustietoa eläimistä ja eläimille lajityypillisestä käytöksestä, mielestäni myös velvoittaa päivittämään lainsäädäntöä.

Täällä salissa esitettiin myös, kuka voisi puhua eläinten puolesta, ja pidettiin tätäkin ehdotusta, joka on osana tätä kansalaisaloitetta, aivan käsittämättömänä. Mutta kyllähän me tiedetään, että meillä on myös ympäristöjärjestöjä, jotka puhuvat luonnon puolesta. Tämä on aivan keskeistä myös täällä talossa, että meillä on järjestöjä, kansalaisjärjestöjä ja ympäristöjärjestöjä, joilla on mahdollisuudet edistää ympäristön asiaa ja ottaa kantaa meidän lainsäädäntöhankkeisiin. Se on äärimmäisen tärkeää. Yksittäisillä ihmisillä ei ole resursseja tehdä laajaa lainsäädännön arviointia ja kirjoittaa tänne kannanottoja. Onneksi näitä järjestöjä on. Se, että ehdotetaan, että myös eläinten puolesta puhuvilla järjestöillä olisi vahvempi mandaatti tehdä sitä tehtävää, on täysin ymmärrettävä ja hyvä tavoite, jonka pitäisi toteutua.

Täällä on tosiaan myöskin tuotu esiin, että tuotantoeläimillä nyt Suomessa aina olisi hyvät olot. Tiedämme, että näin ei ole. Siksi on minusta erikoista, että tällaisia väitteitä täällä kuullaan, mutta selvästi asiaan liittyy hyvin monia erilaisia näkemyksiä.

Kiitän vielä kansalaisaloitteen tekijöitä ja sitä tukeneita kertaalleen. Toivottavasti asian käsittely jatkuu seuraavissa hallitusohjelmaneuvoittelussa, joissa toivottavasti — mikäli se vihreistä on kiinni — myös eläinten asia on esillä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Haluan tässä yhteydessä todeta, että kun tuli tämä lausumaehdotus, edustajat Diarra ja Holopainen, niin lausumaehdotus tehdään vasta toisessa käsittelyssä, eli te joudutte tekemään sen uudelleen ja myöskin kannatuksen uudelleen. Edustaja Diarra kerkesi jo täältä lähteä, mutta toivottavasti asia menee nyt sitten tiedoksi. Elikkä lausumaehdotukset ja siihen liittyvät kannatukset tehdään toisessa käsittelyssä — tämä tiedoksi, ettei jää sitten tekemättä. — Mutta sitten mennään puhujalistalla eteenpäin.

Pöytäkirja PTK 53/2026 vp

18.11 **Kimmo Kiljunen sd:** Arvoisa rouva puhemies! Kiitokset ihan ensimmäiseksi tämän kansalaisaloitteen tekijöille siitä, että ovat nostaneet eläinten oikeudet eduskunnan keskusteluun ja olemme käyneet tämän hyödyllisen keskustelun, mitä olen saanut kuulla tässä salissa. Itse asiassa kysymys ei ole ainoastaan tästä keskustelusta, mitä me juuri nyt käymme, vaan myöskin perustuslakivaliokunta käsitteli erittäin huolella tämän kysymyksen, todella huolella. Me kuuntelimme asiantuntijoita useampaan eri kertaan ja pohdimme niitä kysymyksiä, jotka liittyvät eläinten oikeuksiin luomakunnassa, yhteiskunnassa tässä tapauksessa, kun on puhe kerran perustuslain uudistamisesta, ja se eteni kyllä hyvin syviin vesiin, mikä on arvokasta.

Tässä haluaisin sanoa pelkästään sen yleisen ison lähtökohdan, että jos on — ja kun on — luonnonvalinta, evoluution kylmä sääntö, että vahvimmat pärjäävät, ja se pätee luonnossa, niin voi samalla myöskin sanoa, että tämä kylmä sääntö — vahvimmat pärjäävät — joka pätee luonnossa, kertoo yhdestä lajista eli ihmisistä, jotka ovat aidosti myöskin nousseet tämän luonnonvalinnan yläpuolelle. Itse asiassa ihminen kykenee yhteisönä tukemaan myöskin heikompia. Ideana on siis se, että kaikille pyritään tarjoamaan elämisen edellytykset. Sehän on se luonnonvalinnankin idea, mutta vahvimmin pärjäämisen kautta lisäksi ihminen pystyy tukemaan myöskin heikompia.

Ihminen on elämästä tuntoisista olennoista — täällä käytetään sitä termiä, on käytetty tässä keskustelussa aivan tietoisestikin tätä termiä — ilmeisesti tietoisuudeltaan kehittynein. Ainakin sillä tietoisuudella, mikä meillä tällä hetkellä on, näin asia on. Sen vuoksi ihmiselle tietysti lankeaa vastuu luomakunnassa myöskin siitä, että sen lisäksi, että se huolehtii omista heikoimmista jäsenistään, se pystyy myöskin tukemaan heikompia luomakunnan olentoja, niiden selviytymistä, elämisen edellytyksiä, ja siitähän tämä keskustelu tässä parhaillaan käydään.

Ehkä kuriositeettina tähän haluaisin sanoa vain sen ajatuksen, että en ole ihan varma ihmisestä itsestään. Nimittäin saattaa olla, että luomakunnan lajeista ihminen on ainoa, joka tietoisesti ja määrätietoisesti panostaa henkisiä osaamispanoksiaan siihen, että se kykenee mitä tehokkaimmin tuhoamaan kaltaisiaan lajitovereita. Tämä on tietenkin järkyttävä kontrasti siihen nähden, mikä tämä tietoisuus meillä on elämän säilyttämisestä, että me kaikki tehokkaimmat välineemme, osaamisemme, käytämme nimenomaan kaltaistemme lajitovereidemme tuhoamiseen, mutta se on eri teema. Se ei ole tämä teema, josta me nyt puhumme. Nyt me puhumme eläinten oikeuksista elämään ja hyvinvointiin.

Tässä käytiin valiokunnassa pitkä keskustelu siitä, että ensinnäkin tämä kansalaisaloite aloitemuodossaan ei ollut toimiva. Tässä salissahan kaikki ovat puheenvuoroissaan myöskin todenneet tämän saman asian, että tällaisenaan tämä kansalaisaloite ei täytä niitä edellytyksiä, että se voitaisiin lainsäädäntöön, perustuslakiin, tietenkään siirtää. Sehän ei tässä varmaan ollut — eikä olekaan ollut — tarkoitus tällä kansalaisaloitteella, vaan me lainsäätäjinä täällä sen arvioimme sitten, minkä muotoisen formuloinnin itse lakeihin me teemme.

Pohdintaa oli myöskin siitä, ulotammeko tämän eläinten hyvinvointiin liittyvän lainsäädäntömme, jota meillä on tällä hetkelläkin oikeus tehdä ja säätää, myöskin perustuslain tasolle. Valiokunta päätyi tässä kohdassa siihen, että nyt tässä esitetyssä muodossa tässä asiassa ei edetä. Sitten tässä on eriävä mielipide esitetty siitä, että kehoitettaisiin valtioneuvostoa käynnistämään selvitystyö myöskin tämän perustuslakiulottuvuuden rakentamiseksi. Itse sanoisin näinpäin, että sisimpäni ja tunttoni sanoisi, että tuo valmistelutyö voitaisiin hyvinkin käynnistää. Järkeni sanoo tässä

Pöytäkirja PTK 53/2026 vp

kohdassa, että ainakaan nyt tässä formaatissa se ei toimi oikein hyvin. Toimitaan nyt joka tapauksessa konkreettisella tasolla niin, että eläinten hyvinvointi varmistetaan lainsäädännöllä hyvin tietoisesti.

Olen myöskin tietoinen siitä asiasta, että niin se elämä vain menee eteenpäin ja oikeusjärjestyksetkin muuttuvat aikanaan. Orjakauppa tai noitavainot ja monet muut toiminnot historiassa ovat historiallisia ilmiöitä, jotka ovat jossain vaiheessa olleet käypiä ratkaisuja. Kuolemanrangaistus on hyvä tyyppiesimerkki vastaaventyypisistä järjestelyistä. Sitten me päädyimme ratkaisuihin, jotka ottavat uudella tavalla elämästä kiinni ja muotoilevat lainsäädäntöä. Tunnistan tässäkin saman haasteen olemassaolon.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Vestman.

18.16 Heikki Vestman kok: Kiitos, arvoisa puhemies! Tätä keskustelua kuunnellessani en vältty siltä huomiolta, että jossain määrin sekaisin menevät kaksi eri asiaa, eli yhtäältä kysymys siitä, tulisiko perustuslaissa säätää eläinten perusoikeuksista, ja toisaalta kysymys siitä, tulisiko eläinten asemaa, oikeuksia parantaa suomalaisessa yhteiskunnassa. Nämähän ovat kaksi eri asiaa. Nyt käsitellyssä on kansalaisaloite siitä, että eläinten oikeuksista säädettäisiin juuri perustuslaissa. Siitä on nyt kysymys. Eli käsittelyssä ei ole aloite eläinten oikeuksien ja aseman parantamisesta esimerkiksi eläinten hyvinvointilaissa tai muussa tavallisessa laissa. Eläinten hyvinvointilakiin on tässä keskustelussa runsaasti viitattu. Kyse ei ole siis siitä, pitäisikö eläinten hyvinvointia ylipäättään parantaa. Nyt puhutaan siitä, mistä asioista tulisi juuri perustuslain säätää.

Perustuslakivaliokuntahan on ollut tämän aloitteen käsittelyssä erilaisessa asemassa kuin tavanomaisesti, siis silloin kun valiokunta arvioi tavallisten lakien tai niitä koskevien lakiehdotusten perustuslainmukaisuutta ja suhdetta kansainvälisiin ihmisoikeussopimuksiin. Kuten tosiaan valiokunnan mietinnössäkkin todetaan, tämän talon ja tämän salin harkintaa, poliittista harkintaa, muutettaessa perustuslakia rajaa ainoastaan perustuslain 73 §:n mukainen perustuslain säätämisjärjestys. Eli viime kädessä kysymys siitä, haluaako eduskunta hyväksyä tähän kansalaisaloitteeseen sisältyvän lakiehdotuksen, ylipäättään jonkin lakiehdotuksen perustuslain muuttamiseksi, on poliittinen kysymys Suomessa.

Perustuslakivaliokunta on kuitenkin omaksunut eräitä perustuslain muuttamiseen liittyviä valtiosääntöpoliittisia periaatteita, joihin viittasin tuossa esittelypuheenvuorossa ja joita valiokunta mietinnössään käsittelee, ja haluan niitä hieman tässä keskustelussa tarkemmin avata. Näitähän voidaan kuvata siis yleisiksi hyvää perustuslain valmistelua koskeviksi periaatteiksi, ja ne ovat tosiaan luonteeltaan poliittisia, eivät oikeudellisesti tämän salin harkintaa sitovia. Mutta niillä on hyvin pitkä tausta valiokunnan käytännössä ja mietinnöissä, ja ne edustavat tällaista suomalaista valtiosääntötraditiota.

Ensinnäkin perustuslain suhteellinen pysyvyys. Eli perustuslain asemaan valtion oikeusjärjestyksen perustana ei sovi se, että siihen kohdistuu jatkuvia muutoksia. Muuttamiseen tulee suhtautua pidättyvästi. Valiokunta on myös todennut, että perustuslain muutoshankkeisiin ei pidä ryhtyä päivänpoliittisten tilannenäkymien perusteella eikä muutenkaan niin, että hankkeet olisivat omiaan heikentämään valtiosäännön perusratkaisujen vakautta. Toisaalta valiokunta on todennut, että on pidettävä huolta siitä, että perustuslaki antaa oikean kuvan valtiollisen vallankäytön järjestelmästä ja yksilön oikeusaseman perusteista. Toisin sanoen kansalaisen olisi siis kyettävä perustuslain tekstin

Pöytäkirja PTK 53/2026 vp

perusteella hahmottamaan, mikä hänen oikeusasemansa perustaltaan Suomessa on. Valiokunta on lisäksi sanonut, että perustuslain mahdollisia muutostarpeita tulee arvioida huolellisesti ja muutokset tehdä perusteellisen valmistelun sekä siihen liittyvän asiapohjaisen keskustelun ja yhteisymmärryksen pohjalta. Nähdäkseni tämä keskustelu, siis tämänpäiväinen keskustelu, tästä kansalaisaloitteesta jo osoittaa sen, että tällaista yhteisymmärrystä Suomessa eläinten perusoikeuksien säätämisestä ei ole.

Arvoisa puhemies! Tähän aloitteeseen liittyy tietysti erittäin merkittäviä arvokysymyksiä sekä valtiosääntöteoreettisia kysymyksiä. Kansalaisaloite eläinten perusoikeuksista koskettaa perustuslain perusratkaisuja. Perustuslain 1 §:n mukaanhan valtiosääntö turvaa ihmisarvon loukkaamattomuuden ja yksilön vapaudet ja oikeudet. Perustuslain esitöiden mukaan tämä vaatimus ilmaisee perustavanlaatuisen oikeuksien yleisinhimillisen perustan — siis inhimillisen perustan. Kuten valiokunta mietinnössään tuo esiin, kansalaisaloitteen hyväksyminen tarkoittaisi merkittävää muutosta Suomen oikeusjärjestyksen perusteisiin.

Ajatus eläinten perusoikeuksien ottamisesta perustuslakiin herättää myös polttavia, perustavanlaatuisia kysymyksiä demokratian ja perusoikeuksien välisestä suhteesta. Kysehän olisi perustuslain muuttamisesta tavalla, joka ottaisi uusia asioita pois kansaa edustavan eduskunnan enemmistön ja lainsäätäjän harkintavallan eli demokraattisen valinnan piiristä. Miten tällainen esitys suhtautuu demokraatiaperiaatteeseen eli siihen kansanvallan pääsääntöön, jonka mukaan enemmistö päättää, miten eläinten perusoikeudet demokratian rajoitteena olisivat oikeutettavissa demokraatiaperiaatteen kannalta? Oikeusteoreetikko Hans Kelsen on katsonut, että juuri demokraattinen enemmistöperiaate maksimoi yksilön autonomiaa tilanteessa, jossa kollektiivinen päätöksenteko on välttämätöntä. Suomen valtiosääntöteoriassa kriittisiä ja nähdäkseni perusteltuja kantoja perusoikeuksien ja demokratian välisestä jännitteisestä suhteesta on esittänyt ainakin Niilo Jääskinen. Tämä jännitehän siis syntyy siitä, että demokratian tuottamat päätökset voivat olla ristiriidassa perusoikeuksien kanssa. Jääskisen mukaan demokratiaan konstitutiivisessa suhteessa ovat vaali- ja osallistumisoikeudet. No, Suomen valtiosääntöteoriassa on nähty myös niin, että muutkin perusoikeudet ovat konstitutiivisessa suhteessa demokratiaan. Yhtä kaikki, eläinten perusoikeuksilla ei voitane mitenkään nähdä tällaista konstitutiivista suhdetta demokratiaan, siis ihmisten väliseen demokraattiseen päätöksentekoon.

On keskeistä huomata, että Suomessa on säädetty eläinten hyvinvointia edistävää lainsäädäntöä, kuten monia muitakin yhteiskunnallisia muutoksia edistäviä tavallisia lakeja, yhtäältä perustuslain estämättä ja toisaalta ilman perustuslain velvoitetta, ja osoituksena tästä on se eläinten hyvinvointilaki. Mikä on siis se ongelma, jota demokraattinen enemmistö ei ole pystynyt ratkaisemaan halutessaan tavallisella lailla, mitä tulee eläinten oikeuksiin? Mikä on se ongelma, joka olisi törmännyt perustuslakiin? Kyse on nimenomaan siitä, mitä enemmistö ei ole voinut tehdä halutessaan. Se, missä määrin ja miten eläinten oikeuksia tai asemaa pitäisi parantaa, on demokraattisen debatin aihe ja sen enemmistön käsissä, kulloisenkin demokraattisen enemmistön käsissä. Sellaista on demokratia. Siitä tässä kansalaisaloitteessa ei ole kysymys. Tässä halutaan ottaa asioita pois demokraattisen eli kansanvaltaisen valinnan piiristä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kontula.

Pöytäkirja PTK 53/2026 vp

18.24 **Anna Kontula vas:** Arvoisa puhemies! Keskustelun innoittamana rakensin tällaisen ex tempore -kommentaaripuheenvuoron, ja aloitan heti valiokunnan puheenjohtaja Vestmanin edeltävästä puheenvuorosta. Vestman esitti, että tässä keskustelussa on kaksi erillistä kysymystä: tulisiko eläinten asemaa parantaa ja mistä seikoista perustuslaissa tulisi säätää. Minä oletan, että tämän kansalaisaloitteen laatijat ovat sitä mieltä, että nämä ovat toisiinsa sidoksissa olevia kysymyksiä, ainakin päätellen kansalaisaloitteen tekstisisällöistä, joissa esitetään näkemys, että nimenomaan se, että eläimet ovat joko luonnoneläinten osalta heikosti huomioituja perustuslaissa tai domestikoitujen lajien osalta eivät lainkaan huomioituja perustuslaissa, on keskeinen haitta eläinten paremmalle kohtelulle ja eläinten aseman vahvistumiselle. Eli lähtökohtaisesti kansalaisaloite olettaa, että nämä kysymykset ovat jollakin lailla sidoksissa toisiinsa. Tietenkin on selvää, että eläinten oikeuksia ja asemaa on mahdollista vahvistaa myös monin muin tavoin, mutta tässä kansalaisaloitteessa pyritään siihen perustuslain kautta. Näin olen sitä itse tulkinut.

Minun mielestäni on huomionarvoista, että useat perustuslakiasiantuntijat näkivät sen pääajatuksen siitä, että eläimet tuotaisiin vahvemmin perustuslakiin, positiivisena seikkana. Siellä useampi asiantuntija suositti perustuslakivaliokuntaa etsimään jonkinlaista ratkaisua tai tietä, jossa eläimet voitaisiin huomioida perustuslakitasoisesti paremmin, vaikka itse kansalaisaloitteen muotoilut eivät sovi meidän oikeusjärjestelmään. Eli en usko, että mikään perustuslain traditiossa nimenomaisesti estäisi tällaista valmistelua tai olisi sen kanssa sillä tavoin ristiriidassa, että se olisi ylitsekävyvää.

Mitä tulee tähän kysymykseen demokraattisesta enemmistöperiaatteesta ja demokratiasta yleensä, ensinnäkin on huomioitava, että parlamentarismissa toteutettu enemmistödemokratia on demokratian kymmenistä ellei sadoista muodoista vain yksi, eikä ole mitenkään selvää, että se on välttämättä paras vain siksi, että se on tällä hetkellä valtiosatoisten järjestelmien lainsäädäntöelimissä yleisin. Itse henkilökohtaisesti uskon, kun nyt katsoo, mitenkä hyvin parlamentit selviävät tästä ekokatastrofin hillinnästä, että ne tulevat korvautumaan jollakin muulla järjestelmällä jo melkoisen pian, ja toivon, että se on jokin toisenlainen demokraattinen järjestelmä eikä jokin muu, vähemmän demokraattinen järjestelmä.

Silloin kun puhutaan perustuslaista, niin oleellistahan nimenomaan on se, minkä edustaja Vestmankin toi tässä esiin, että perustuslaki itsessään on demokratiaa rajoittava elin. Sen perusfunktio on rajoittaa poliitikkojen päätösvaltaa. Ja syy, minkä takia perustuslakeja ylipäätään on säädetty lähes kaikissa maailman maissa, on se, että ajan kuluessa on huomattu, että poliitikot tekevät harkintavirheitä. Poliitikot saattavat innostua tai kauhistua jostakin asiasta niin, että säätävät suit sait vain sellaisen lain, joka osoittautuikin pidemmässä katsannossa traagisella tavalla kohtalokkaaksi, ja että on olemassa joitakin sellaisia perustavan tason asioita, joita ei voi antaa enemmistöparlamentarismiin päätöksenteon piiriin, koska ne ovat niin tärkeitä ja niistä riippuvat yhteiskunnan keskeiset toiminnot niin perustavalla tavalla, että ne on voitava suojata vahvemmin. Se on koko perustuslain idea, ja se on myös se keskeinen syy, minkä takia voidaan pitää perusteltuna ja merkittävänä sitä, että eläimet tulisi huomioida perustuslaissa paremmin, koska olemme siirtymässä sellaiseen aikaan, jossa meillä ehkä on enemmän kykyä huomioida myös eläimiä itsenäisinä, ajattelevina, tuntoisina, kärsivinä, jopa pelleilevinä olentoina, siis monin tavoin itseisarvoisesti merkittävänä olentoina.

Pöytäkirja PTK 53/2026 vp

Tästä pääsenkin sitten edustaja Kallion huoleen siitä, että tämän kansalaisaloitteen myötä eläinten itseisarvo tunnustettaisiin lain tasoisesti. En tiedä, onko edustaja Kallio tietoinen siitä, mutta itse asiassa se on meillä jo lainsäädännössä. Nimittäin hyvinvointilain ensimmäisen pykälän esitöissä määritellään eläimille ihmisestä ja ihmisen tarpeista riippumaton itseisarvo ja kuvaillaan myös melko tarkkaan ja aika kauniistikin sitä, mitä se itseisarvo merkitsee. Eli se on jo siellä lainsäädännössä, mutta valitettavasti eläinten huonoa kohtelua, edes sitä laillista eläinten huonoa kohtelua, se ei ole estänyt.

Edustaja Kiljunen esitti pitkän demonstraation niin sanotusta antroposentrisestä ajattelusta, jossa ihmisen erityisyyttä korostetaan tieteellisestä tiedosta piittaamatta. Tällainen ajattelu on edelleen valtavirta-ajattelua mutta onneksi väistymässä. Kovasti suosittelen tutustumista aiheeseen ennen seuraavaa puheenvuoroa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mikkonen, Krista.

18.31 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Ihan ensiksi haluan kiittää tämän kansalaisaloitteen tekijöitä. Tämä on todella tärkeä aloite, ja olen iloinen siitä, että eduskunnassa tätä on käsitelty ja mekin tänään tästä aiheesta keskustelemme.

Todellakin nykyisen lainsäädännön puitteissa eläinten voidaan katsoa olevan suojeltuja esineitä, joita ihminen voi omistaa, ostaa ja myydä, mutta eläin ei todellakaan ole esine. Eläimet ovat tuntevia ja älykkäitä eliöitä, ja mitä enemmän tutkimme, sen enemmän me tiedämme sen, kuinka eläimet ovat todellakin jotakin muuta kuin esineitä. Tietysti tämän tiedon pohjalta olisi myös hyvä päivittää lainsäädäntöä niin, että myös perustuslakiin otettaisiin eläinten oikeudet.

Tässä on ollut keskustelua siitä, onko perustuslaki se oikea paikka vai tulisiko sen olla vain normaalissa lainsäädännössä, mutta kyllä minä ajattelen niin, että myös perustuslakia on syytä päivittää aika ajoin ja tuoda sinne myös nyt esimerkiksi nämä eläinten oikeudet, kun me tiedämme ja meidän tietomme myös lisääntyy siitä, että on ihan perusteltua, että näin tehtäisiin. Tietenkään sitä ei voi tehdä hutikoiden ja yhtäkkiä, vaan se vaatii perusteellisen selvityksen, ja sitähän tässä vastalauseessakin nimenomaan korostetaan ja esitetään, että tällainen selvitys tehtäisiin.

Kun katsoo asiantuntijalausuntoja, niin itse asiassa nämä lausunnot sisältävät historiallisen vahvaa tukea sille, että eläinten asemaa on tarpeen vahvistaa nimenomaan perustuslain tasolla. Useat asiantuntijat nostavat sen esille. Esimerkiksi eläinlääketieteen tohtori, eläinlääkäri ja kliininen opettaja Kirsi Swan toteaa: ”Eläinten oikeuksien kirjaaminen perustuslakiin varmistaa, että eläinten hyvinvointi otetaan huomioon johdonmukaisesti kaikessa päätöksenteossa ja lainsäädännössä eikä eläinten oikeuksia voida ohittaa muiden intressien vuoksi”. Professori Niko Soinen toteaa: ”Kokonaisuutena arvioiden eläinten perusoikeuksia koskeva kansalaisaloite sisältää merkittäviä oikeudellisia ehdotuksia yhden aikamme suurimman kriisin, luontokadon, hillintään. Se ottaa myös eläinten itseisarvon ja oikeussuojatarpeen asian vaatimalla vakavuudella. Ongelman mittakaavaan ja vakavuuteen nähden perustuslain muutos olisi nähdäkseni oikeasuhtainen.” Myös monet muut asiantuntijat päätyivät tähän samaan ja todellakin nimenomaan sitä kautta, että se tehtäisiin tämän selvityksen jälkeen, ei niin kuin tässä itse aloitteessa suoraan todettiin, vaan nimenomaan tämän selvityksen kautta, kuten vastalausekin toteaa.

Pöytäkirja PTK 53/2026 vp

Me tiedämme, että myös osana kansainvälistä kehitystä eläinten oikeudet on monessa maassa otettu vahvemmin esille nimenomaan perustuslain tasolla, ja esimerkiksi myös Euroopan unionin perussopimuksessa eläinten oikeudet ovat on esillä. Sen takia tietysti myös näiden kansainvälisen kehityksen ja EU-oikeuden myötä olisi hyvin perusteltua, että myös Suomen perustuslakiin ne tuotaisiin, eikä siihen todellakaan ole mitään periaatteellista estettä.

Ehkä vielä tästä keskustelusta: Ajattelen niin, että mitä enemmän me tiedämme ja tiedämme myös siitä tavasta, miten me ihmiset kohtelemme muita eliöitä tällä maapallolla, sitä enemmän olisi syytäkin vahvistaa eläinten oikeuksia. Jonkun verranhan on keskustelua käyty myös siitä, pitäisikö myös ympäristöllä olla tällainen vahvempi perustuslaillinen oikeus. Siellähän on tietysti se oikeus hyvään ympäristöön, mutta sitäkin katsotaan ikään kuin ihmisen kautta, niin että ihmisellä tulee olla oikeus hyvään ympäristöön. Mutta pitäisikö ympäristöllä olla oikeus? Meillähän on tällaisia perinteisiä kansoja, joissa esimerkiksi koetaan, että joella pitäisi olla oikeus. Olen ymmärtänyt, että itse asiassa tämä on jossain myös tuotu lainsäädäntöön, ja jos mietitään vaikka meidän vesien tilaa, niin tämä ei olisi ollenkaan huono asia.

Ehkä haluan tässä sanoa edustaja Kiljuselle, joka nosti minusta hyvin esille sen, että ihmisellä tulisi olla vastuu huolehtia luomakunnasta: Me olemme itse asiassa hyvin huonosti tässä onnistuneet, kun päinvastoin me elämme yli maapallon kantokyvyn ja yhdeksästä planetaarisesta rajasta jo seitsemän on ylitettykin. Todellakin meidän pitäisi ottaa vahvempi vastuu. Ehkä sen verran haluan kuitenkin tätä edustaja Kiljusen käsitystä tästä evoluutioteoriasta korjata, että hänellä on vähän virheellinen käsitys siitä, että evoluutio menisi niin, että vahvimmat pärjäävät, [Kimmo Kiljunen: Sopeutuvimmat!] vaan sopeutuvimmat pärjäävät, ja se on eri asia. Valitettavasti tämä käsitys ”vahvimmat pärjäävät” elää aika lailla omaa elämäänsä, ja itse asiassa sen perusteella oikeutetaan monenlaista sellaista, mikä ei todellakaan tule evoluutioteoriasta, vaan se on se sopeutumiskyky, ja siihen itse asiassa monella lajilla kuuluu myös kyky yhteistyöhön.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kallio.

18.37 **Vesa Kallio kesk:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Erinomaista keskustelua. Harmi, että meitä on näin vähän täällä, mutta äärimmäisen mielenkiintoista ja hyvää keskustelua. — Tässä vaiheessa voin todeta, että en missään nimessä ole perustuslain asiantuntija, hyvä, jos oikein minkään lain, mutta jos oikein olen ymmärtänyt — ja tämä nyt on ehkä sinänsä epärelevantti keskustelu — niin se itseisarvo on tosiaan siellä esitöissä mainittu mutta lain pykälässä se taitaa olla niin, että sitä ei ole siellä, ja on toki varmasti eri asia, onko se sitten perustuslaissa mainittu.

Tämä edustaja Kiljusen esille nostama oli mielenkiintoinen, ja kyllähän tässä tietysti aika synkissä vesissä on varmaan moni muukin kuin minä ollut, kun on seurannut tätä ihmiskunnan kehitystä, kuinka paljon resursseja me käytämme tuhoamiseen ja toistemme tappamiseen ja vahingoittamiseen kaikin mahdollisin keinoin. En tiedä, pitääkö paikkansa, mutta eräässä radio-ohjelmassa, jota kuuntelin, väitettiin näin — en tiedä, miten sitä pystytään edes mittaamaan — että ihmiskunnan älykkyydosamäärä kääntyi laskuun vuonna 1995 ja siitä asti on menty huonompaan suuntaan. On sen verran ikää itsellenikin, että voisin vaikka allekirjoittaa. Suomen jääkiekon MM-mestaruuteen se ei taida kuitenkaan liittyä, vaikka sattui samalle vuodelle.

Pöytäkirja PTK 53/2026 vp

Sitten se pohdinta, kun täällä monta kertaa joutuu miettimään sitä, että kun pitää säätää lakeja mutta jos me ei noudateta niitä tai se laki on semmoinen, että sen noudattaminen on tulkinnanvaraista tai vaikeata — en sano, että tässä on semmoisesta kyse — niin miten me ihmiset sitten ylipäätään noudatettaisiin lakia ja ylipäätään osattaisiin käyttäytyä ihmisiksi tai joissain tapauksissa voisi sanoa ehkä jopa eläimiksi.

Arvoisa puhemies! Nostan vähän tätä kotieläintuotannon näkymää laajemminkin, koska täällä on hyvin monipuolisesti tätä aihetta käsitelty muutenkin. Joku vuosi sitten oli Aalto-yliopiston tutkija Mika Jalavan haastattelu Maaseudun Tulevaisuudessa, ja hänen pääviestinsä oli, että eläintuotanto tulee säilymään merkittävänä osana maailman ruuantuotantoa myös jatkossa. Sitaatti Maaseudun Tulevaisuuden haastattelusta: ”Karjatalouden näkymät ilmaston muuttuessa eivät ole yhtä huolestuttavia kuin viljan viljelyyn, sillä ilmastonmuutoksen aiheuttamia vaihteluita pystytään hallitsemaan nurmiviljelyssä paremmin kuin hyvin voimakkaassa viljan viljelyssä. Jalavan näkemys eläintuotannon merkityksen säilymisestä perustuu kansainvälisen tutkimusryhmän selvitykseen, jossa on tutkittu maailman biomassojen tulevaisuudennäkymiä maailman ilmaston neljän eri lämpenemismallin tilanteissa. Jalava on yksi ryhmän tutkijoista. Karjatalouden vähentymistä hidastaa myös tiivis kytkös muuhun viljelyyn. Globaalin ruuantuotannon näkökulmasta alueita tulisi käyttää nykyistä vahvemmin siihen, missä ne ovat parhaimmillaan. ’Siellä, missä ei voida tuottaa ruokaa suoraan ihmisille, muunnetaan biomassaa eläinten kautta ihmisten ravinnoksi’, Jalava sanoo viitaten nurmien ja laidunten käyttöön. ’Asioita katsotaan liian helposti haittanäkökulmasta. Pitäisi nähdä myös positiiviset puolet ja kokonaisuus. Jos maailman väestö edelleen kasvaa, ruokaa on pakko tuottaa lisää ja tehokkuutta tuotannossa tarvitaan.’ Etenkin Suomen osalta tulevaisuus näyttää nurmirehun saatavuuden kannalta positiiviselta, vaikka vuosien välinen vaihtelu lisääntyy. ’Mitä pahemmaksi ilmastonmuutos menee, Suomen tilanne pysyy silti kohtuullisena. Monella muulla alueella haasteita tulee paljon enemmän’, Jalava toteaa.”

Luonnonvarakeskuksen tutkimusprofessorit Marketta Rinne ja Matti Pastell sekä erikoistutkija Terhi Mehtiö kirjoittivat joitain vuosia sitten blogikirjoituksen otsikolla ”Maito ja naudanliha kuuluvat kestäväan ruokajärjestelmään”. Kirjoituksen pääviesti löytyy näistä seuraavista sitaateista:

”Kotieläintuotannon kokonaisvaikutuksia arvioitaessa pitää huomioida koko ruokajärjestelmä, sillä kotieläinten vaikutus ilmastolle ja ympäristölle on hyvin monitahoinen. Lisäksi vaikutukset ovat erilaisia Suomessa, kehittyvissä maissa ja globaalisti tarkasteltuna. Suomessa tuotantopanokset käytetään tehokkaasti lopputuotteisiin, kun eläinten perinnöllinen taso, ruokinta ja hoito ovat huipputasoa. Suomessa ovat myös maailman parhaat vesivarat ja runsaasti peltoalaa lannan ravinteiden hyödyntämiseen, joten voidaan jopa ajatella, että meillä olisi mahdollisuus kantaa nykyistä suurempi vastuu globaalista kotieläintuotannosta.”

”Naudanliha ja maitotuotteet ovat usein erityisessä tarkastelussa suurempien ilmastopäästöjen takia, jotka johtuvat märehäntäjien tuottamasta metaanista. Märehäntäjän pötsissä elävät mikrobit mahdollistavat ihmisille, sioille ja siipikarjalle syötäväksi kelpaamattoman nurmen ja kuitupitoisten sivutuotteiden muuntamisen lihaksi ja maidoksi. Pötsimikrobit kuitenkin tuottavat samalla metaania, jonka märehäntäjä poistaa pötsistä röyhtäilemällä. Metaanin hiili on peräisin biomassaan sitoutuneesta hiilestä, eli se ei vapauta uutta fossiilista hiiltä ilmakehään.”

Pöytäkirja PTK 53/2026 vp

Myös Huoltovarmuuskeskus on nostanut esille, että erityisesti nurmeen perustuvan kotieläintuotannon jatkuminen on välttämätöntä ja suuressa osassa Suomen huoltovarmuuden näkökulmasta. Tällä hetkellä enempi suomalaista ruuantuotantoa ja kotieläintuotantoa erityisesti uhkaavat runsaat valkopeskihikannat.

Kuten näissä sitaateissa hyvin todetaan, kotieläintuotannolla on perusteltu, ja todennäköisesti kasvava, rooli suomalaisessa ruokaketjussa ja sitä kautta huoltovarmuuden ylläpitämisessä. Se ei ole pois tietenkään siitä, että meillä on muita tuotantotapoja. Koko ajan kehittyvät uusia. Tämä on sekä—että, tämä ei ole joko—tai-asia, ja se rooli kasvaa myös globaalisti, kun ruuan kysyntä kasvaa. Pitää muistaa, että meillä suomalaisilla ei ole oikeutta syödä toisten, meitä heikommassa asemassa olevien pöydästä eikä juoda heidän kaivostaan. Mitä vähemmän meillä on omaa kotieläintuotantoa, sitä enemmän tulemme näin tekemään.

Arvoisa puhemies! Miksi tätä näkökulmaa tässä nostan esille? Täällä on hyvin tuotu se, että täällä on erilaisia arvoja, ja tämä demokratiakeskustelu oli erittäin mielenkiintoinen — no, koetan olla menemättä siihen, koska kello käy. Keskeinen kysymys on siinä, että kun täällä puhuttiin, että on erilaisia arvoja, niin kuin demokratiaan kuuluu, ja on hyvä, että ne tuodaan täällä esille ja voidaan näin rauhassa siitä keskustella, mutta tähän samaan nyt sitten, että jos tätä asiaa käsitellään jatkossa eduskunnassa, on syytä jokaiselta puolueelta tulla selkeä kanta siihen, haluavatko ne sallia kotieläintuotannon Suomessa vai eivät. Edellisessä puheenvuorossa sanoin siitä, että tässä on osalla sellainen näkymä pidemmällä aikavälillä, että kotieläintuotantoa ei enää Suomessa harjoitettaisi. Ilman selkeää vastausta tähän kysymykseen ei ole mahdollista säätää toimivaa lainsäädäntöä eläinten asemasta suomalaisessa yhteiskunnassa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mehtälä.

18.44 **Timo Mehtälä kesk:** Arvoisa puhemies! Tämän aloitteen tavoitteena oli, niin kuin edustaja Vestman jo kertoi, eläinten oikeudet perustuslakiin. Ei siis keskustella eläinten hyvinvointilaista. Mutta koska tämä kansalaisaloite oli niin seikkaperäisesti eläinten hoitoon, eläinten oikeuksiin ja niiden hoidosta ja olemassaolosta kerrottiin niin tarkasti, on melkein pakko tässä yhteydessä kertoa sitten ihan luonnosta sieltä omalta tontilta näitä asioita.

Me hoidamme perheen voimin 1 300:aa sonnia päivittäin — siis 1 300:aa sonnia. Eläinten päivittäinen rehustus ja ravintosisältö on tutkittu täsmällisen tarkkaan. Eli kaikki rehut on laboratoriossa tutkittu, ja niiden perusteella ajetaan tietokoneella optimaalinen päivän ruoka, ja joka päivä kaikki ruoka näille 1 300 eläimelle menee vaa'an kautta. Sitten näillä eläimillä on, riippuen ryhmäkoosta, 5, 10 tai 15 eläimen ryhmät. Suurimmat ovat siis 15 eläimen ryhmissä. Elikkä nämä eläimet saavat vapaasti liikkua, sitten ne saavat nukkua olkipehkon päällä, ne saavat tätä ruokaa syödä ympäri vuorokauden vapaasti, ja vettä on tarjolla vapaasti kupeista ja altaista. Sitten vielä isompana ne saavat nukkua pehmustetulla kumiritilällä.

Ihan sen takia kerron tämän näin tarkasti, että ymmärretään, minkälaisessa tilanteessa tällä hetkellä tuotantotiloilla eläimiä pidetään. Kun aika sitten on, niin sonnien elämä päättyy nopeasti ja kivuttomasti, ja sekin viranomaisten valvonnassa, ja näin me suomalaiset saamme ruokaa pöytään.

Pöytäkirja PTK 53/2026 vp

Hyvät edustajat, arvoisa puhemies! Tämän aloitteen tarkoitus on juuri tuotantoeläinten pidon lopettaminen. Koska eläinten teurastaminen ruuaksi katsottaisiin perustuslain vastaiseksi, lehmä muun muassa, niin kuin edustaja Kallio toi hyvin esille, maidontuotannon päättyessä — me puhumme laktaatiokaudesta — pitäisi siirtää eläinten vanhainkotiin. Jos tämä lakialoite menisi läpi, monien eläinten, kuten koirien ja kissojen, pito kaupungeissa olisi perustuslain vastaista, koska pienissä asunnoissa ei ole mahdollisuutta lajinomaiseen käyttäytymiseen. Tässä yhteydessä on hyvä huomauttaa, että tuotantoeläinten lajinomainen käyttäytyminen on paljon paremmin toteutettu kuin lemmikkieläinten, kuten edellä kerroin.

Arvoisa puhemies! Tämän lakialoitteen tekijöiden ajatusmaailma on minun mielestäni todellisuudesta vieraantunut, eläinten tehotuotannolle kun ei ole yksiselitteistä määritelmää. Kokonaisnäkemys eläinten läsnäolosta yhteiskunnassa puuttuu.

Tässä yhteydessä on pakko kysyä, kuka maksaisi kustannukset, kun nykyiselläänkin edes ihmisoikeuksien toteutumisen valvontaan ei ole resursseja. Yhteiskunnalta pitäisi löytyä resurssit tutkia jokaisen eläimen lopettamispäätös aina erikseen. Miten ihmeessä tällainen on mahdollista esimerkiksi liikenneonnettomuuksien kohdalla? Nimittäin aloitteessa lukee myös, että luonnonvaraisella eläimellä on oikeus saada apua, jos eläin on avuttomassa tilassa. Eli pitäisikö eläintä, kuten pikkulintua, auttaa, jos saaliseläin, vaikkapa haukka, uhkaa syödä sen? Tai pitäisikö hirviemoa auttaa vasan kanssa, jos sudet ovat käymässä kiinni?

Arvoisa puhemies! Nyt tarvitaan sitä kuuluisaa arkijärkeä. Maataloustuottajien ja lemmikkieläinten omistajien vastuulla on huolehtia eläintensä hyvinvoinnista, ja uusi eläinten hyvinvointilaki turvaa eläinten oikeuksia jo varsin hyvin. Kuitenkin ilmeneviin epäkohtiin pitää puuttua jämäkästi. Sen pitäisi olla kaikille selvää. Mutta ihminen on luomakunnan herra. Toistan: ihminen on luomakunnan herra. Hän hallitsee sitä.

Mieleen tulee jopa, että eikö meillä eduskunnassa ole tärkeämpiä asioita käsiteltäväksi. Ihmisillä on arjessaan oikeasti isoja murheita. Monet vanhemmat kamppailevat, että saisivat vuokrat maksettua, sähkölaskut maksettua ja ruokaa perheelle, ja me täällä mietimme nyt sellaisia asioita, jotka veisivät sen viimeisenkin ruuan pöydästä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Elomaa.

18.50 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! ”Kansakunnan sivistyksen taso näkyy siinä, miten se kohtelee eläimiä.” — Gandhi.

Edustaja Mehtälä nosti tärkeän asian, että kuinka ihmiset tulevat toimeen ja me vain puhutaan eläimistä täällä. Juuri tätä vastakkainasettelua en ymmärrä ollenkaan. On aika, että puhutaan näistä asioista, ja sitten on aika, että puhutaan toisista. Ne eivät ole toistensa vastakohtia mitenkään eivätkä sulje pois toisiaan.

Yleensä minua häiritsee myös se asia, että kun keskustelemme eläimistä, osallistujia ei juurikaan ole kovin paljon, vaikka tämä varmaan koskee meitä kaikkia hyvin vahvasti. Mutta silloin kun puhutaan karhuista, susista, ilveksistä, valkuposkivanhanista, niin kyllä silloin on täällä paljon enemmän porukkaa puhumassa. Mediakin herää silloin, muuten mediassakin on ihan kuollutta, niin kuin ei tämä olisi tärkeä asia.

Se ei tosiaan ole ihmisiltä pois. Tämä häiritsee tässä. Omaishoitajat, lapsiperheet, lapset, eläkeläiset, vanhukset, heidän asemansa, että kaikki pääsevät lääkärille ja kaikki menisi

Pöytäkirja PTK 53/2026 vp

hyvin — ainakin henkilökohtaisesti on ihan huipputärkeätä ajaa heidän asioitaan. Mutta sitten on myös eläimet. Eikö eläimienkin puolesta pitäisi jonkun avata suunsa täällä?

Valiokunnan puheenjohtaja Vestman esitteli erittäin hyvin perustuslakivaliokunnan kantaa ja ne syyt, mitkä ovat johtaneet perustuslakivaliokunnan kannanmuodostukseen. Se oli hyvin kattavaa. Näen kuitenkin, että tämän kansalaisaloitteen ydintarkoitus on omasta mielestäni se viesti, että eläinten kaltoinkohtelua ja jopa vuosia kestävää kidutusta tapahtuu täällä Suomenmaassa, ja niistä ei juuri paljoakaan seuraa sanktioita. Nämä kansalaisaloitteen tekijät varmaan ovat jo ihan turhautuneet ja yrittävät jollain keinolla tuoda näitä asioita esille, ja tämä on yksi. Mutta kuten Vestman täällä esitteli, niin se on perusteltua, kuinka hän tämän perustuslakivaliokunnan kannan sanoi, mistä se on muodostunut. Tämä kansalaisaloitteen ydin on erittäin tärkeä: tuoda se eläimen asema kuitenkin ja se, kuinka me voitaisiin sitä kohentaa.

Eläinten hyvinvointilaki, joka tosiaan viime kaudella jo tehtiin, auttaa monessa asiassa ja on tehnyt hyviä toimia ja johtanut hyviin asioihin, mutta se ei ole riittävä vieläkään.

Niin kuin aikaisemmin jo totesin, eihän lakiasioilla ja sanktioilla hoideta kaikkea kuntoon, vaan asennekasvatuksella, ja sen täytyy lähteä ihan sieltä vauvasta, ihan sieltä lapsesta asti, kuinka me kohtaamme ja kohtelemme eläviä olentoja, tässä tapauksessa eläimiä.

Henkilökohtaisesti omasta elämästäni: Olen maatalosta kotoisin, ja meillä on aina ollut tuotantoeläimiä, joita on kohdeltu erittäin hyvin, ja sitten varttuneempana minulla on ollut koiria. Täytyy sanoa niin, että olen tuntenut, että nämä koirani ovat olleet erittäin tärkeässä asemassa, että ylipäätänsä ihminen jaksaa eteenpäin, kun tulee vaikeuksia. Olen huomannut myös, että nämä tuntevat eläimet, tässä tapauksessa koirat, omaavat paljon enemmän empatiaa kuin monet ihmiset, joten se hyötykäyttö on tärkeää eläinten kohdalla. Mutta meidän pitää nostaa tämän keskustelun myötä niitä asioita, jotka parantavat myös eläinten asemaa, ja varsinkin, että näitä kaltoinkohteluja ei tapahtuisi ja sanktioiden niistä pitää olla sitten selkeät, jotta voidaan ennaltaehkäistä rikoksia. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Vestman.

18.55 Heikki Vestman kok: Arvoisa puhemies! Tässä vaiheessa keskustelua haluan kiittää kollegoita erinomaisista puheenvuoroista, jotka ovat tuoneet eläinten oikeuksiin ja asemaan liittyen hyvin erilaisia näkökulmia. Nostan kahdesta edellisestä erittäin tärkeästä puheenvuorosta, eli edustaja Elomaan ja edustaja Mehtälän puheenvuoroista, esille muutaman asian.

Edustaja Mehtälä toi esille mielestäni perustellun huolen, että tämän kansalaisaloitteen tai tämänkaltaisen sääntelyn omaksuminen perustuslakiin voisi siis konkreettisesti tarkoittaa sitä, että ruokaa lähtisi pois pöydästä. Sitä se konkreettisesti voisi tarkoittaa. Nämä ovat esimerkiksi niitä perustavanlaatuisia muutoksia, joihin perustuslakivaliokunta mietinnössään viittasi.

Edustaja Elomaan puheenvuorossa tuotiin esille se valitettava tosiasia, että Suomessa erittäin vakavista eläinsuojelurikoksista rangaistusasteikko on varsin lievä. Tämähän koskee ylipäättään Suomen kriminaalipolitiikkaa ehkä laajemminkin. Hyvä uutinen on se, että näiden rangaistusten kiristäminen merkittävässä määrin kuuluu lainsäätäjän harkintavaltaan, eli eduskunnan enemmistöllä on halutessaan mahdollisuus näitä

Pöytäkirja PTK 53/2026 vp

rangaistuksia kiristää. Tämä on perustuslakivaliokunnan vakiintunut käytäntö, että mitä tulee rangaistusasteikkoihin, niin lainsäätäjän harkintavalta on laaja.

Toinen edustaja Elomaan esiin tuoma erittäin tärkeä seikka on se, että me ei voida lainsäädännöllä korjata kaikkia yhteiskunnallisia ongelmia. Tarvitaan todellakin keskustelua, yhteiskunnallista keskustelua, ja ihan lasten kasvatuksessakin täytyy ottaa huomioon se, että tällainen kunnioittavan kohtelun vaatimus koskee paitsi ihmisiä myös eläimiä.

Jokainen kansalaisaloite vaatii mielestäni täällä eduskunnassa perusteellisen käsittelyn riippumatta sisällöstä. Tämän vuoksi perustuslakivaliokunta on huolella käsitellyt tämän kansalaisaloitteen.

Haluan vielä tähän puheenvuorojen loppuun tuoda esille sellaisen argumentin tai ajatteluketjun, jonka esitin valiokunnan julkisen kuulemisen alussa. Tässä on lainaus yhdysvaltalaiselta tuomarilta ja oikeustieteilijältä Richard Posnerilta. Tämä on vapaa lainaus, olen sen itse kääntänyt. ”Oletetaan, että koira uhkasi ihmisvauvaa, ja ainoa tapa estää koiraan puremasta vauvaa olisi aiheuttaa koiralle kovaa kipua, jopa enemmän kipua kuin koiran purema aiheuttaisi vauvalle. Kuka tahansa normaali ihminen — eivätkä vain vauvan vanhemmat — myös filosofi silloin, kun hän ei tietoisesti filosofoi, sanoisi, että olisi hirviömäistä säästää koiraan kivulta, vaikka se vähentäisi maailman kokonaiskipua. En tunne velvollisuutta puolustaa tätä reaktiota. Se on moraalinen intuitio, joka on syvempi kuin mikään sen puolesta esitetty järkiperuste.” Ihminen on erityinen, näin sanoo minun moraalinen intuitioni. Se sanoo toisaalta, että myös eläimiä on kohdeltava kunnioittavasti ja hyvin. Eläimiä ja ihmisiä ei tule lainsäädännössä samaistaa, koska ihminen on erityinen.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kontula.

18.59 **Anna Kontula vas:** Arvoisa puhemies! Useimmissa tapauksissa se koira nähdessään jonkin uhkaavan vauvaa, tai aikuista ihmistä, pyrkii puolustamaan tuttua, mutta usein myös tuntematonta, ihmistä siitäkkin huolimatta, että se altistaa itsensä siinä kivulle. Minun oma koirani pelkää kaikkea mahdollista vesikupeista lähtien. Siitä huolimatta, kun me ensimmäistä kertaa törmättiin hevoseen, joka on painoltaan 20-kertainen suhteessa koiraan, hän asettuu eteeni, murisee ja haukkuu siltä varalta, että tämä otus mahdollisesti olisi vihamielinen. Eikö se kerro, että myös koira on erityinen, että koira on erityinen ja että kissat, jokainen yksilönä, ovat erityisiä? Myös ihmiset toki lajina ja yksilöinä ovat erityisiä, mutta se ei tarkoita, että ihmisen erityisyys antaisi ihmiselle oikeuden kohdella muita eläviä olentoja sellaisella tavalla, joka ei kestä päivänvaloa, ei meidän omien moraalikäsitysten puitteissa eikä myöskään ehkäpä sen koiran moraalikäsitysten puitteissa.

Tässä keskustelussa on useampaan kertaan noussut esille, että kyseessä olisi päivänpoliittinen aihe, minkä tulkitsen niin, että sillä viitataan ohimenevyyteen tai lyhytaikaisuuteen. Näinhän ei millään lailla ole silloin kun puhutaan eläinten asemasta yhteiskunnassa. Viitataan tässä lyhyesti vain Plutarkhokseen, joka esimerkiksi kirjassaan Lihansyönnistä kuvaa sitä, miten hänen mielestään väkivaltaa ei tulisi kohdistaa eläimiin, koska se samalla raaistaa ihmistä ja lisää myös väkivaltaa ihmisten välillä. Porfyrios, joka eli samoihin aikoihin, oli pitkälti samaa mieltä Plutarkhoksen kanssa. Tai jos mennään tuhat vuotta eteenpäin, Franciscus Assisilainen perustaessaan fransiskaaneljeskuntaa kielsi eläinten kaikkinaisen hyväksikäytön muutoin kuin

Pöytäkirja PTK 53/2026 vp

poikkeustilanteissa, ei siis pelkästään eläimiin kohdistuvaa väkivaltaa, vaan myös esimerkiksi hevosella ratsastamisen sellaisessa tilanteessa, kun se ei ollut välttämätöntä esimerkiksi veljen sairastumisen vuoksi tai muussa hätätapauksessa. Franciscus Assisilainen tunnetaan myös siitä, että hän ei pyhimyslegendan mukaan suinkaan käskenyt eläimiä, millä monet muut pyhimykset korostivat omaa erityistä karismaansa, vaan neuvotteli eläinten kanssa. Hän neuvotteli kuuluisan Gubbion suden kanssa siitä, että gubbiolaisia ei saa enää syödä. Tässä olisi monelle susipoliitikollekin, mistä ottaa oppia.

Eli kysymykset siitä, miten me kohdellaan eläimiä, eivät suinkaan ole päivänpoliittisia kysymyksiä, vaan aitoja, ihmisen mukana kulkevia, perustavan tason eettisiä kysymyksiä. Mutta olen kyllä yhtä mieltä siitä, että tässä kohtaa ne nousevat teollisen ajan näkökulmasta aivan uudella tavalla esiin, ja tässä viittaan todisteeksi kansainväliseen kehitykseen, jossa tosiaankin monessa maassa lainsäädäntöä on uudistettu ja myös perustuslakeihin on otettu mainintoja, jotka vahvistavat muiden lajien asemaa. Toisaalta me tiedetään esimerkiksi, että Suomessa eläinlääkärikulut ovat kasvaneet merkittävästi, mikä kertoo siitä, että ihmiset pyrkivät hoitamaan lemmikkejään ja ovat valmiit sijoittamaan paljonkin perheen resursseja näiden hyvinvointiin. Yli 70 prosenttia suomalaisista ajattelee, että lemmikki on nimenomaan perheenjäsen. Edelleen tästä tietynlaisesta eläinten asemasta kannettavan huolen vahvistumisesta kertoo turkistarhauksen nykytila. Turkistarhausta ei lopulta näytä lopettavan lainsäätäjät, vaan markkinat, kun ihmiset eivät halua kulkea kuolleiden eläinten nahoissa. Sitä kautta toiminta käy vähitellen kannattamattomaksi hallituksen tuista huolimatta.

Samalla kuitenkin on sanottava, että eläintuotanto ja siellä esiintyvät ongelmat ovat nyt suurempia kuin koskaan aikaisemmin, kun sitä mitataan niiden eläinyksilöiden määrällä tai kärsimyksellä, joita on sen piirissä. En nyt tiedä edustaja Mehtälän kotitilan tilannetta, vaikka hän sitä tässä kuvasikin, mutta kun puhutaan eläinten lajityypillisestä käyttäytymisestä, niin normaalilla maidontuotantoon keskittyvällä tilalla vasikka saa olla emonsa kanssa maksimissaan vuorokauden. Me tiedetään, että kyseessä on laji, joka muistuttaa hyvin paljon ihmistä, ja me tiedetään, että kyseessä on laji, jossa poikanen ja emo muodostavat hyvin läheisen suhteen ja emon antama ohjeistus ja opastus ja huolenpito ovat äärimmäisen tärkeitä sille poikaselle — kuinka voidaan puhua lajityypillisestä elämästä, jos yhteinen aika oman äidin kanssa on alle vuorokausi? Jatkuvasti tutkimuksen kehittyessä me saadaan yhä uutta näyttöä siitä, että se tuska, mitä sekä äiti että lapsi tässä erottamistilanteessa osoittavat aivan selvästi, on hyvin paljon samanlaista kuin mitä ihmisäiti saattaisi osoittaa, jos häneltä vietäisiin lapsi alle vuorokausi tämän syntymästä. En tiedä, Mehtälällä ilmeisesti on lihakarjatila. Näillä vasikat monesti saavat olla pidempään emojensa kanssa, mutta siellä vastaan tulee sitten huomattavan lyhyt elinikä. Jos ajatellaan, että normaali nauta voi elää 15—20 vuotta ja tällaisella lihakarjatilalla Suomessa keskimääräinen elinikä on puolitoista—kaksi vuotta, niin nämä sonnit saavat siis yhden kymmenesosan luonnollisesta elämänsästä. [Puhemies koputtaa] Kuinka voidaan ajatella, että on lajityypillistä, että ihmiset saavat elää ensimmäiset puolitoista vuotta elämästään? — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kiljunen poissa. — Edustaja Holopainen, Mari.

Pöytäkirja PTK 53/2026 vp

19.07 **Mari Holopainen vihr:** Arvoisa rouva puhemies! Haluaisin täällä huomauttaa moneen puheenvuoroon, joissa on tehty aika pitkälle meneviä, villejä ja epätosia tulkintoja myöskin tästä käsittelystä, että tässähän on esitetty, että ihan tällaisessa muodossa kansalaisaloitetta ei toteutettaisi, vaan käynnistettäisiin lainsäädäntöuudistus, joka pyrkisi turvaamaan eläinten oikeudet perustuslaissa. Sehän on tämän vastalauseen sisältö. Siksi kuulostaa ehkä vähän tarkoitushakuiselta — tai sitten ei ole kenties luettu tätä vastalauseetta ja sitä, mitä tässä esitetään — että tuodaan tänne tällaisia väitteitä kuin että hyväksytään, että koirat voivat purra vauvoja, niin kuin tässä kuultiin jopa tämäläisyyttä lausuntoja perustuslakivaliokunnan puheenjohtajalta. En tiedä, mistä tällainen käsitys ja keskustelu on syntynyt, kun todellakin tässä esitetään, että käynnistetään lainsäädäntö, jonka myötä tuodaan eläinten perusoikeudet perustuslakiin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kontula.

19.08 **Anna Kontula vas:** Arvoisa puhemies! Pari asiaa vielä kommenttina edustaja Kallion viimeisimpään puheenvuoroon.

On totta, että jos me ajatellaan maankäyttöä pelkästään ruuantuotannon näkökulmasta, niin ilmastonmuutoksen oloissa voi olla järkevää pitää jonkin verran eläimiä kasviperäisen ruuantuotannon ohessa, mutta mikään välttämättömyys tämä ei ole. Meillä on tutkimusta siitä, että myös kasviperäisesti me pystytään tuottamaan meidän ruuantuotantoon korkea kotimaisuusaste, korkea omavaraisuusaste.

Toinen asia, mihin kiinnitin hänen puheenvuorossaan huomiota, oli se, että hän ei juurikaan hahmottanut eläintuotannon kotimaisuusasteen heikkoutta. Meillä eläintenpidon keskeisenä tekijänä on se, että me tuodaan sekä rehua että muita tuotantotekijöitä kansainvälisiltä markkinoilta. Eli Suomessa suomalainen eläinten tehotuotanto ei ole missään tapauksessa kotimaista, itse asiassa hyvin kaukana siinä, ja olisi suurissa vaikeuksissa, mikäli näitä kansainvälisiä tuotantoketjuja ei olisi käytettävissä.

Sitten oleellista on huomata, että ne nurmialueet, joilla tätä eläintuotantoa perustellaan, olisivat käytettävissä ekokatastrofin kiihtyessä myös moneen muuhun tarkoitukseen kuin ruuantuotannon hyötysuhteeltaan heikkoon eläintuotantoon, esimerkiksi muihin biomassan käyttötarkoituksiin, kuten kaikkeen siihen, mitä me tarvitaan, jotta me voidaan korvata muovin käyttö. Eli jos me emme voi käyttää fossiilisia, jos emme voi tuottaa muovia ja mikromuovin olosuhteissa se ei ole kannattavaakaan, niin meidän täytyy varata osa biomassasta kaikkeen sellaiseen tavaratuotantoon, johonka sitä ei muovin aikakaudella ole niin paljon tarvittu, ja nurmialueet toimivat tässä erinomaisesti. Samaten nurmialueet toimivat hiilensidontaan.

Edustaja Kallio esitti myös epäilyn siitä, että osa näistä aloitteentekijöistä on varmaankin sitä mieltä, että Suomessa ei enää saisi tuotantoeläimiä pitää lainkaan. Itse henkilökohtaisesti olen sitä mieltä, että tämän mallista tehoeläintuotantoa, mitä meillä nyt on, Suomessa ei tarvita, ja olen tehnyt tästä lakialoitteenkin. Sen sijaan pienimuotoista eläintuotantoa voi kyllä olla eläinten oikeuksia kunnioittaen.

Yleiskeskustelu päättyi.

Pöytäkirja PTK 53/2026 vp

Eduskunta yhtyi valiokunnan ehdotukseen kansalaisaloitteeseen KAA 8/2023 vp sisältyvän lakiehdotuksen hylkäämisestä. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sähkömarkkinalain 65 b §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 61/2026 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 13/2026 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 61/2026 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi eräiden polttoaineiden kestävyyskriteereistä annetun lain ja päästökauppalain 34 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 62/2026 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 14/2026 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö TaVM 14/2026 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Yleiskeskustelua. Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

Keskustelu

19.12 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! Käsittelemme tänään tärkeää esitystä, joka koskee polttoaineiden kestävyyskriteereitä ja erityisesti vähähiilisten polttoaineiden asemaa tulevaisuuden energiajärjestelmässä. Kyse ei ole vain ilmastopolitiikasta, vaan osallisena tässä on myös Suomen huoltovarmuus, teollisuuden kilpailukyky sekä energiansaannin varmuus.

Arvoisa puhemies! Tällä esityksellä päästökauppalakia muutettaisiin siten, että muuta kuin biologista alkuperää olevien uusiutuvien polttoaineiden ja vähähiilisten polttoaineiden nollapäästöisyyden osoittamista koskevat vaatimukset lisättäisiin lakiin. Samalla kansallista järjestelmää laajennettaisiin siten, että sillä olisi mahdollista osoittaa myös vähähiilisten polttoaineiden vaatimustenmukaisuus. Tämä on tärkeää, ei pelkästään ilmaston kannalta vaan myös siksi, että markkinat toimivat vain, jos luottamus toimii.

Arvoisa puhemies! Haluan korostaa erityisesti huoltovarmuuden roolia. Muutettaessa kestävyyskriteeristöjen määräytymistä on aivan oikein, että esityksessä täydennetään samalla Huoltovarmuuskeskuksen mahdollisuutta jatkossa osoittaa uusiutuvien polttoaineiden lisäksi hankkimiensa vähähiilisten polttoaineiden kestävyys lain mukaisesti. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että Suomi pystyy jatkossakin rakentamaan varautumistaan kotimaisiin ja luotettavasti todennettuihin energialähteisiin. Kun energiajärjestelmä monipuolistuu biopolttoaineisiin, synteettisiin polttoaineisiin ja vetyyn, myös huoltovarmuuden on seurattava mukana. Siksi Suomen etu tässä esityksessä on

Pöytäkirja PTK 53/2026 vp

selvä. Tämä esitys tukee monipuolista energiapohjaa, toimivia markkinoita sekä kotimaista tuotantokykyä.

Arvoisa puhemies! Suomen vahvuus on ollut kyky yhdistää ilmastotavoitteet ja huoltovarmuus. Tämä esitys jatkaa samalla linjalla. Se ei rakenna vain kestäväää sääntelyä, vaan se rakentaa luottamusta siihen, että energiamurros voidaan tehdä turvallisesti, hallitusti ja suomalaisen yhteiskunnan kannalta kestävästi. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 62/2026 vp sisältyvien 1. ja 2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

7. Yleisradion hallintoneuvoston kertomus eduskunnalle yhtiön toiminnasta vuonna 2025

Kertomus K 4/2026 vp

Valiokunnan mietintö LiVM 7/2026 vp

Ainoa käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Käsittelyn pohjana on liikenne- ja viestintävaliokunnan mietintö LiVM 7/2026 vp. Nyt päätetään kannanotosta kertomuksen johdosta. — Sieltä keskustelua. Ensimmäinen puheenvuoro, edustaja Ovaska, poissa. — Seuraavaksi edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

Keskustelu

19.16 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! Yleisradion hallintoneuvoston kertomus yhtiön toiminnasta vuonna 2025 antaa tärkeän kuvan suomalaisen median tilasta. Kyse ei ole vain mediayhtiöstä vaan keskeisestä osasta demokratiaamme ja kokonaisturvallisuuttamme. Tässä kertomuksessa korostuvat erityisesti avoimuus, luotettavuus ja saavutettavuus. Avoimuuden merkitys näkyy siinä, että Yle on lisännyt toiminnassaan läpinäkyvyyttä esimerkiksi julkaisemalla talous- ja kustannustietoja, tutkimuksia ja hankintatietoja avoimesti. Avoimuus vahvistaa luottamusta ja antaa kansalaisille mahdollisuuden arvioida julkisen rahoituksen käyttöä. Tämä on erityisen tärkeää yhtiölle, jonka toiminta rahoitetaan veronmaksajien lompakosta.

Arvoisa puhemies! Ylen toiminnan ytimessä on myös luotettavuus. Kertomuksen mukaan Yle on edelleen Suomen luotetuin uutismedia ja yli 80 prosenttia suomalaisista pitää sen uutisia luotettavina. Tämä on kiitettävän vahva tulos kansainvälisessä vertailussa. Se kertoo siitä, että suomalainen yhteiskunta edelleen luottaa siihen, että uutiset välitetään riippumattomasti ja faktoihin perustuen.

Luotettava viestintä ei kuitenkaan synny itsestään. Se perustuu riippumattomuuteen, eettisiin periaatteisiin ja toimitukselliseen vastuuseen. Yle toimii lain mukaan poliittisista ja taloudellisista tavoitteista riippumattomana, ja toimitukselliset ratkaisut kuuluvat päätoimittajille. Tämä on keskeinen edellytys sille, että kansalaiset voivat luottaa samaansa tietoon. Samalla luotettava viestintä on toimivan demokratian perusta. Ylen

Pöytäkirja PTK 53/2026 vp

tehtävänä on tukea kansanvaltaa tarjoamalla monipuolisia tietoja, näkökulmia ja keskusteluja sekä mahdollisuuksia osallistua. Ilman luotettavaa tietoa ei ole myöskään toimivaa julkista keskustelua. Siksi Ylen roolia ei voi tarkastella vain mediakysymyksenä, vaan kyse on väistämättä myös demokratian tilasta.

Arvoisa puhemies! Luottamuksen saavuttaminen edellyttää avoimuuden ja totuuden lisäksi tavoitettavuutta ja palvelun yhdenvertaisuutta. Yle tavoittaa viikoittain noin 90 prosenttia suomalaisista ja tarjoaa sisältöjä useilla eri kielillä eri puolille maata. Se tarkoittaa, että luotettava tieto on kaikkien saatavilla riippumatta asuinpaikasta tai taustasta. Tätä tietysti haastaa se, että niin turvallisuudessa kuin mediassakin toimintaympäristö muuttuu tänä päivänä nopeasti. Digitalisaatio, kansainvälinen kilpailu ja tekoälyn kehitys haastavat perinteistä mediaa. Väärän tiedon ja vaikuttamisyritysten riski kasvaa. Julkinen keskustelu uhkaa kärjistyä ääripäihin. Nämä ovat aitoja tämän toimintaympäristön vaaroja, joihin meidän on kyettävä puuttumaan ajoissa. Juuri tässä tilanteessa luotettavan ja riippumattoman median merkitys korostuu entisestään.

Arvoisa puhemies! Ylen vuosikertomus osoittaa, että luotettavuus ei synny yksistään teoista vaan pitkäjänteisestä työstä. Se edellyttää riippumatonta journalismia, avoimuutta julkisten varojen käytössä sekä kykyä tavoittaa koko yhteiskunta. Meidän tehtävämme on täällä eduskunnassa varmistaa, että nämä edellytykset säilyvät myös tulevaisuudessa. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

19.21 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Ylen rooli Suomessa tänä päivänä, kun katsotaan tätä mediaympäristöä ja sitä, kuinka paljon sen ympärillä on sosiaalista mediaa ja kaikkea näitä valetietoja ja muuta, mitä tässä ympärillämme aina aika ajoin esiintyy, on erittäin tärkeä. Siinä mielessä tässä valiokunnan mietinnössä katsotaan Ylen roolia kokonaisuudessaan, miten se kykenee tuottamaan julkisen palvelun tehtävän muuttuvassa mediaympäristössä laadukkaasti, riippumattomasti ja koko maan kattavasti. Nämä ovat niitä ydinkysymyksiä. Sitten kun katsotaan, kuinka me pystytään tekemään tällä tällaista kansallista yhtenäisyyttä vahvistavaa ja yhteiskunnallista luottamusta lisäävää toimintaa, myös nämä ovat tärkeitä. Nyt kun tätä mietintöä katsoo, niin täällä kuitenkin aika isojakin toimenpiteitä on tehty: resurssien leikkausta, 2 000 työntekijää on ollut muutosneuvottelujen kohteena, säästötoimia on tehty aika paljon ja supistuvilla varoilla ja toimintamahdollisuuksilla pitää kyetä laadukkaaseen ja monipuoliseen tuotantoon. Kun sitten katsotaan, minkälaista laajuutta Yle esittää tällä alueella, niin se on tosi tärkeätä.

Arvoisa rouva puhemies! Tämän mietinnön ehkä tärkein kohta liittyy kohtaan 11, jossa kiinnitetään huomiota luotettavan tiedon merkitykseen tilanteessa, jossa tekoäly mahdollistaa myös väärän ja harhaanjohtavan sisällön nopean tuottamisen ja levittämisen. On hyvä, että meillä on tällainen toimija, joka katsoo näitä asioita ja vie niitä sillä tavalla, että me voidaan luottaa niihin tietoihin. Kun tämä ympäristö on tältä osin niin isossa muutoksessa, on tärkeätä, että meillä on tällainen erittäin laadukas mediatalo. Täällä on sitten myös korostettu näitten mediatalojen yhteistyötä, ja se on tosi tärkeätä.

Sitten tämä valiokunnan tärkeä loppukaneetti: ”Luotettavan tiedonvälityksen, moniäänisyyden, huoltovarmuuden ja kotimaisen mediakentän toimintaedellytysten merkitys korostuu entisestään teknologisen murroksen ja kansainvälisen kilpailun

Pöytäkirja PTK 53/2026 vp

lisääntyessä.” Tähän on helppo yhtyä, ja olen tosi tyytyväinen tähän yksimieliseen mietintöön, joka tässä on tehty. Tässä on läpivalaistu hyvin Ylen toimintaa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mikkonen, Anna-Kristiina.

19.24 Anna-Kristiina Mikkonen sd: Arvoisa rouva puhemies! Erityisesti muuttuvassa geopoliittisessa tilanteessa on erittäin tärkeää luotettava ja riippumaton tiedonvälitys. Sen merkitys on oleellinen yhteiskunnan toimivuuden, demokratian ja kokonaisturvallisuuden kannalta.

Ylellä on suuri merkitys huoltovarmuudelle ja yhteiskunnan kokonaisturvallisuudelle. Luotettavan tiedon välittäminen häiriö- ja poikkeusoloissa on keskeinen osa yhteiskunnan kriisinsietokykyä. On tärkeää, että Yle kykenee tavoittamaan kansalaiset kaikissa tilanteissa myös nopeasti muuttuvassa turvallisuusympäristössä. Kansalaisten tiedonsaanti vaara-, uhka- ja kriisitilanteissa on ensiarvoisen tärkeää, kuten tänään kyselytunnilla keskustelimme. Yle on vahvistanut toimintaansa häiriö- ja poikkeustilanteiden varalta yhteistyössä viranomaisten ja muiden toimijoiden kanssa keskittyen erityisesti kriittisen infran suojaamiseen, vaaratiedottamiseen ja toimintavalmiuksien kehittämiseen.

Yle on panostanut edelleen moniäänisyyteen, nuorten tavoittamiseen sekä alueellisten näkökulmien esiin tuomiseen. Alueellisen moniäänisyyden turvaaminen ja se, että Ylen toiminta ja sisältöpalvelut tavoittavat tasapuolisesti eri puolilla maata, on jatkossakin tärkeää.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kallio.

19.26 Vesa Kallio kesk: Arvoisa rouva puhemies! Täällä tuotiin hyvin esille tämä avoimuus, luotettavuus ja saavutettavuus. En nyt ole ihan varma, kuinka kauan on Yleä tullut seurattua, mutta kyllähän tässä erityisesti paikallistasolla ja maakuntatasolla iso muutos on tapahtunut erityisesti viime vuosina mutta tietysti pidemmälläkin aikaa. Tämä saavutettavuus ei kyllä tällä hetkellä toteudu ainakaan tuolla omassa maakunnassa. Se alue on vielä niin kummallisesti jaettu, että se on Etelä-Savo ja Keski-Suomi, joilla ei ole oikeastaan muuta yhteistä kuin maarajaa hieman. Tässä on se iso asia varsinkin semmoisella ikääntyvällä seudulla. Me ollaan kiinnostuneita valtakunnallisista asioista, kansainvälisistä asioista, mutta erityisesti ikääntyneemmät ja monet meistä muutenkin erityisesti niistä paikallisista ja maakunnallisista asioista, ja ne ovat kyllä nyt jääneet kadoksiin aika paljon pelkästään jo sen takia, että maakuntauutisia ei enää tule kuin hyvin harvakseltaan.

Tässä tuli hyvin esille tästä julkisesta keskustelusta, että vaarana on sen kärjistyminen, vaikka se vaara ikävä kyllä taitaa olla jo ohitettu ja se on monin paikoin karannut jo aika lailla käsistä. Toivon mukaan myös muun muassa tässä tekoälyssä, minkä edustaja Lyly toi hyvin esille, että aina vain vaikeampi on tietää, mikä on totta, mikä ei, Ylellä on erittäin merkittävä rooli tällä hetkellä ja varmasti tulevaisuudessa. Toivottavasti se pystyy jatkossa paremmin palvelemaan myös paikallisella tasolla. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Pöytäkirja PTK 53/2026 vp

Eduskunta hyväksyi valiokunnan ehdotuksen kannanotoksi kertomuksen K 4/2026 vp johdosta. Asian käsittely päättyi.

8. Hallituksen kertomus kielilainsäädännön soveltamisesta 2025

Kertomus K 20/2025 vp

Valiokunnan mietintö SiVM 5/2026 vp

Ainoa käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö SiVM 5/2026 vp. Nyt päätetään kannanotosta kertomuksen johdosta. — Keskustelua. Valiokunnan varapuheenjohtaja, edustaja Koponen esittelee. Olkaapa hyvä.

Keskustelu

19.28 **Ari Koponen ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Esittelen sivistysvaliokunnan mietinnön hallituksen kertomuksesta kielilainsäädännön soveltamisesta 2025. Aikaisemmista kielilainsäädännön kertomuksista mietinnön on antanut perustuslakivaliokunta.

Hallituksen kertomus kielilainsäädännön soveltamisesta on seurantaraportti, joka annetaan eduskunnalle vaalikausittain. Kielilain 37 §:n mukaan kertomuksessa käsitellään suomen ja ruotsin kielen lisäksi ainakin saamen kieltä, romanikieltä ja viittomakieltä. Valiokunta toteaa, että Suomen kielioloja käsittelevän kertomuksen tärkeyttä korostaa se, että Suomi on hyvin pieni kielialue, jonka on pidettävä hyvää huolta kielistään ja mahdollistettava väestönsä elämä omilla kielillään myös tulevaisuudessa. Kielikertomus sisältää seuranta- ja ajankohtaista tietoa Suomen kielioloista. Kertomuksessa tarkastellaan erityisesti Suomen kansalliskielten, suomen ja ruotsin, asemaa yhteiskunnan eri osaluilla, esimerkiksi varhaiskasvatuksessa ja koulutuksessa sekä julkishallinnossa. Tämän lisäksi kielikysymysten tarkastelun teemoja ovat muun muassa digitalisaatio, oikeuslaitos ja kaksikieliset hyvinvointialueet.

Arvoisa puhemies! Mietinnössä on todettu, että suomen ja ruotsin kielen asema lainsäädännössä on vahva, mutta tästä huolimatta erityisesti ruotsinkielisten palvelujen toteutumisessa ilmenee edelleen puutteita kunnissa, hyvinvointialueilla ja valtionhallinnossa. Keskeisiä haasteita ovat ruotsin kieltä taitavan henkilöstön vähäinen määrä, ruotsin kielen osaamisen yleinen heikentyminen yhteiskunnassa, kielilainsäädännön puutteellinen tuntemus sekä viranomaisviestinnän yleiskielen vaikeaselkoisuus. Valiokunta tuo mietinnössään esille tarpeen tukea suunnitelmallisesti ruotsinkielisten kielellisten oikeuksien toteutumista sekä kehittää säädös- ja viranomaiskieltä ymmärrettävämmäksi. Valiokunta korostaa hyvän yleiskielen ylläpitämisen ja edistämisen tärkeää merkitystä molempien kansalliskielten osalta.

Digitalisaatio tarjoaa uusia mahdollisuuksia kielellisten oikeuksien tukemiseen esimerkiksi tekoälyavusteisen tulkkauksen ja käännöspalvelujen avulla. Samalla se on kuitenkin tuonut esiin myös uusia ongelmia. Digitaalisissa palveluissa ruotsinkieliset versiot voivat olla puutteellisia tai valmistua viiveellä. Suomenkieliset palvelut ovat monin paikoin niukkoja, ja viitotut sekä tekstitetyt sisällöt jäävät usein riittämättömiksi.

Pöytäkirja PTK 53/2026 vp

Selkokieltä tarvitseville käyttäjille palvelut voivat olla vaikeaselkoisia. Valiokunta korostaa mietinnössään, että kielilain, saamen kielilain ja viittomakielilain velvoitteet tulee ottaa huomioon jo uusia digitaalisia järjestelmiä suunniteltaessa.

Valiokunta kiinnittää huomiota myös englannin kielen käytön lisääntymiseen, mikä on kaventanut suomen kansalliskielten käyttöalaa yhteiskunnan eri aloilla. Valiokunta korostaa, että suomen kielen aseman turvaaminen edellyttää sekä luotettavaa tietopohjaa että sellaista valmistelurakennetta, jossa myös suomenkielisten oma yhteiskunnallinen ääni tulee asianmukaisesti huomioon otetuksi myös kielikertomuksen valmistelussa.

Arvoisa puhemies! Hyvinvointialueuudistuksen kielivaikutuksista ei ole vielä käytettävissä kokonaisarviota. Vaikutuksia tulee kuitenkin selvittää tulevia kertomuksia varten. Kielikertomuksessa on tarkasteltu kaksikielisiä hyvinvointialueita ja esimerkiksi oman kielen käyttämisen toteutumista sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastilanteissa. Haasteena on ollut muun muassa pula ruotsinkielisestä henkilökunnasta, suomen kielen käytön haasteet terveydenhuollon asiakastilanteissa sekä se, että sotealalla yksityisellä sektorilla työskentelee jatkuvasti enemmän ihmisiä, joiden kansalliskielten taito on heikko. Asiantuntijalausunnossa on tuotu esille myös saamenkielisten soteammattilaisten puute.

Valiokunta korostaa, että kieli ja potilaan tarve tulla ymmärretyksi ovat tärkeä osa potilasturvallisuutta ja edellytyksiä potilaan itsemääräämisoikeuden ja tiedonsaantioikeuden toteutumiselle. Hyvinvointialueiden palveluja järjestettäessä tulee huolehtia kielellisten oikeuksien toteutumisesta. Tämä edellyttää muun muassa sitä, että Suomessa koulutetaan sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen ammattilaisia riittävästi myös kielilainsäädännön vaatimukset huomioiden. Henkilöstön riittävä kielitaito molemmilla kansalliskielillä on keskeinen potilas- ja asiakasturvallisuuskysymys.

Perustuslain mukaan jokaisella on oikeus käyttää omaa kieltään, suomea tai ruotsia, tuomioistuimissa ja muissa viranomaisissa sekä saada asiakirjansa tällä kielellä. Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että oikeuslaitoksen rakenteelliset muutokset ovat kuitenkin heikentäneet erityisesti ruotsinkielisten palvelujen saatavuutta. Kielikertomuksen mukaan kielellisten oikeuksien toteutumista on seurattu, ja sen mukaan käräjäoikeuksien rakenneuudistuksella on arvioitu olleen ruotsinkielistä toimintaa heikentäviä vaikutuksia muun muassa kaksikielisten henkilöiden rekrytoimiseen, ruotsin kielen käyttämiseen, henkilöstön kielitaitoon ja asiakkaiden tietoon ruotsinkielisten palvelujen saatavuudesta. Sivistysvaliokunta korostaa mietinnössään kielellisten oikeuksien toteutumisen seuraamisen tärkeyttä ja näiden oikeuksien huomioimista oikeuslaitosta ja siihen liittyvää koulutusta kehitettäessä.

Valiokunnan näkemyksen mukaan kielellisten oikeuksien toteutumisessa on keskeistä, että varhaiskasvatuksessa ja koulutuksessa on saatavilla pätevät opettajat ja laadukkaat oppimateriaalit kaikilla opetettavilla kielillä. Valiokunta painottaa, että vahvat perustaidot, erityisesti luku- ja kirjoitustaito, ovat keskeisiä myös kansalliskielten aseman kannalta. Siksi on hyvä, että perusopetuksen äidinkielen opetusta on vahvistettu lisätunneilla ja opetuskielen tukea on lisätty oppimisen tuen uudistuksessa.

Toisen kotimaisen kielen opetusta on pyritty vahvistamaan, mutta siitä huolimatta ruotsin kielen opiskelu ja osaaminen on maassamme heikkoa. Valiokunnan näkemyksen mukaan tilanteen parantamiseksi on tarpeen arvioida keinoja, joilla saadaan vahvistettua ruotsin kielen oppimista jo perusopetuksessa ja varhaiskasvatuksessa.

Pöytäkirja PTK 53/2026 vp

Valiokunta kiinnittää huomiota myös englannin kielen aseman vahvistumiseen koulutuksessa erityisesti korkeakouluissa. Englannin käytön lisääminen voi kaventaa suomen ja ruotsin asemaa opetus- ja tutkintokielenä sekä heikentää kansalliskielellä annettavan opetuksen ja ohjauksen saatavuutta. Opiskelijoilla on kuitenkin lainsäädäntöön perustuva oikeus saada opetusta ja ohjausta kansalliskielellä sekä laatia opinnäytteensä suomeksi tai ruotsiksi. Samalla valiokunta korostaa, että myös muiden vieraiden kielten opiskelun edellytykset on turvattava, jotta suomen kielivaranto säilyy monipuolisena eikä englantia syrjäytä muita kieliä koulutusjärjestelmässä.

Arvoisa puhemies! Sivistysvaliokunta esittää, että tämän kertomuksen johdosta ei ole huomautettavaa, mutta valiokunta ehdottaa kannanottoa, jossa edellytetään, että kertomusta kehitetään jatkossa siten, että kielialojen kuvaamisen lisäksi kertomukseen sisällytetään suosituksia ja toimenpide-ehdotuksia kieliolojen parantamiseksi. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi valiokunnan ehdotuksen kannanotoksi kertomuksen K 20/2025 vp johdosta. Asian käsittely päättyi.

9. Lakialoite laiksi kuntalain 137 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 12/2026 vp Lauri Lyly sd ym.

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 45 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Keskustelua. Tämän aloitteen meille esittelee edustaja Lyly. Olkaa hyvä.

Keskustelu

19.36 **Lauri Lyly sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Meillä on tässä lakiesitys, joka on lähtenyt liikkeelle niin sanotusti tilanteesta, jossa sarjavalittaja käyttää valitusoikeutta väärin ja hidastaa kunnan päätöksentekoa ja aiheuttaa monille ihmisille haittaa eri asioissa. Aloitteen pääasiallinen sisältö on sellainen, että aloitteessa esitetään muutettavaksi kuntalakia. Kuntalain 16 luvun mukaista oikeutta tehdä oikaisuvaatimus ja kunnallisvalitus rajoitettaisiin päätöksistä, jotka koskevat kunnan ja yksityishenkilön välistä kiinteistön tai asuinhuoneiston kauppaa, vaihtoa tai vuokrasopimusta. Tällaisesta päätöksestä voisi tehdä valituksen vain 137 §:n 1 momentissa tarkoitettu asianosainen.

Kuntalaisen oikeus tehdä oikaisuvaatimus ja kunnallisvalitus on keskeinen oikeusturvakeino, joka toteuttaa kuntalaisen oikeutta valvoa kunnan päätöksentekoa. Kuntalain mukainen valitusoikeus on kuitenkin laaja ja voi mahdollistaa valittamisen myös haitan- tai kiusantekotarkoituksessa. Esimerkiksi yksityisten kodinrakentajien

Pöytäkirja PTK 53/2026 vp

kannalta kiusantekotarkoituksessa tehdyistä valituksista aiheutuvat viivästykset aiheuttavat usein kohtuutonta haittaa.

Kunnan yksityishenkilöiden kanssa tekemien kiinteistön ja asuinhuoneiston kauppa-, vaihto- tai vuokrasopimusta koskevien päätösten osalta kuntalaisten yleinen oikeudellinen intressi on vähäinen, ja todellisen oikeussuojan tarpeen kannalta asianosaisen valitusoikeutta voitaisiin näissä asioissa pitää riittävänä. Tätä perustellaan sillä tavalla, että oikeus kunnallisvalituksen tekemiseen on tärkeä kunnan asukkaana oikeus, josta säädetään kuntalain 16 luvussa. Kuntalain 137 §:n 1 momentin mukaan oikaisuvaatimuksen ja kunnallisvalituksen saa tehdä se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (asianosainen), sekä kunnan jäsen.

Kunnallisvalituksen muutoksenhakuoikeuden laajuus siis mahdollistaa kunnan jäsenille muutoksenhaun siinäkin tapauksessa, ettei muutoksenhakijalla ole tosiasiallista oikeussuojan tarvetta. Muutoksenhaku tyypillisesti aiheuttaa viivästyksiä ja lisäkustannuksia muille kunnan asukkaille ja elinkeinonharjoittajille sekä lisää kuntien hallinnon kustannuksia. Ilmeisen perusteettomilla ja kiusantekotarkoituksessa tehdyillä valituksilla voidaan merkittävästi haitata kunnan tehtävien hoitamista tai esimerkiksi yksityishenkilöiden rakennushankkeita ilman, että tätä perustelisi mikään todellinen oikeudellinen intressi. Oikeutta kunnallisvalituksen tekemiseen on tällöin tarvetta punnita myös suhteessa muiden kansalaisten oikeuksiin.

Lakialoitteen tarkoituksena on vähentää epäasiallista oikeusvaatimuksen ja kunnallisvalituksen tekemistä päätöksissä, joissa kuntalaisten yleisen muutoksenhakuoikeuden tarve on vähäinen mutta viivästyksen aiheuttama haitta on yksityishenkilöiden kannalta merkittävä. Tällaisia päätöksiä ovat esimerkiksi kiinteistöjen ja asuinhuoneistojen vastikkeelliset luovutukset yksityishenkilöille. Oikaisuvaatimus- ja valitusoikeus rajattaisiin näissä tilanteissa koskemaan vain asianosaisia.

Kunnallisvalituksella on kiinteä kytkentä perustuslaissa turvattuun asukkaiden itsehallintoon ja sitä kautta kunnalliseen demokratiaan ja kuntalaisten vaikutusmahdollisuuksiin, samoin oikeusturvaan ja osallistumisoikeuksiin. Siis edellä kuvatulla tavalla valitusoikeutta esitetään rajattavaksi vain siltä osin kuin aitoa oikeussuojan tarvetta ei katsota olevan. Valitusoikeus säilyisi entisellään asianosaisten kohdalla, ja valitusoikeutta rajattaisiin kunnan jäsentenkin osalta vain kiinteistön kauppa-, vaihto- ja vuokratilanteissa julkisen ja yksityisen välillä.

Aloitteella halutaan parantaa kuntien toimintaedellytyksiä sekä selvittää kunnallisvalituksen muutoksenhakijan oikeussuojan ja käsiteltävänä olevan asian asianosaisen oikeuksien välistä tasapainoa sekä ehkäistä hybridivaikuttamisen mahdollisuuksia. Vaikka ehdotetun muutoksen voidaan odottaa jonkin verran vähentävän kiusan- tai haitantekotarkoituksessa tehtyjä valituksia, se ei rajoittaisi niiden tekemistä kuin suhteellisen rajallisesta osasta kunnan päätöksiä.

Ottaen huomioon perusteettomien valitusten kunnalle, yksityiselle taholle ja oikeusviranomaiselle aiheuttama haitta ja kustannukset on myös muilta osin perusteltua selvittää mahdollisuutta vähentää tämänkaltaista toimintaa. Selvitettävänä olisi muita asioita, esim. ainakin oikeudenkäyntimaksua vastaavan vakuutustalletuksen edellyttäminen etukäteen hallintotuomioistuimessa sekä tässä yhteydessä oikeusavun saamisen tekeminen nykyistä vahvemmin riippuvaiseksi sitä hakevan perustelusta ja riittävästä, merkittävästä oikeudellisesta intressistä asiassa. Lisäksi arvioitavaksi voisi tulla myös kevennetty menettely, jossa vahvistettaisiin hallinto-oikeuksien mahdollisuuksia

Pöytäkirja PTK 53/2026 vp

hylätä valitus nopeutetusti yhden tuomarin kokoonpanossa ilman kuulemismenettelyä silloin, kun hakemus on ilmeisesti perusteeton.

Edellä olevan perusteella esitämme, että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen, jossa tätä 137 §:ää esitetään muutettavaksi. Se on nimenomaan näin kuin tuossa äsken perustelin. En lue tätä lakipykälämuutosta. Totean vain, että tämän lakiesityksen on allekirjoittanut 136 edustajaa tästä salista. Kaikista puolueista on edustajia, ja siinä mielessä tämä on erittäin kattava. Taitaa olla tämän eduskuntakauden kattavin lakiesitys, ja toivon tälle todella menestystä.

Arvoisa rouva puhemies! Pieni anekdootti tähän minulle: tämä on minulle historiallinen lakiesitys siltä osin, että käytän tässä salissa nyt juuri 1 000. puheenvuoron tämän istuntokauden aikana — alleviivaa tämän lain tärkeyttä. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, onneksi olkoon! — Sitten edustaja Hänninen.

19.44 Juha Hänninen kok: Onnittelut edustaja Lylylle! — Itsekin olen allekirjoittanut tämän lakialoitteen.

Arvoisa puhemies! Vaikka ensisilmäyksellä tämä lakialoite ei ole turvallisuuspoliittinen, tarkemmin tarkasteltuna se kuitenkin liittyy sisäiseen turvallisuuteen ja yhteiskunnan toimintakykyyn. Käsittelemme nyt lakialoitetta, joka ehdottaa rajattavaksi kuntalain 16 luvun mukaista oikeutta tehdä oikaisuvaatimus ja kunnallisvalitus niistä päätöksistä, jotka koskevat kunnan ja yksityishenkilön välistä kiinteistön tai asuinhuoneiston kauppaa, vaihtoa tai vuokrasopimusta. Tässä lakiesityksessä turvallisuus ei ole vain viranomaistoimintaa, vaan se tarkoittaa sitä, että yhteiskunta toimii ilman perusteettomia viivytyksiä ja väärinkäytöksiä.

Arvoisa puhemies! Lakialoitteen keskeinen tavoite on rajata valitusoikeutta tietyissä tilanteissa vain asianosaisille. Taustalla on selkeä havainto siitä, että nykyinen laaja valitusoikeus mahdollistaa myös haitan- tai kiusantekotarkoituksessa tehtävät valitukset. Tällaiset valitukset voivat viivästyttää esimerkiksi yksityisten ihmisten rakentamista ja asumista koskevia hankkeita ilman todellista oikeudellista perustetta. Kun valituksia käytetään väärin, seuraukset eivät jää juridisiksi vaan ne näkyvät arjessa. Hankkeet viivästyvät, kustannukset kasvavat, ja luottamus järjestelmään heikkenee, mikä puolestaan kytkeytyy suoraan turvallisuuteen. Yhteiskunnan turvallisuus perustuu myös siihen, että päätöksenteko on sujuvaa, oikeusjärjestelmää ei voida kuormittaa perusteettomasti ja viranomaiset pystyvät hoitamaan tehtävänsä tehokkaasti. Jos järjestelmää voidaan tarkoituksellisesti kuormittaa, se heikentää koko yhteiskunnan toimintakykyä. Tällainen ilmiö voidaan nähdä myös osana laajempaa hybridi-vaikuttamisen kenttää, jossa järjestelmän heikkouksia pyritään hyödyntämään. On meidän velvollisuutemme varmistaa, että laillisia keinoja ei voida käyttää väärin yhteiskunnan toiminnan hidastamiseksi tai häiritsemiseksi.

Arvoisa puhemies! Samalla meidän on muistettava oikeusturvan merkitys. Kunnallisvalitus on keskeinen osa demokratiaa ja kansalaisten mahdollisuutta valvoa julkista päätöksentekoa. Siksi tässä asiassa on kysymys tasapainosta. Yhtäältä on ehkäistävä väärinkäyttöä, mutta toisaalta on turvattava aito muutoksenhakuoikeus. Lakialoitteessa tätä tasapainoa haetaan rajaamalla valitusoikeutta vain niissä tilanteissa, joissa yleinen oikeudellinen intressi on vähäinen ja asianosaisen oikeusturva riittää. Joka

Pöytäkirja PTK 53/2026 vp

tapauksessa turvallisuuden näkökulmasta keskeinen viesti on selkeä: yhteiskunnan rakenteita suojataan myös väärinkäytöltä. Meidän on huolehdittava siitä, että viranomaisprosesseja ei voida lamauttaa, oikeusjärjestelmää ei kuormiteta tarkoituksellisesti ja yksittäisten ihmisten oikeudet eivät joudu kohtuuttoman toiminnan kohteiksi.

Arvoisa puhemies! Tämä lakialoite ei yksin ratkaise kaikkia näitä haasteita, mutta se osoittaa suuntaa. Se tunnistaa muuttuneen turvallisuusympäristön, jossa vaikutus voi syntyä myös viivästyttämisen ja kuormittamisen kautta. Sisäinen turvallisuus rakentuu lopulta luottamuksesta. Se on luottamusta siihen, että järjestelmä toimii, oikeudet toteutuvat ja väärinkäytöksiin puututaan. Tätä luottamusta meidän on vahvistettava myös tämänkaltaisilla lainsäädännön muutoksilla. — Kiitoksia, arvoisa puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Satonen.

19.49 **Arto Satonen kok:** Arvoisa rouva puhemies! Tämä on erittäin tärkeä aloite, ja oli ilo olla itsekin tässä edustaja Lylyn, joka on ensimmäinen allekirjoittaja, ja myöskin edustaja Bergbomin kanssa tähän aloitteeseen nimiä keräämässä. Täytyy muuten sanoa, että tässä oli sekin hyvä puoli, että tässä tosiaan on koko sali, kaikki puolueet, mukana, ja se kuvaa sitä, että sentyyppisellä toiminnalla kuin esimerkiksi Tampereen sarjavalittaja on saanut aikaan, ei ole minkäänlaista hyväksyntää tämän salin mielestä. Se on ihan oikein, koska aivan kuten Lyly kävi läpi, tähän on aiheuttanut ongelmia esimerkiksi yksityisille kodinrakentajille, kun heidän hankkeensa ovat viivästyneet näitten valitusten takia ja valitukset ovat lisänneet kustannuksia, viivästyttäneet projekteja. Se on ihan kohtuuton tilanne, koska tämä valittaja ei ole millään tavalla asianosainen näissä asioissa. Tämä Tampereen tilanne on ehkä yksi räikein esimerkki tällä hetkellä, mutta vastaaventyypisiä tilanteita meillä on eri puolilla Suomea, joten tähän asiaan on saatava aikaan muutos.

Tämä on nyt yksi keino, joka tässä aloitteessa on. Sen lisäksi tiedän, että ministerit Meri, Ikonen ja Multala parasta aikaa selvittävät myös, mitä kaikkia muita keinoja vielä voitaisiin tehdä, jotka vaikuttaisivat samaan suuntaan. Kyllä kunnallisvalitusoikeus on tärkeä, mutta sitä ei saisi käyttää asioiden tarkoitukselliseen viivyttämiseen ja niin sanottuihin kiusantekovalituksiin, kuten tässä aloitteen perusteluissa sanotaan.

Tässä voisi olla muitakin keinoja, esimerkiksi sellainen, että jos vaaditaan lupa johonkin hankkeeseen sekä kunnalta että valtiolta, niin niitä voitaisiin käsitellä rinnakkain samaan aikaan, jolloin tätä ei voisi viivästyttää sillä, että kun yhdestä asiasta on saatu päätös, niin sitten tehdään toisesta asiasta valitus. Eli se olisi yksi keino, mitä voitaisiin tehdä. Sitten ovat tietysti nämä maksuihin liittyvät kysymykset. Se on tietysti itsestäänselvää, että silloin jos valitus menee läpi, on ymmärrettävää, että silloin on kohtuullista, että siitä ei koidu kustannuksia, mutta sitten jos valitukset eivät mene läpi, kun niistä aiheutuu kuitenkin yhteiskunnalle kuluja, niin sitä maksupolitiikkaakin voisi tarkastella.

Arvoisa rouva puhemies! Otan vielä lopuksi esille myös sellaisen tilanteen, joka meillä on tällä hetkellä Sastamalassa, minun kotikunnassani. Sinne ollaan rakentamassa pitkästä aikaa kovan rahan kerrostaloa. Tilanne on se, että viereisellä tontilla oleva taloyhtiö nimenomaan päätti, että se ei valita siitä, mutta yksi taloyhtiön asukas on valittanut. Silloin herää kysymys, toteutuuko tässä demokratia, pitäisikö sen valitusoikeuden tuossa tilanteessa kuulua vain taloyhtiölle.

Tällaisilla ajatuksilla toivon, että tämä aloite menee eteenpäin.

Pöytäkirja PTK 53/2026 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kontu.

19.52 **Mauri Kontu kesk:** Arvoisa puhemies! Ensinnäkin onnittelut edustaja Lylylle tästä 1 000. puheenvuorosta ja toisaalta tästä erinomaisesta aloitteesta. Minulla on kokemus kymmenestä kuukaudesta tässä salissa, ja ensimmäisen kerran näen, että melkein kolme neljäsosaa edustajista kannattaa aloitetta. Tämä on kyllä aivan loistava aloite.

Keskustan näkökulmasta kyse on tärkeästä tasapainokysymyksestä, miten yhdistämme kuntalaisten oikeusturvan ja toisaalta sujuvan, toimivan päätöksenteon. Suomessa kunnallinen itsehallinto ja kuntalaisten valitusoikeus ovat demokratian kulmakiviä, ja niihin on syytä suhtautua vakavasti ja kunnioittavasti. Oikeus valvoa kunnan päätöksentekoa kuuluu kansalaisille, ja tätä oikeutta ei pidä kevyin perustein kaventaa.

Samalla on tunnistettava käytännön ongelma, johon tällä aloitteella pyritään vastaamaan. Nykyinen laaja valitusoikeus mahdollistaa tilanteet, joissa valituksia tehdään ilman todellisia oikeudellisia intressejä, pahimmillaan kiusanteon tarkoituksessa, ja varmaan kaikki ja pienissäkin kunnissa tämän ovat kohdanneet, ei pelkästään Tampereella, niin kuin edustaja Satonen juuri sanoi. Erityisesti yksityisten ihmisten kohdalla vaikutukset voivat olla kohtuuttomia. Kun kyse on esimerkiksi omakotitalon tonttikaupasta tai asunnon hankkimisesta, viivästykset voivat kestää kuukausia tai jopa vuosia. Hankkeet seisovat, kustannukset kasvavat, ja epävarmuus lisääntyy.

Keskusta pitää tärkeänä, että tähän epäkohtaan puututaan harkitusti, ja lakialoitteessa esitetty rajausta kohdistuu rajattuun joukkoon päätöksiä, kunnan ja yksityishenkilön välisiin kiinteistön ja asuinhuoneiston kauppoihin, vaihtoihin ja vuokrasopimuksiin. Näissä tilanteissa oikeussuojatarve kohdistuu ennen kaikkea asianomaisiin. On perusteltua arvioida, että kuntalaisen yleinen intressi tällaisessa yksittäistapauksessa on useimmiten vähäinen. Siksi esitys, jossa valitusoikeus rajattaisiin näissä tilanteissa asianomaisiin, on harkinnan arvoinen.

Arvoisa puhemies! Keskustalle on tärkeää, että uudistuksessa säilyy oikeudenmukainen tasapaino, ja tässä esityksessä tuo tasapaino pyritään säilyttämään siten, että asianosaisten oikeusturva ei heikkene, toiseksi kuntalaisten yleinen valitusoikeus säilyy muissa asioissa ja kolmanneksi samalla vähennetään perusteettomien valitusten haittaa. [Arto Satonen: Kyllä, juuri näin!] Tämä on linjassa keskustan tavoitteiden kanssa. Arki on sujuvaa koko maassa.

Arvoisa puhemies! Pidämme kiinni oikeusvaltiosta ja kuntalaisten vaikutusmahdollisuuksista, mutta emme hyväksy järjestelmän väärinkäyttöä. Keskusta suhtautuu aloitteeseen rakentavasti ja on valmis edistämään sen tavoitteita valiokuntakäsittelyn huolellisen arvioinnin pohjalta. — Kiitoksia. [Arto Satonen: Hyvä puheenvuoro!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kokko poissa. — Edustaja Kallio, olkaa hyvä.

19.56 **Vesa Kallio kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Lylyn 1 000. puheenvuoron kunniaksi puhun nyt tältä puolelta salia, yleensä puhun tuolta toiselta.

Tosiaan tässä on edustaja Lylyn alulle laittama — ja muitakin aktiivisia tosiaankin on ollut — lakialoite, jonka tavoitteena on, että perusteettomien tai kiusantekomielessä tehtyjen oikaisuvaatimusten ja kunnallisvalitusten määrää saataisiin vähennettyä.

Pöytäkirja PTK 53/2026 vp

Nykyinen ja kaikille kuntalaisille kuuluva laaja valitusoikeus mahdollistaa muutoksenhaun myös tilanteessa, jossa valittaja ei ole asianosainen eikä hänellä ole todellista oikeussuojan tarvetta. Valitus voi silti aiheuttaa merkittäviä viivästyksiä ja kustannuksia sekä kunnalle että yksityisille.

Tällä lakialoitteella edellä mainittuun tavoitteeseen pyrittäisiin rajaamalla valitusoikeutta, mutta niin kuin täällä on tuotu esille, rajoitukset olisivat kuitenkin rajattuja. Esitetty muutos koskisi vain kunnan ja yksityishenkilöiden välisiä kiinteistö- ja vuokrasopimuksia. Se ei vaikuttaisi valitusoikeuteen muissa asioissa. Lisäksi asianosaisen oikeus hakea muutosta säilyisi ennallaan. Näin ollen kuntalaisten osallistumisoikeus ei katoaisi, mutta se kapenisi rajatuissa asioissa, joissa valittajalla ei olisi suoraa asianosaisen asemaa.

Arvoisa puhemies! Myönteisenä vaikutuksena tässä voidaan pitää hallinnon tehostumista, hankkeiden nopeampaa toteutumista sekä kustannusten vähenemistä kunnissa ja tuomioistuimissa. Lisäksi yksityishenkilöiden asema paranisi tilanteissa, joissa heidän hankkeensa eivät enää viivästy ulkopuolisten valitusten vuoksi. Kielteisenä vaikutuksena olisivat kuntalaisten vaikutusmahdollisuuksien kaventuminen, kansalaisvalvonnan heikkeneminen sekä riski siitä, että virheellisiin päätöksiin ei puututa, jos kukaan asianosainen ei hae muutosta, mutta nämä ovat tässä toissijaisia — en tiedä, onko toissijainen nyt oikea termi, mutta on täällä salissa käytetty toissijainen-termiä monta kertaa muulloinkin.

Arvoisa puhemies! Tosiaan, mitä mieltä tästä aloitteesta voi olla? Tämä on kannatettava, kuten edustaja Kontu jo toi aiemmin esille, mutta tässä vielä näkökulmaa siihen.

Elikkä lakialoite on perusteltu, vaikka sillä puututaan kunnallisen itsehallinnon perinteiseen ytimeen siinä, että kunta on asukkaidensa itsehallintoa. Lakialoite on rajattu koskemaan tietynlaisia asioita, mikä tekee siitä hyväksyttävän perustuslain kannalta. Sillä puututtaisiin häiriö- tai kiusantekotarkoituksessa tehtyihin valituksiin, joissa valittajalla ei ole aitoa oikeussuojan tarvetta. Samalla se siirtäisi osallistumisen painopistettä kohti ennakkollisia vaikuttamiskeinoja, kuten kuulemisiin, kaavoitusprosesseihin ja poliittiseen päätöksentekoon osallistumiseen. Kuntalaisten rooli muuttuisi jälkikäteisistä päätösten kyseenalaistajista etukäteen vaikuttajiksi.

Arvoisa puhemies! Julkisuuden perusteella niin sanottu sarjavalittaminen on Suomessa keskittynyt muutamiin yksittäisiin valittajiin ja muutamiin kuntiin, kuten täällä on tuotu esille. Vaikutukset voivat olla paikallisesti merkittäviä erityisesti silloin, kun valitukset kohdistuvat rakentamiseen tai muihin aikataulutettuihin hankkeisiin. Vielä ei ehkä voida puhua niin sanotusta systeemiongelmasta, vaikka ilmiö on koko voimallaan täyttä totta sellaisissa kunnissa, joissa asuu sarjavalittajia. Oikeuteen tehdä kunnallisvalitus riittää pelkästään kunnan jäsenyys. Se on osa suomalaista oikeusturvaa ja demokratiajärjestelmää tällä hetkellä. Sen avulla kuntalaiset ovat voineet valvoa kunnan päätöksenteon laillisuutta. Siksi sitä on pidetty kunnallisen itsehallinnon kulmakivenä. Oikeuksiin liittyy kuitenkin vaatimus, että sitä ei pidä käyttää väärin.

Kunnallisvalituksen käsittelevät hallinto-oikeudet, joiden päätöksiin voidaan hakea muutosta korkeimmalta hallinto-oikeudelta. Tehdyssä valituksessa tutkitaan, onko kunnan tekemä päätös syntynyt virheellisessä järjestyksessä, onko päätöksen tehnyt viranomainen ylittänyt toimivaltansa ja onko päätös muuten lainvastainen. Niin sanottuihin tarkoituksenmukaisuuskysymyksiin eli siihen, onko kunnan päätöksessä järkeä vai ei, eivät hallintotuomioistuimet ota kantaa. Hallintotuomioistuimet voivat hylätä valituksen

Pöytäkirja PTK 53/2026 vp

tai kumota päätöksen ja palauttaa asian kunnalle uudelleen käsiteltäväksi. Tästä voi helposti tulla vuosikausia kestävä oravanpyörä ilman todellista valitusperustetta, joka valitukselta edellytetään. Hallintotuomioistuimet joutuvat aina vähintään tutkimaan tehdyt kunnallisvalitukset.

Arvoisa rouva puhemies! Julkisuudessa esiin nousseet tapaukset osoittavat, että samat henkilöt voivat tehdä poikkeuksellisen suuren määrän valituksia, mikä aiheuttaa nyt ongelmia paikallistasolla.

Kuten täällä on tuotu esimerkiksi tämä Tampereen tilanne: On tehnyt yli 100 valitusta kaupungin päätöksistä ja vienyt niistä yli 80 hallinto-oikeuteen. Valitukset ovat kohdistuneet erityisesti tonttien luovutuksiin ja rakentamiseen liittyviin päätöksiin. Ne ovat viivästyttäneet yksityisten asuntorakentamista ja kaupungin hankkeita.

Toinen esimerkki löytyy pääkaupunkiseudulta, jossa yksi henkilö teki lähes 100 valitusta opettajavalinnoista useiden yhdistysten nimissä. Hallinto-oikeus katsoi lopulta, ettei valituksia voitu pitää aidosti yhdistysten tekeminä vaan niiden taustalla oli yhden ja saman henkilön toiminta. Tapaus osoitti, miten järjestelmää voidaan käyttää toistuvasti väärin ja miten yksittäinen valittaja voi kuormittaa oikeusjärjestelmää laajasti.

Lisäksi julkisuudessa on viitattu useisiin paikallisiin sarjavalittajiin, jotka ovat tehneet kymmenittäin valituksia esimerkiksi kaavoituksesta, rakentamisesta tai kunnallisista hankkeista. Kaikki nämä tapaukset ovat muodostaneet yhdessä ilmiön, jossa pieni joukko aktiivisia valittajia käyttää muutoksenhakuoikeutta kyseenalaisesti ja, voi sanoa, väärin. Tätä on pidetty yhtenä syynä siihen, miksi aihe on noussut poliittiseen keskusteluun ja lainsäädäntöhankkeisiin ja poikanut puheena olevan lakialoitteen, mistä kiitos edustaja Lylylle.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

20.01 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Kiitos kiitoksista. Tämä on tärkeä hanke, ja tämä kuvastaa sitä, että meitä oli tässä aika monta keräämässä. Edustaja Satonen, edustaja Bergbom ja edustaja Ovaska ovat tässä olleet keräämässä näitä nimiä. Täytyy sanoa, että se oli sillä tavalla helppoa, että kaikki tunnistivat tämän ongelman. Nämä valittamiseen liittyvät ongelmat ovat ympäri Suomea. Siinä kärsivät viattomat ihmiset. Siinä kärsivät aina semmoiset ihmiset, jotka eivät ole tällaisten asioiden parissa.

Sitten kun katsotaan tätä, että ensin tehdään oikaisuvaatimus, sitten viedään siitä, kun oikaisuvaatimus ei johda tulokseen, hallinto-oikeuteen ja viime kädessä jopa korkeimpaan hallinto-oikeuteen, niin tämä prosessi on tosi pitkä ja se vie kauan aikaa. Sen vuoksi tämän oikeusprosessin pituuteen pitäisi pystyä myös vaikuttamaan sillä tavalla kuin tässä on tuotu esiin, että yhden tuomarin käsittelyssä hallinto-oikeudessa pystyttäisiin käsittelemään, niin saataisiin aika nopeita käsittelyjä aikaiseksi. Kunnat pystyvät tämän oikaisuvaatimuksen käsittelemään aika nopeasti lautakunnissa ja muissa elimissä, niin että sillä lailla tämä menee hyvin.

Minä toivon, että tämä lakiesitys tulee tällä kaudella vielä todeksi ja vietäisiin tätä ripeästi liikkeelle. Meillä olisi hyvin aikaa tämä tehdä. Nyt kun on lakihanke myöskin oikeusministeriössä ja ministeri Ikosen ja Multalan ympäristöministeriössä, niin minä luulen, että ne tukevat tätä hanketta ja tämä antaa poliittisen tuen niillekin hankkeille, koska minä luulen, että ne liikkuvat aika lailla samoilla alueilla.

Pöytäkirja PTK 53/2026 vp

Tämä myös tuo sellaiseen tilanteeseen, että kun näitä valituksia on ollut esimerkiksi Tampereella, niin siellä on nytten luovuttu niistä tonteista ja muista. Rakentaminen ei ole edennyt ollenkaan, kun siitä on ruvettu valittamaan ja tämä on tuonut siihen hankaluuksia niille ihmisille. Hanke ei ole edennyt ollenkaan sitten niitten yksittäisten ihmisten osalta, jotka haluavat rakentaa kodin. Se on myöskin tuonut paljon byrokratiaa tähän käsittelyyn. Sitä käsittelyä pitää viedä kunnan organisaatiossa ja oikeuskäsittelyssä. Sitä työtä tulee aika paljon. Sitten kuntien kannalta, kun kuntia ja kaupunkeja pitää kehittää joka päivä, se hidastaa niitten kehittämistä — tämmöiset valitusprosessit, jotka eivät ole aitoja.

Pitää pystyä valittamaan, ja kaavavalittaminen on entisellä tasolla. Tämä koskee vain näitä tontin luovuttamistilanteita, myyntitilanteita, ja sillä kohtaa ne, jotka ovat olleet siinä hakemassa niitä, vuokraamassa niitä, ostamassa niitä, ovat tässä asianosaisia, noin lyhyesti. Tässä yritetään sitä puolta tuoda.

Itse näen tämän lakiesityksen erittäin tarpeelliseksi ja toivon tälle menestystä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Satonen.

20.04 **Arto Satonen kok:** Arvoisa rouva puhemies! Kun olen saanut tässä olla valmistelusta asti mukana, niin paitsi että haluan kiittää yhteistyöstä, olen tietysti tyytyväinen myös tämän aloitteen saamaan vastaanottoon. Täälläkin on ollut pelkästään puoltavia puheenvuoroja, ja niin kuin aiemmin todettiin, tämän aloitteen allekirjoittajien määrä on poikkeuksellisen suuri. Se kuvaa sitä, että tästä asiasta ollaan hyvin paljon yhtä mieltä, ja kun yli puoluerajojen asioita yhdessä hoidetaan, niin niitä saadaan myös aikaan.

Mutta pyysin oikeastaan tämän puheenvuoron vielä sen takia, että en muistanut tuossa ensimmäisessä puheenvuorossani onnitella Lylyä tästä tuhannennesta puheenvuorosta. Ehkä vähän pilke silmäkulmassa voin sanoa, että se tuhannes puheenvuoro oli muuten yksi parhaimmista. [Naurua]

Toivon todellakin, että asia etenee hallintovaliokunnassa ja saadaan vielä tällä vaalikaudella aikaan. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja vielä edustaja Kallio.

20.05 **Vesa Kallio kesk:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Myönnän, että tämä puheenvuoro on vähän taktikoitu. Pyysin, että Lyly pyytäisi vielä puheenvuoron, niin minä saisin 400. puheenvuoron tähän nyt sitten pidettyä. [Naurua]

Ihan vakavasti ottaen tässä ovat tulleet äärimmäisen hyvin nämä kaikki perusteet esille. Tämmöiseen kiusantekoon, oli se syy siellä taustalla sitten mikä tahansa, pitää päästä kiinni. Tietysti aina jos joku jotakin kiusaa tavalla tai toisella muille tekee, olisi myös hyvä päästä kiinni siihen, mikä on se motiivi siellä, miten voitaisiin vaikuttaa jo aiemmin, ennen kuin tämmöisiin tilanteisiin joudutaan. Vaikka tuolla jo aiemmin taisin mainitakin, niin toistan sen, minkä edustaja Kontu tässä keskustan kantana toi, että tämä on syytä käsitellä äärimmäisen vakavasti ja tarkkaan ja toivon mukaan saadaan vietyä läpi. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan.

Pöytäkirja PTK 53/2026 vp

10. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on perjantaina 22.5.2026 klo 13.00.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Tämä täysistunto on päättynyt. Hyvää yötä! Kiitos kaikille, näkemiin!

Täysistunto lopetettiin klo 20.07.

Pöytäkirjan vakuudeksi: